

PORADNIK

dla obywateli Unii
Europejskiej
w Saksonii-Anhalt

3. WYDANIE ZMODYFIKOWANE
I ZAKTUALIZOWANE

DRODZY CZYTELNICY,

społeczność w Saksonii-Anhalt różnicowała się w ostatnich latach ze względu na imigrację. W naszym kraju związkowym już ponad osiem procent wszystkich obywateli to osoby migrujące. Z kolei obywatele Unii z innych krajów europejskich stanowią jedną trzecią wszystkich zarejestrowanych obcokrajowców w Saksonii-Anhalt oraz ponad połowę wszystkich pracowników zagranicznych w landzie. W dziesięć głównych krajów pochodzenia plasują się Polska, Rumunia i Bułgaria. Oprócz migrantów w landzie w krótkim lub średnim okresie przebywa większa liczba osób pracujących mobilnie z innych państw UE w ramach swobodnego przepływu pracowników. Łącznie odsetek obywateli Unii wśród wszystkich zatrudnionych podlegających obowiązkowemu ubezpieczeniu społecznemu wynosi ok. 2,5%.

W zakładach, w służbie zdrowia, w naszych placówkach kultury czy na uniwersytecie: potrzebujemy imigrantów, aby nasze życie funkcjonowało. Udana integracja stanowi ogromną szansę. W przyszłości, podobnie jak obecnie, Saksonia Anhalt będzie zdana na migrantów, pracowników zagranicznych oraz ich skuteczną integrację, aby poradzić sobie ze zmianami demograficznymi, zapewnić doływ nowych osób na rynek kształcenia i pracy oraz zwiększyć różnorodność kulturalną w landzie. Naszym wspólnym zadaniem jest zrobić wszystko, aby ludzie czuli się w Saksonii-Anhalt potrzebni i jak u siebie w domu, niezależnie od ich pochodzenia. Im lepsze informacje o możliwościach wsparcia uzyskają migranci oraz pracownicy zagraniczni, tym szybciej ich przyjazd zakończy się powodzeniem i tym lepiej będą mogli wykorzystać swój potencjał w landzie.

Ważnym elementem pracy integracyjnej wielu projektów w ostatnich latach było i jest kształtowanie integracji uchodźców. Wydział migracji UE dla Saksonii-Anhalt uzupełnia te oferty o wsparcie obywateli Unii i z uprzejmości opracował niniejszy przewodnik.

Życzymy merytorycznej lektury!

Z poważaniem
SUSI MÖBBECK

SEKRETARZ STANU W MINISTERSTWIE PRACY, SPRAW SPOŁECZNYCH, ZDROWIA
I RÓWNOUPRAWNIENIA KRAJU ZWIĄZKOWEGO SAKSONIA-ANHALT
KOORDYNATOR DS. INTEGRACJI ZE STRONY RZĄDU LANDU

DRODZY CZYTELNICY,

Jako Dyrektor Towarzystwa Międzynarodowego Saksonii-Anhalt (AGSA) z przyjemnością przedstawiam Państwu nową edycję Przewodnika dla obywateli UE.

Materiał zgromadzony w ramach naszego projektu EUmigra, zawierający podstawowe informacje dla przybyszów z UE na temat życia i pracy w Saksonii-Anhalt doczekał się już trzeciego wydania. Zaktualizowano informacje i linki, a skondensowany i poprawiony układ zapewnia, między innymi, łatwiejsze rozpoznanie poszczególnych wersji językowych. Popyt na wydanie drukowane jest dowodem na to, że nasz Przewodnik jest dokumentem referencyjnym w centrach doradczych i pomocą w orientacji na co dzień dla obywateli UE. Przewodnik może służyć jako podstawa doradztwa dla obywateli UE o złożonych potrzebach informacyjnych lub jako źródło informacji. Nie ma on na celu zastąpienia lokalnego doradztwa.

Aby umożliwić jak najszersze wykorzystanie przewodnika niniejsze wydanie jest również dostępne w językach niemieckim, angielskim, polskim, rumuńskim, bułgarskim i węgierskim. Drukowane egzemplarze można zamówić za pośrednictwem projektu EUmigra.

Niniejszy przewodnik można pobrać w całości jako plik PDF z zasobów internetowych portalu projektu EUmigra pod adresem: **EU-Wegweiser - Fach- und Servicestelle EU-Migration Sachsen-Anhalt (EUmigra)**

Ponadto przewodnik jest dostępny specjalnie do użytku na urządzeniach przenośnych jako aplikacja internetowa: **Willkommen - EUmigra-Wegweiser**

Byłbym szczęśliwy, gdyby przewodnik jako całość przybliżył nas do wspólnego celu, jakim jest udana integracja i był nadal jedną z cegiełek składających się na pożądaną kulturę gościnności w naszym kraju związkowym.

Życzę wszystkiego najlepszego podczas podróży po Saksonii-Anhalt!

KRZYSZTOF BLAU

PREZES
AUSLANDSGESELLSCHAFT SACHSEN-ANHALT E.V.

SERDECZNIE WITAMY W SAKSONII-ANHALT!

POWITANIE ZE STRONY PRZEWODNICZĄCEGO AUSLANDSGESELLSCHAFT SACHSEN-ANHALT E.V.

Coraz więcej obywateli z całej Europy trafia do Saksonii-Anhalt, aby tutaj pracować i mieszkać. Instrument swobodnego przepływu pracowników daje nowe możliwości i nadzieje na lepsze wynagrodzenie niż w kraju pochodzenia, rozwój zawodowy oraz zbudowanie perspektyw rodzinnych.

Z radością obserwujemy związany z tym trend migracyjny do naszego kraju związkowego. Jednocześnie ta korzystna sytuacja niesie ze sobą nowe wyzwania dla szerokiej kultury przyjmowania. W praktyce okazuje się często, że prawa przyznane pracownikom w UE nie są jeszcze realizowane. Bardziej niż kiedykolwiek zadaniem wszystkich podmiotów życia publicznego jest sprawiedliwe określenie zasad swobodnego przepływu z uwzględnieniem kwestii socjalnych oraz dalsze promowanie migracji wewnątrz UE jako centralnego filaru idei europejskiej na bazie równouprawnienia i życia społecznego na równych zasadach.

Niniejszym poradnikiem chcemy jako wydawca przyczynić się do jeszcze większego niż dotychczas zauważania Saksonii-Anhalt przez migrantów europejskich jako atrakcyjnego miejsca do pracy i do życia oraz jako landu z dobrze funkcjonującymi strukturami wsparcia dla naszych współobywateli europejskich.

Dobrze opracowane informacje w języku ojczystym odgrywają przy tym ważną rolę. W odniesieniu do różnorodnych zagrożeń, przeszkód i dyskryminacji są one nieodzowne, ale mogą być również przydatne w uświadomieniu gwarantowanych praw oraz unikaniu nierówności społecznych i finansowych. Jako związek zrzeszający ponad 40 organizacji ds. migrantów wiemy to od naszych członków w społecznościach, a także wiemy to jako wydawca różnych instrukcji orientacyjnych dla migrantów.

Niniejsza broszura jest jednak nowością ze względu na formę. Jako kompendium łączy po raz pierwszy zebrane specjalnie dla migrantów europejskich informacje dotyczące zarobkowania z aspektami integracji społecznej. Jednocześnie wiąże ogólne przepisy państwowe z informacjami o ofertach i usługach dla obywateli UE i ich rodzin w Saksonii-Anhalt.

Pragniemy, aby to narzędzie informacyjno-orientacyjne skutecznie pomogło w łatwiejszym przybyciu tutaj i dobrym samopoczuciu w długiej perspektywie.

W imieniu zarządu stowarzyszenia dla zagranicy życzę wszystkim czytelnikom niniejszego poradnika wielu sukcesów we wszystkich aspektach w naszym kraju związkowym!

DENNIS BUTEWITZ

PRZEWODNICZĄCY AUSLANDSGESELLSCHAFT SACHSEN-ANHALT E.V.

Migracja do Saksonii-Anhalt jest rzeczą wartościową, o którą nasz land dba i którą musi aktywnie reklamować oraz stwarzać zachęty. Im szybciej migranci zintegrują się w naszym landzie, tym łatwiej będzie ukształtować wspólne funkcjonowanie w naszej społeczności.*

*
Konceptcja integracji landu Saksonia-Anhalt (2020), str. 4.

SPIS TREŚCI

W środku Europy i Niemiec.

Wiele dobrych powodów do życia i pracy w Saksonii-Anhalt 10

Rozdział 1: Przyjazd – Pobyt – Naturalizacja 14

1. Przepisy wjazdowe do Niemiec dla obywateli UE 15
2. Zmiana miejsca zamieszkania na Niemcy 16
3. Pobyt krewnych 17
4. Pobyt bliskich osób 18
5. Prawo do pobytu stałego 19
6. Naturalizacja 20

Rozdział 2: Mieszkanie 22

1. Znalezienie odpowiedniego mieszkania 23
2. Umowa najmu 24
3. Najem i kaucja za najem 25
4. Niedobór mieszkań 25
5. Wypowiedzenie mieszkania 26
6. Dodatek mieszkaniowy 26

Rozdział 3: Nauka języka niemieckiego 28

1. Nauka języka niemieckiego z kursem integracyjnym 29
2. Zawodowe kursy językowe 29
3. Nauka niemieckiego za granicą 30
4. Oferty języków obcych uniwersytetu ludowego 30
5. Wymiana językowa 30

Rozdział 4: Praca w Niemczech i w Saksonii-Anhalt 32

- Część 1: Szukanie pracy 33
1. Szukanie pracy ze wsparciem urzędu pracy 33
 2. Podjęcie pracy z wykorzystaniem budżetu na pośrednictwo 34
 3. Wsparcie przez zawodowe działania integracyjne 35
 4. Dokształcanie z wykorzystaniem bonu edukacyjnego 36

Część 2: Regulacje i przepisy prawa w stosunku pracy 37

1. Umowa o pracę 37

2. Zapłata według wynagrodzenia minimalnego 38
3. Czas pracy i przepisy urlopowe 39
4. Wynagrodzenie bez pracy 40
5. Regulacje dotyczące specjalnych form pracy 40
6. Wypowiedzenie i ochrona przed wypowiedzeniem 41

Część 3: Prawa i obowiązki pracowników w razie utraty pracy 43

1. Sytuacja braku wynagrodzenia za pracę 43
2. Wypowiedzenie 44
3. Zasiłek dla bezrobotnych i zabezpieczenie podstawowe 45

Rozdział 5: Uznanie kwalifikacji zawodowych 50

1. Uznanie dyplomów i kwalifikacji zawodowych 51
2. Uznanie w zawodach podlegających regulacji 51
3. Uznanie zawodowe bez uznanych kwalifikacji 52
4. Uznanie świadectw szkolnych i dyplomów szkół wyższych 52
5. Wsparcie w uznaniu zawodowym 53

DOKUMENTACJA: OBYWATELSTWO UNII 54

- I. Obywatelstwo Unii 55
- II. Pojęcie obywatelstwa Unii (art. 20 traktatu o funkcjonowaniu UE) 55
- III. Swobodny przepływ pracowników w Unii Europejskiej 56
- IV. Równouprawnienie pracowników UE 57
- V. Ochrona przed dyskryminacją 59

Rozdział 6: Kształcenie zawodowe – szkoła – studia 62

1. Formy kształcenia 63
2. Dualne kształcenie zawodowe 63
3. Szkolne kształcenie zawodowe 64
4. Kształcenie absolwentów 64
5. Dokształcanie zawodowe 65
6. Kształcenie szkolne w niemieckim systemie szkolnym 67
7. Studia w szkołach wyższych i na uniwersytetach 72

Rozdział 7: Zdrowie i prewencja	76
1. Ubezpieczenie chorobowe przy pobycie czasowym w Niemczech	77
2. Ubezpieczenie chorobowe przy dłuższym pobycie w Niemczech	78
3. Ubezpieczenie chorobowe w przypadku miejsca zamieszkania w Niemczech	79
4. Świadczenia dla osób z ubezpieczeniem chorobowym w Niemczech: Opieka zdrowotna	81
5. Ubezpieczenie wypadkowe	82
6. Pełnomocnictwo na wypadek niezdolności do czynności prawnych	82
Rozdział 8: Życie społeczne i rodzina	84
1. Świadczenia w przypadku ciąży	85
2. Zasiłek rodzinny	86
3. Dodatek na dzieci	88
4. Urlop rodzicielski i zasiłek rodzicielski	89
5. Opieka nad dziećmi	90
6. Pakiet kształcenia i uczestnictwa	91
Rozdział 9: Zabezpieczenie, ubezpieczenia i podatki	94
1. Państwowe ubezpieczenie społeczne	95
2. Ustawowe ubezpieczenie emerytalno-rentowe	97
3. Wniosek o emeryturę	99
4. Prywatne ubezpieczenia mienia i osobowe	99
5. Obowiązek podatkowy	100
6. Zeznanie podatkowe	101
Rozdział 10: Pomoc dla osób z niepełnosprawnością	104
1. Specjalne świadczenia dla osób z niepełnosprawnością	105
2. Ustawa o równouprawnieniu osób z niepełnosprawnością w Saksonii-Anhalt	106

Rozdział 11: Relacje i uczestniczenie w życiu społecznym	108
1. Organizacje i stowarzyszenia europejskie w Saksonii-Anhalt	109
2. Fora wymiany społeczności europejskich	112
3. Uczestnictwo w wyborach samorządowych	113
4. Zaangażowanie w radzie obcokrajowców	114
5. Członkostwo w klubie sportowym	114
6. Wolontaryjna działalność jako pośrednik językowy	115
Rozdział 12: Poradnie i punkty kontaktowe w Saksonii-Anhalt	118
1. Doradztwo migracyjne w Saksonii-Anhalt dla młodzieży i dorosłych	119
2. Inne poradnie	120
3. Punkty kontaktowe i narzędzia do orientacji i doradztwa w zakresie skierowań	121
4. Zapytanie w punkcie ds. równouprawnienia pracowników w UE	122
Spis haseł	124
Ważne punkty kontaktowe i kontakty w Saksonii-Anhalt	126
Stopka	134
Autorzy zdjęć	135

KATEDRA MAGDEBURSKA NAD BRZEGIEM ŁABY

W ŚRODKU EUROPY I NIEMIEC.

WIELE DOBRZYCH POWODÓW DO ŻYCIA
I PRACY W SAKSONII-ANHALT

KORZYSTNE POŁOŻENIE GEOGRAFICZNE, – ZWŁASZCZA DLA MIGRANTÓW Z EUROPY WSCHODNIEJ

Jako kraj związkowy położony w środku Niemiec i Europy, Saksonia-Anhalt ma łatwy dojazd dla migrantów z całej Europy. Część południowa należy do regionu metropolitalnego środkowych Niemiec, natomiast od północy i od wschodu kraj związkowy graniczy z regionami metropolitalnymi Hamburga i Berlina-Brandenburgii, a od zachodu z dolnosaksońskim Hanowerem. Dla migracji wewnątrz UE znaczenie ma bliskość Polski i Czech. Dzięki temu wiele osób pracujących mobilnie ma możliwość regularnego odwiedzania rodziny bez konieczności odbywania długich podróży.

DOBRE EKONOMICZNE WARUNKI RAMOWE

Saksonia-Anhalt jest nowoczesnym miejscem dla gospodarki i nauki. Dwanaście znajdujących się w landzie lokalizacji przyszłości są synonimem dynamiki innowacji naukowo-technicznych z zaawansowanymi strukturami. W sercu wschodniemieckiej branży chemicznej sektor logistyczny, branża produkcyjna w segmencie budowy maszyn i urządzeń, żywności, rolnictwa, zdrowia i sektora kreatywnego daje obecnie migrantom europejskim dobre perspektywy zatrudnienia. Atrakcyjne dla wielu pracowników europejskich są również wyższe wynagrodzenie minimalne i większa siła nabywcza w porównaniu do sąsiadów wschodnioeuropejskich. Ponadto europejscy migranci na przykład z dyplomem magisterskim lub inżynierskim pracują obecnie w Saksonii-Anhalt, ponieważ optają się im to z powodów finansowych, a ponadto mają dobre warunki ramowe do życia.

W ŚRODKU EUROPY.

WIDOK NA MIEJSCOWOŚĆ
SCHKOPAU, W TLE ZAKŁAD
DOW Z VALUEPARK

PRZYSTĘPNE KOSZTY MIESZKANIA I UTRZYMANIA ORAZ ATRAKCYJNE WARUNKI DO ŻYCIA

Saksonia-Anhalt jest uznawana przez naszych europejskich sąsiadów jako kraj związkowy z przystępnymi kosztami mieszkania i życia przy wysokich normach jakości. Ceny najmu są bardzo podobne do tych w Europie Wschodniej, częściowo nawet znacznie przystępniejsze. Ponadto są znacznie niższe niż w zachodnich Niemczech. W małych miastach i na terenach wiejskich również zakup mieszkania jest tańszy niż na przykład w Polsce lub we Włoszech. Ogólne koszty utrzymania w Saksonii-Anhalt są nieraz niższe niż w niektórych krajach europejskich. Nie tylko w tętniących życiem większych miastach Saksonii-Anhalt są ładnie odnowione dzielnice mieszkalne z atrakcyjnymi warunkami do życia. W wielu miastach doskonale odrestaurowane historyczne centra miasta, zadbane tereny zielone i dobrze rozbudowana infrastruktura powodują, że miejscowi i migranci czują się tutaj dobrze.

PARK NARODOWY HARZ

PRZYDATNE WARUNKI KSZTAŁCENIA

Miasta uniwersyteckie Magdeburg i Halle, tak jak inne większe miasta ze szkołami wyższymi i placówkami badawczymi, zapewniają razem z przedsiębiorstwami aktywne środowisko pracy i życia. Zagraniczni studenci znajdują rodaków również z Unii Europejskiej, mają zapewnioną interakcję i kontakt ze społecznościami europejskimi, a także poznają inne kultury. W szczególności warunki oświatowe i do kształcenia na uniwersytetach oraz w szkołach zawodowych są dla migrantów z Unii Europejskiej atrakcyjne oraz wzorowe, chociażby ze względu na przystępne koszty kształcenia i studiów.

ZNALEZIENIE RÓWNOWAGI MIĘDZY ŻYCIEM RODZINNYM I PRACĄ

Saksonia-Anhalt tradycyjnie angażuje się na rzecz rodzin i jest uznawana za przyjazną rodzinom. Na podstawie ustawy o wspieraniu dzieci wszystkie dzieci w kraju związkowym mają od urodzenia prawo do opieki oraz rozwoju we wczesnym wieku w przedszkolu. Również świadczenia socjalne, takie jak zasiłek rodzicielski i urlop rodzicielski są ważnymi elementami klimatu przyjaznego dla rodzin. Do tego dochodzi bogaty wybór przedszkoli i punktów opieki dziennej. Znalezienie miejsca dla własnych dzieci tutaj lub w szkole jest łatwiejsze niż w wielu innych krajach z bardzo zagęszczonymi aglomeracjami. Wiele rodzin, które ze względu na odległość, mieszka i pracuje tutaj bez podstawowego wsparcia znanego z kraju pochodzenia, ma dzięki temu możliwość połączenia zarobkowania i życia rodzinnego w miastach oraz na terenach wiejskich. Na przykład z kartą rodziny Saksonii-Anhalt można korzystać ze zniżką dla całej rodziny z regionalnych ofert spędzania wolnego czasu i kulturalnych.

UNIKALNY BOGATY KRAJOBRAZ KULTURALNY I MOŻLIWOŚCI ODPOCZYNKU BLISKO NATURY

Nie tylko obydwa największe miasta landu – Magdeburg nad Łabą i Halle nad Soławą – są znanymi na świecie historycznymi miejscami kulturowymi z istotnymi zabytkami. Saksonia-Anhalt ma unikalne zagęszczenie pomników kultury, w tym pięciu wpisanych na listę światowego dziedzictwa UNESCO –: Bauhaus, Ogrody Dessau-Wörlitz, miejsca pamięci Lutra w Eisleben i Wittenberdze, Stare Miasto w Quedlinburgu oraz – katedra w Naumburgu. Oprócz miast z bogatą historią i łączącej miasta „Drogą Romańską” doskonałe możliwości wycieczek i spędzania czasu dają niepowtarzalne krajobrazy, jak Stara Marchia, najbardziej wysunięty na północ region winiarski w Niemczech Saale-Unstrut czy Harz, najwyższe pasmo górskie w północnych Niemczech. Bardzo wiele miast i gmin w Saksonii-Anhalt zachęca do odpoczynku na miejscu swoimi terenami zielonymi i wspaniałymi parkami, z często długimi ścieżkami rowerowymi oraz przyczynia się w ten sposób do przystożniowego życia na luzie w Saksonii-Anhalt.

1. PRZYJAZD – POBYT – NATURALIZACJA

1. WJAZD DO NIEMIEC NA PODSTAWIE USTAWY O SWOBODZIE PRZEMIESZCZANIA
2. ZMIANA MIEJSCA ZAMIESZKANIA NA NIEMCY
3. POBYT KREWNYCH
4. POBYT BLISKICH OSÓB
5. PRAWO DO POBYTU STAŁEGO
6. NATURALIZACJA

Z tego rozdziału można się dowiedzieć, z jakich praw obywatele państwa członkowskiego UE mogą korzystać w zakresie pobytu dla siebie i swoich krewnych oraz jakie obowiązują warunki dla stałego prawa pobytu i naturalizacji.

Na końcu rozdziału podane są jeszcze porady i punkty kontaktowe, do których można się zwracać w Saksonii-Anhalt.

1. PRZEPISY WJAZDOWE DO NIEMIEC DLA OBYWATELI UE

Obywatele państwa członkowskiego Unii Europejskiej, a tym samym „obywatele Unii” mają zasadniczo prawo do swobodnego przemieszczania się po UE. Dlatego zasadniczo mogą wjeżdżać do Niemiec i do każdego innego państwa członkowskiego UE oraz w nich przebywać w nich bez wizy. Podstawą prawną jest **ustawa o swobodzie przemieszczania/UE (FreizüG/UE)**.

Do wjazdu do Niemiec potrzebny jest dowód tożsamości (paszport lub dowód osobisty). W Niemczech bez dodatkowych wymagań i warunków można przebywać maksymalnie 3 miesiące.

Z prawa do pobytu w Niemczech dłuższego niż 3 miesiące mogą korzystać osoby

- zatrudnione lub prowadzące własną działalność,
- kształcące się zawodowo,
- poszukujące pracy z uzasadnionymi perspektywami powodzenia,
- niepracujące, ale mające własne dostateczne środki do życia i ochronę ubezpieczenia chorobowego (dotyczy to również studentów) lub
- przebywające zgodnie z prawem w Niemczech już co najmniej 5 lat (prawo do stałego pobytu).

Po znalezieniu pracy potrzebne jest zaświadczenie pracodawcy lub umowa o pracę. To zaświadczenie pozwala nabyć **prawo do pobytu**.

2. ZMIANA MIEJSCA ZAMIESZKANIA NA NIEMCY

Po przyjeździe wymagane jest zameldowanie się w organie meldunkowym (urzędzie meldunkowym) w miejscu zamieszkania w ciągu 2 tygodni od wprowadzenia się. Potrzebne jest do tego „potwierdzenie od właściciela mieszkania” lub „zaświadczenie wynajmującego” od wynajmującego, a także własne dokumenty tożsamości. Więcej informacji na temat funkcjonowania urzędu meldunkowego lub formularze do pobrania znajdują się [tutaj](#).

Urząd ds. cudzoziemców zgodnie z europejską dyrektywą w sprawie swobody przemieszczania może zażądać poświadczenia uprawnień (§ 5a FreizügG/UE). W związku z tym może żądać określonych dokumentów, takich jak:

- potwierdzenie zatrudnienia lub zaświadczenie o zatrudnieniu od pracodawcy,
- zaświadczenia o własnej działalności gospodarczej,
- zaświadczenie o posiadaniu dostatecznych środków do życia i ochrony ubezpieczenia chorobowego w przypadku osób niepracujących,
- w przypadku poszukiwania pracy poświadczenie faktycznego poszukiwania z uzasadnionymi perspektywami powodzenia.

Czy podczas meldowania się w organie meldunkowym muszą zlecić tłumaczenie moich dokumentów na język niemiecki?

Dane osobowe są z reguły pobierane z krajowych paszportów lub dokumentów tożsamości, tłumaczenia nie są wymagane. Sytuacja rodzinno-prawna jest jednak ustalana i wpisywana regularnie na podstawie aktów ślubu, urodzenia i zgonów (tak zwane akty stanu cywilnego). W niektórych krajach UE możliwe jest wystawienie międzynarodowych wersji aktu ślubu, urodzenia i zgonu. Te akta międzynarodowe są uznawane w państwach członkowskich konwencji bez żadnych innych formalności (adnotacje legalizacji lub apostille).

Akta z innych krajów muszą zostać uwierzytelnione w kraju ojczystym, a następnie przetłumaczone na język niemiecki przez tłumacza przysięgłego. Uwierzytelnienie może wykonać właściwy organ w kraju ojczystym (apostille) lub właściwa niemiecka placówka zagraniczna (legalizacja).

Należy pamiętać o terminie zameldowania. W razie niedotrzymania go grozi grzywna w wysokości do 1000 euro.

3. POBYT KREWNYCH

Prawo swobodnego przemieszczania dotyczy również krewnych, którzy towarzyszą lub wprowadzają się później jako obywatele Unii uprawnieni do swobodnego przemieszczania. Obywatelstwo krewnego nie ma przy tym znaczenia.

Jako **krewni** uznawani są

- małżonkowie,
- zarejestrowani partnerzy życiowi (partnerstwo życiowe na podstawie niemieckiej ustawy o partnerstwie życiowym lub na podstawie przepisów prawa innego państwa członkowskiego UE bądź Norwegii, Islandii i Liechtensteinu),
- własne dzieci lub wnuki obywatela UE, małżonkowie lub partnerzy życiowi młodszy niż 21 lat.

Wymagany jest dokument tożsamości (paszport lub dowód osobisty). Urząd ds. cudzoziemców może zażądać zaświadczenia o relacji rodzinnej z obywatelem UE uprawnionym do swobodnego przemieszczania się. Ponadto urząd ds. cudzoziemców może zażądać przedłożenia potwierdzenia zameldowania obywatela UE.

Jako potwierdzenie prawa do swobodnego przemieszczania się i pobytu krewnego urząd ds. cudzoziemców wydaje obywatelom państw trzecich **kartę pobytu**. Powinna zostać ona przekazana w ciągu 6 miesięcy i z reguły obowiązuje przez 5 lat.

Własne dzieci lub wnuki starsze niż 21 lat oraz krewni w linii prostej rosnącej (rodzice, dziadkowie itd.) mogą przybywać do Niemiec tylko wtedy, gdy towarzyszący obywatele UE zapewnią im utrzymanie.

Krewni, którzy nie są obywatelami UE („obywatele państwa trzeciego”), potrzebują wizy do wjazdu do Niemiec.

Oprócz statusu osoby bliskiej muszą być spełnione inne wymagania. Musi być powód pobytu („powody pobytu”). W przypadku krewnych może to być utrzymanie przez obywatela UE lub opieka nad krewnym przez obywatela UE. W przypadku partnerstwa konieczne jest trwałe wspólne życie z obywatelem UE na terenie państwa (§ 3a ust. 1 FreizügG/UE).

4. POBYT BLISKICH OSÓB

Również osoba bliska obywatelowi UE może wnioskować o prawo pobytu do urzędu ds. cudzoziemców. Taka sytuacja ma miejsce w przypadku bliskiej i stabilnej rodzinnej bądź partnerskiej relacji z osobą, np.:

- krewny w linii bocznej (np. rodzeństwo, wujek i ciotka, kuzyn itd.), również krewni małżonka lub partnera życiowego, czyli też osoby spowinowacone z obywatelem UE,
- dzieci niepełnoletnie (poniżej 18. roku życia), które są pod opieką lub przybranymi dziećmi obywatela UE,
- partnerzy obywatela UE (bez uznanego partnerstwa życiowego), jeśli występuje możliwa do wykazania trwała wspólnota (również związki kohabitacyjne). Przyjęcie statusu partnera jest zawsze wykluczone u osób, które jednocześnie są w małżeństwie lub związku partnerskim.

Urząd ds. cudzoziemców podejmuje decyzję w sprawie wniosku na podstawie dokładnego rozpoznania poszczególnej sytuacji osobistej. Może on żądać poniższych zaświadczeń i dokumentów:

- ważny dowód tożsamości (paszport lub dowód osobisty)
- zaświadczenie o relacji (rodzinnej) z obywatelem UE uprawnionym do swobodnego przemieszczania
- przedłożenie potwierdzenia zameldowania obywatela UE
- zaświadczenie powodu pobytu (np. zaświadczenie płatności za utrzymanie).

„Osoby bliskie” otrzymują jako zaświadczenie prawa pobytu „kartę pobytu” na podstawie § 3a FreizügG.

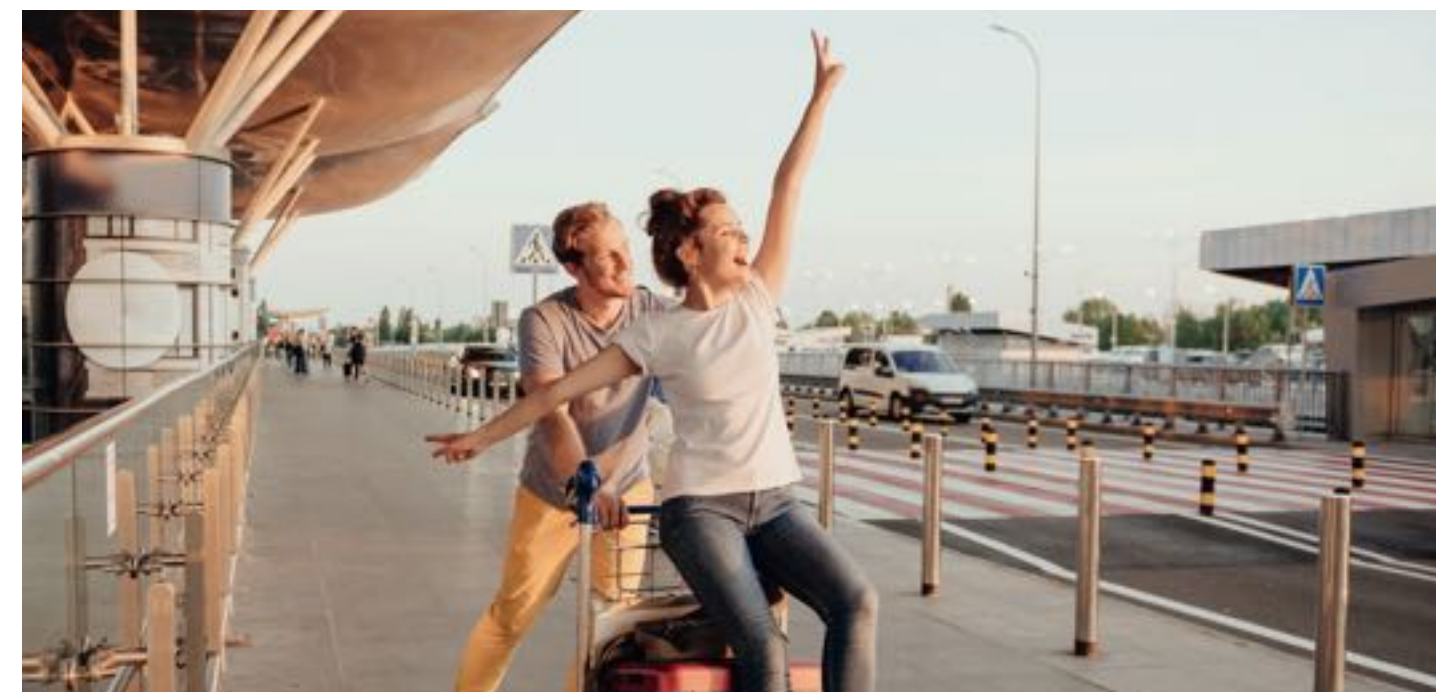
5. PRAWO DO POBYTU STAŁEGO

Jeśli obywatel UE przez 5 lat stale przebywał w Niemczech zgodnie z prawem do swobodnego przemieszczania się, nabywa prawo do stałego pobytu. Prawo pobytu obowiązuje wówczas niezależnie od występowania warunków do swobodnego przemieszczania się. Poświadczenie prawa do stałego pobytu można uzyskać w urzędzie ds. cudzoziemców.

Również krewni i osoby bliskie nabywają prawo do pobytu stałego, jeśli przez pięć lat przebywały w Niemczech z obywatelem UE zgodnie z prawem. W ciągu 6 miesięcy od złożenia wniosku wydawana jest im karta stałego pobytu, jeśli nie są to obywatele UE.

W szczególnych przypadkach obywatele UE mają prawo do stałego pobytu już przed upływem 5 lat: na przykład ze względu na zaniechanie pracy zarobkowej w wieku ponad 65 lat, w razie wejścia w wiek przedemerytalny lub ze względu na całkowitą niezdolność do pracy z powodu wypadku przy pracy lub choroby zawodowej (§ 4a ust. 2 FreizügG/UE).

DOBRZE WIEDZIEĆ

Do naturalizacji zasadniczo nie jest już wymagane zrzeczenie się dotychczasowego obywatelstwa. Może się jednak zdarzyć, że po naturalizacji w Niemczech zgodnie z prawem kraju pochodzenia utracone zostanie dotychczasowe obywatelstwo. Należy uzyskać informacje w ambasadzie lub konsulacie kraju pochodzenia.

Najlepszymi punktami kontaktowymi w razie pytań są gminne organy naturalizacji (drogą mailową lub osobiście). Terminy należy planować z wielomiesięcznym wyprzedzeniem (ok. 4 miesiące). Z reguły terminy rezerwuje się online w tygodniu po aktywowaniu dostępnych terminów.

6. NATURALIZACJA

Obywatele Unii mają prawo do nabycia niemieckiego obywatelstwa przez naturalizację, ponieważ jako uprawnieni do swobodnego przemieszczania się obywatele państwa członkowskiego Unii Europejskiej korzystają z bezterminowego prawa pobytu w Niemczech. Niepracujący obywatele Unii są uprawnieni do swobodnego przemieszczania się, jeśli mają odpowiednią ochronę ubezpieczenia chorobowego i środki do życia w dostatecznej wysokości (§ 4 ustawy o swobodzie przemieszczania).

W procedurze naturalizacji podlegającej obowiązkowi wnioskowania na podstawie odpowiednich dokumentów należy wykazać spełnienie warunków uzyskania obywatelstwa niemieckiego. Znajomość porządku prawnego i społecznego oraz warunków życiowych w Niemczech wykazywana jest regularnie w ramach testu naturalizacyjnego.

„Portal naturalizacji” rządu kraju związkowego Saksonii-Anhalt udostępnia wyczerpujące informacje, na przykład dotyczące procedury naturalizacji, wymogów oraz wymaganego testu naturalizacyjnego.

PUNKTY KONTAKTOWE I DORADZTWO NA MIEJSCU

Doradztwo migracyjne dla dorosłych migrantów (MBE) (1)

Biuro migracji młodzieży (JMD) (2)

WelcomeCenter Saksonii-Anhalt (3)

Urząd ds. cudzoziemców (4)

MATERIAŁY INFORMACYJNE

Make it in Germany (5)

Witamy w Saksonii-Anhalt (6)

Witamy w Niemczech (7)

Praktyczna instrukcja dla pracowników z UE w Niemczech (8)

Doradztwo dla obywateli Unii: Prawo do swobodnego przemieszczania się w okolicznościach rodzinnych (9)

Wykluczenie czy uprzywilejowanie? Informacje o sytuacji z zakresu prawa pobytu i socjalnego obywateli Unii i ich krewnych (10)

1

2

3

4

5

6

7

8

9

10

2. MIESZKANIE

1. ZNALEZIENIE ODPOWIEDNIEGO MIESZKANIA
2. UMOWA NAJMU
3. NAJEM I KAUCJA ZA NAJEM
4. NIEDOBÓR MIESZKAŃ
5. WYPOWIEDZENIE MIESZKANIA
6. DODATEK MIESZKANIOWY

1. ZNALEZIENIE ODPOWIEDNIEGO MIESZKANIA

Migranci z UE mają swobodny wybór w poszukiwaniu mieszkania i zakupu nieruchomości. Z własnego kraju pochodzenia można w Niemczech wynająć mieszkanie lub kupić nieruchomość. Należy przy tym przestrzegać obowiązujących w Niemczech przepisów prawa.

Podczas szukania mieszkania na miejscu ważnymi punktami kontaktu są spółdzielnie mieszkaniowe. Również lokalny urząd mieszkaniowy może być pomocny w szukaniu mieszkania. Często mieszkania są tam udostępniane przez pośrednictwo bezpośrednie.

W przypadku dużego pośpiechu lub chęci mieszkania w aglomeracji zalecane jest skorzystanie z usług **pośrednika nieruchomości**. Należy pamiętać: pośrednik nieruchomości w przypadku zakończonej powodzeniem czynności pośrednictwa może pobrać wynagrodzenie za pośrednictwo lub prowizję pośrednika. Dlatego należy porównać wiele ofert. Prowizja maklerska dla najemcy może wynosić maksymalnie dwa czynsze bez opłat.

Również lokalny urząd mieszkaniowy może być pomocny w szukaniu mieszkania. Często mieszkania są tam udostępniane przez pośrednictwo bezpośrednie.

Sytuacja w Saksonii-Anhalt: rynek mieszkaniowy w porównaniu ze średnią krajową w Niemczech i w szczególności z dużymi miastami w zachodnich Niemczech ma relatywnie przystępne ceny za mieszkania wynajmowane oraz własne. Stabilność cen najmu w niektórych miastach wynika między innymi z rozwiniętej struktury spółdzielni, dla których charakterystyczne są przystępne cenowo nieruchomości mieszkaniowe. Ponadto w wielu miastach i gminach Saksonii-Anhalt są **mieszkania socjalne**. Z reguły mogą być one wynajmowane tylko osobom o niskich dochodach. Potrzebne jest do tego **zaświadczenie o uprawnieniu do mieszkania**, które można uzyskać w swoim lokalnym urzędzie mieszkaniowym.

Do indywidualnego szukania mieszkania odpowiednie są wiodące na rynku portale internetowe, jak www.immobilienscout24.de (1), www.immowelt.de (2) czy www.immonet.de (3).

Zasadniczo skuteczne jest pozostawienie ogłoszenia, dzięki czemu również wynajmujący mogą kontaktować się z poszukującymi, co pozwoli na lepsze dopasowanie.

Z tego rozdziału można się dowiedzieć, na co zwrócić uwagę podczas poszukiwania mieszkania, jakie obowiązują w Niemczech regulacje dotyczące umowy najmu i kaucji za najem oraz na jakich zasadach obywatel Unii może wnioskować o dodatek mieszkaniowy.

Na końcu rozdziału podane są jeszcze porady i punkty kontaktowe, do których można się zwracać w Saksonii-Anhalt.

1

2

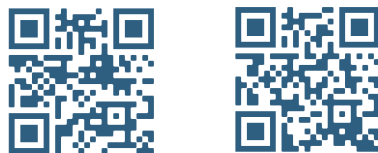
3

DOBRZE WIEDZIEĆ

Planując dłuższy pobyt lub przeprowadzkę do Niemiec zaleca się tymczasowe zamieszkanie u znajomych. Należy sprawdzić, czy wynajmujący zezwala na podnajem. Realistyczne perspektywy własnego mieszkania uzyskuje się mając pracę lub dysponując zaświadczeniami o dochodzie.

Wspierają przy tym również lokalne grupy na Telegramie dedykowane poszukiwaniu mieszkania lub „Sharing is Caring”. Oczywiście poszczególne nazwy tych grup są inne w zależności od lokalizacji. W Halle jest to na przykład www.t.me/WohnenInHalle i www.t.me/hallecare817.

Dla Magdeburga jest to grupa www.t.me/sharinginmagdeburg

2. UMOWA NAJMU

Przed zawarciem umowy najmu należy dokładnie obejrzeć każdy pokój z wynajmującym i ewentualnie zwrócić uwagę na konieczne prace renowacyjne. Sprawdzić, czy sprawne jest ogrzewanie, gniazdko i przyłóżka. Wady stwierdzone podczas przekazywania mieszkania należy spisać w **protokole wprowadzenia**. To samo dotyczy wyprowadzki z mieszkania. Stan przekazanego mieszkania należy spisać w protokole wyprowadzki.

Umowa najmu reguluje prawa i obowiązki najemcy oraz zawiera regulacje dotyczące bieżących kosztów. W Niemczech umowy najmu są z reguły zawierane na piśmie. Wynajmujący nie ma jednak takiego obowiązku. Należy jednak nalegać na zawarcie pisemnej umowy najmu. W razie sporu jest to ważny dokument.

W Niemczech regułą są umowy najmu na czas nieokreślony. Na (**wzorce**) umowy najmu mieszkania pokazano, na jakie kwestie zwrócić uwagę podczas wprowadzania się.

3. NAJEM I KAUCJA ZA NAJEM

Najem wynajmowanego mieszkania wiąże się z czynszem bez opłat i kosztami doprowadzania ogrzewania, ciepłej wody, ewentualnie gazu oraz kosztów eksploatacji lokalu mieszkalnego (czynsz z opłatami). Koszty elektryczności oraz telefonu i Internetu są rozliczane z reguły na podstawie osobistych płatności zaliczkowych na rzecz partnerów umowy. Jeśli wynajmujący z biegiem czasu chce podwyższyć cenę najmu, może to zrobić tylko po spełnieniu określonych warunków.

W umowie najmu ustalane jest z reguły **zabezpieczenie najmu (kaucja)**. Wysokość kaucji można negocjować. Kaucja może jednak wynosić maksymalnie 3 czynsze bez opłat (czynsz miesięczny bez kosztów dodatkowych).

Kaucja za najem jest przekazywana wynajmującemu przez najemcę. Najemca może zapłacić kaucję w 3 ratach miesięcznych. Pierwsza rata jest wymagalna w momencie rozpoczęcia umowy najmu.

4. NIEDOBÓR MIESZKAŃ

W przypadku zauważenia wad lub usterek (technicznych) w mieszkaniu najemca musi o nich powiadomić wynajmującego, aby wada została usunięta przez niego w jak najszybszym czasie. Ważne jest, aby zrobić to pisemnie i ustalić termin usunięcia wady. Do czasu usunięcia wady czynsz może zostać zredukowany (zmniejszony) w zasadnym zakresie.

DOBRZE WIEDZIEĆ

O ryzykach i zdarzeniach w związku z mieszkaniem i umowami najmu Niemiecki Związek Najemców informuje w dziale Prawo najmu na swojej [stronie internetowej](#).

DOBRZE WIEDZIEĆ:

przed obniżeniem czynszu należy uzyskać poradę. Niezasadne obniżenie czynszu grozi wypowiedzeniem ze strony wynajmującego.

5. WYPOWIEDZENIE MIESZKANIA

W przypadku bezterminowej umowy najmu wypowiedzenie jest zasadniczo możliwe z terminem 3-miesięcznym. Nie ma przy tym znaczenia, jak długo najemca wynajmuje już mieszkanie. Wypowiedzenie musi zostać złożone pisemnie. Jeśli najpóźniej do 3. dnia roboczego miesiąca wypowiedzenie zostanie przekazane wynajmującemu, ten miesiąc już zalicza się do okresu wypowiedzenia.

Istnieje również możliwość skrócenia okresu wypowiedzenia. Można z niej jednak skorzystać tylko wtedy, gdy została jednoznacznie wskazana w umowie najmu. Wynajmujący musi przestrzegać ustawowych terminów wypowiedzenia i nie może ich skracać według własnego upodobania.

DOBRCZE WIEDZIEĆ:

Prawa do zasiłku mieszkaniowego nie mają osoby otrzymujące tak zwane świadczenia transferowe, w których koszty zakwaterowania są już uwzględnione, takie jak zasiłek obywatelski zgodnie z SGB II (dawniej „Hartz IV”), podstawowe zabezpieczenie dochodu na starość i w przypadku zmniejszonej zdolności do zarobkowania, a także pomoc w zakresie kosztów utrzymania zgodnie z SGB XII itp.

6. DODATEK MIESZKANIOWY

Dodatek mieszkaniowy jest państwową pomocą dla osób z niskim dochodem. Można go przyznać na wniosek.

Dodatek mieszkaniowy ma postać

- dopłaty do najmu w przypadku wynajmowania mieszkania lub pokoju lub
- dodatku na pokrycie obciążeń w przypadku zamieszkania we własnym domu lub mieszkaniu.

Dopłatę mogą otrzymać tylko osoby, które faktycznie przebywają na terenie państwa i są **uprawnione do swobodnego przemieszczania się** na podstawie ustawy o ogólnym swobodnym przemieszczaniu się obywateli Unii (Freizüg/UE).

Dodatek mieszkaniowy jest przyznawany – z reguły od początku miesiąca złożenia wniosku na okres dwunastu miesięcy-. Wnioski o dodatek mieszkaniowy należy składać w organach odpowiedzialnych za dodatki mieszkaniowe powiatów, miast na prawach powiatu oraz w gminach zamieszkałych przez ponad 20 000 osób.

Do złożenia wniosku o dodatek mieszkaniowy w Saksonii-Anhalt należy korzystać ze wskazanych **formularzy**.

PUNKTY KONTAKTU I DORADZTWO NA MIEJSCU

Deutscher Mieterbund Sachsen-Anhalt e.V. (wymagane członkostwo) (1)

Stowarzyszenia najemców w Saksonii-Anhalt (2)

Doradztwo migracyjne dla dorosłych migrantów (MBE) (3)

Biuro migracji młodzieży (JMD) (4)

WelcomeCenter Saksonii-Anhalt (5)

MATERIAŁY I PORTALE INFORMACYJNE

Formularze wniosków i informacje dotyczące prawa do dodatku mieszkaniowego:

Ministerstwo Infrastruktury i Cyfryzacji www.mid.sachsen-anhalt.de/infrastruktur/bauen-und-wohnen/wohngeld/

Witamy w Niemczech (6)

1

2

3

4

5

6

3. NAUKA JĘZYKA NIEMIECKIEGO

1. NAUKA JĘZYKA NIEMIECKIEGO Z KURSEM INTEGRACYJNYM
2. ZAWODOWE KURSY JĘZYKOWE
3. NAUKA NIEMIECKIEGO ZA GRANICĄ
4. OFERTY JĘZYKÓW OBCYCH UNIWERSYTETU LUDOWEGO

1. NAUKA JĘZYKA NIEMIECKIEGO Z KURSEM INTEGRACYJNYM

Obywatele UE nie mają prawa do dopuszczenia do kursu integracyjnego i z reguły muszą sami finansować nauczyciela języka niemieckiego. **Federalny Urząd ds. Migracji i Uchodźców (BAMF)** może natomiast dopuścić daną osobę i jej krewnych do kursu integracyjnego, jeśli nie znają oni dostatecznie języka niemieckiego, nie chodzili na kurs integracyjny oraz gdy są wolne miejsca.

Kurs integracyjny składa się z kursu językowego i kursu orientacyjnego, na którym przekazywana jest wiedza na temat porządku prawnego, historii i kultury Niemiec. Państwo pokrywa połowę kosztów nauki. Własny wkład kosztów pokrywa kursant.

Z tego rozdziału można się dowiedzieć, jakie możliwości mają obywatele Unii w zakresie nauki języka niemieckiego oraz jakie są dostępne alternatywne warianty od kursu integracyjnego po kurs językowy na uniwersytecie ludowym.

Na końcu rozdziału podane są jeszcze poradnie i punkty kontaktowe, do których można zwracać się w Saksonii-Anhalt.

2. ZAWODOWE KURSY JĘZYKOWE

Po osiągnięciu poziomu językowego B1 można uczestniczyć w **kursach języka zawodowego**.

Po spełnieniu poniższych wymagań uprawnienie do udziału w kursie języka zawodowego mogą uzyskać poniższe osoby

- poszukujące kształcenia, pracy bądź zarejestrowane jako bezrobotne w urzędzie pracy lub **uczestniczące w działaniach przygotowania zawodowego bądź w kształceniu wspomaganym** lub
- pobierają zasiłek dla bezrobotnych II lub
- muszą uzyskać określony poziom językowy w związku z uznaniem zagranicznych dyplomów zawodowych bądź w związku z dostępem do zawodu lub
- praktykanci zawodu .

3. NAUKA NIEMIECKIEGO ZA GRANICĄ

Możliwość nauki języka niemieckiego już przed pobytem w Niemczech dają filie **Instytutu Goethego** znajdujące się w wielu krajach. Wspiera on znajomość języka niemieckiego za granicą i dba o międzynarodową współpracę kulturalną. Dzięki temu można w swojej ojczyźnie skorzystać z możliwości ukończenia wielu kursów językowych na poziomie A1–C2.

4. OFERTY NAUKI JĘZYKÓW OBCYCH UNIWERSYTETÓW LUDOWYCH

Oprócz licznych kursów językowych online, możliwość nabycia znajomości języka obcego (języki europejskie, niemiecki jako język obcy) dają również kursy językowe lokalnych uniwersytetów ludowych. Kursy języka niemieckiego dla obcokrajowców / niemiecki jako drugi język należą w wielu miejscach do regularnej oferty na uniwersytecie ludowym. W większych miastach często odbywają się m.in. kursy języka bułgarskiego, polskiego, rumuńskiego, węgierskiego. Ewentualnie trzeba sprawdzać również w okolicy miejsca zamieszkania, aby znaleźć poszukiwany i odpowiedni kurs językowy. Kursy językowe na uniwersytetach ludowych są płatne, jednak często tańsze w porównaniu z innymi oferentami nauki języków. Stowarzyszenie Uniwersytetów Ludowych Landu oferuje **zestawienie uniwersytetów ludowych w Saksonii-Anhalt** z interaktywną mapą poszczególnych placówek.

5. WYMIANA JĘZYKOWA

Bezpłatną możliwością nauki języka obcego jest wymiana językowa. W różnych miastach i miejscowościach są takie partnerstwa językowe. W ramach wymiany językowej osoby uczące się mówiące różnymi językami pomagają sobie poprzez spotkania osobiste lub inne sposoby kontaktu. Może to być odświeżenie znajomości języka, celowe poszerzenie słownictwa czy też pogawędki międzykulturowe.

Aby znaleźć wymianę językową na miejscu w Saksonii-Anhalt, można skorzystać z funkcji wyszukiwania **portalu wymiany językowej tandem.net (1)** lub z **portalu partnerów językowych erstenachhilfe.de (2)**.

Studentom w Saksonii-Anhalt wymianę językową oferują szkoły wyższe, na przykład **Uniwersytet im. Martina Lutera Halle-Wittenberga (3)** oraz **Uniwersytet im. Otto von Guericke w Magdeburgu (4)**.

PUNKTY KONTAKTU I DORADZTWO NA MIEJSCU

- Doradztwo migracyjne dla dorosłych migrantów (MBE) (1)
- Biuro migracji młodzieży (JMD) (2)
- Urząd pracy (3) i jego centrum pracy (4)
- Uniwersytety Ludowe w Saksonii-Anhalt (5)

MATERIAŁY I PORTALE INFORMACYJNE

Witamy w Niemczech (6)

Kursy integracyjne w pobliżu:
Formularz wyszukiwania Federalnego Urzędu Pracy; (7)
system informacji BAMF (8)

Deutsche Welle: Deutsch lernen (9)

AEM-ANHALTISCHE ELEKTROMOTORENWERK DESSAU GMBH, SAKSONIA-ANHALT

4.

PRACA W NIEMCZECH I W SAKSONII-ANHALT

CZĘŚĆ 1: SZUKANIE PRACY

1. SZUKANIE PRACY ZE WSPARCIEM URZĘDU PRACY
2. PODJĘCIE PRACY Z WYKORZYSTANIEM BUDŻETU NA POŚREDNICTWO
3. WSPARCIE PRZEZ ZAWODOWE DZIAŁANIA INTEGRACYJNE
4. DOKSZTAŁCANIE Z WYKORZYSTANIEM BONU EDUKACYJNEGO

CZĘŚĆ 2: REGULACJE I PRZEPISY PRAWA W STOSUNKU PRACY

1. UMOWA O PRACĘ
2. ZAPŁATA WEDŁUG WYNAGRODZENIA MINIMALNEGO
3. CZAS PRACY I PRZEPISY URLOPOWE
4. WYNAGRODZENIE BEZ PRACY
5. REGULACJE DOTYCZĄCE SPECJALNYCH FORM PRACY
6. WYPOWIEDZENIE I OCHRONA PRZED WYPOWIEDZENIEM

CZĘŚĆ 3: PRAWA I OBOWIĄZKI PRACOWNIKÓW W RAZIE UTRATY PRACY

1. SYTUACJA BRAKU WYNAGRODZENIA ZA PRACĘ
2. WYPOWIEDZENIE
3. ZASIŁEK DLA BEZROBOTNYCH I ZAPIECZENIE PODSTAWOWE

CZĘŚĆ 1: SZUKANIE PRACY

1. SZUKANIE PRACY ZE WSPARCIEM URZĘDU PRACY

Ważnym krokiem w poszukiwaniu pracy w Niemczech jest zarejestrowanie się w **federalnym urzędzie pracy (1)** jako „osoba poszukująca pracy”. Wymagany jest prawidłowy adres zameldowania. Dana osoba musi odbierać listy pod zgłoszonym adresem korespondencyjnym. Jest to adres kontaktowy dla urzędu pracy.

Do zgłoszenia jako osoba poszukująca pracy należy skorzystać z portalu internetowego **„JOBBOERSE” (2)** lub zarejestrować się telefonicznie we właściwym **urzędzie pracy (3)**. Po zarejestrowaniu jako osoba „szukająca pracy” obywatele UE mają prawo do wsparcia przy poszukiwaniu pracy ze strony urzędu pracy, tak samo jak obywatele Niemiec.

Urząd pracy pomaga w:

- szukaniu pracy wraz z rekrutacją i rozmową kwalifikacyjną,
- wyborze miejsca pracy,
- rozwoju zawodowym i przekwalifikowaniu,
- zmianie zawodu i miejsca pracy,
- doksztalcaniu zawodowym itp.

Z tego rozdziału można się dowiedzieć, jakie instrumenty wspierają poszukiwanie pracy, jakie są możliwości integracji zawodowej, na co zwrócić uwagę w swojej umowie o pracę oraz co należy zrobić w razie wypowiedzenia i bezrobocia z uwzględnieniem specjalnych form pracy.

Na końcu rozdziału podane są ponadto porady i punkty kontaktowe, do których można się zwracać w Saksonii-Anhalt.

1

2

3

Osoby nieznające jeszcze dobrze języka niemieckiego, powinny przyjść z osobą zapewniającą tłumaczenie na wizytę w urzędzie pracy. Wcześniej należy poinformować urząd pracy o swojej znajomości języka niemieckiego. Urząd pracy może w takiej sytuacji udostępnić infolinię tłumaczy.

Świadczenia urzędu pracy są bezpłatne. Po zarejestrowaniu się jako osoba szukająca pracy należy korzystać z ofert właściwego urzędu pracy w zakresie znalezienia pracy. Należy uzgodnić osobisty termin udzielenia porady w celu omówienia indywidualnej sytuacji.

Celem pośrednictwa w urzędzie pracy jest indywidualna analiza sytuacji. Na podstawie umiejętności i kwalifikacji zawodowych oraz osobistych tworzony jest indywidualny profil kandydata i publikowany anonimowo na giełdzie pracy. Jeśli pojawi się właściwa oferta pracy, odpowiednia propozycja pośrednictwa zostanie przekazana w rozmowie osobistej, pisemnie bądź telefonicznie. Ponadto w tak zwanej **umowie integracyjnej** ustala się pisemnie, jakie konkretne kroki muszą być wykonane przez daną osobę oraz przez agencję pracy, aby jak najszybciej znaleźć odpowiednie zatrudnienie.

Jeśli nie uda się znaleźć pracy również przy pomocy pośrednika, można zastanowić się nad **działaniami** aktywnej promocji zatrudnienia. Dotyczy to również sytuacji, kiedy dana osoba nie ma prawa do zasiłku dla bezrobotnych. Należy dowiedzieć się o świadczeniach w ramach promocji zatrudnienia na podstawie **kodeksu socjalnego**.

2. PODJĘCIE PRACY Z WYKORZYSTANIEM BUDŻETU NA POŚREDNICTWO

Pracownicy w UE mogą składać wnioski o wsparcie finansowe z tak zwanego **budżetu na pośrednictwo**, jeśli chcą podjąć pracę z obowiązkiem ubezpieczenia społecznego. Daje to możliwość indywidualnego wsparcia i zwrotu różnych kosztów.

Z budżetu na pośrednictwo w określonych warunkach może nastąpić zwrot poniższych kosztów:

- koszty uznania zagranicznych certyfikatów kształcenia lub zawodowych,
- koszty opracowania i wysyłki dokumentacji kandydata,
- koszty przejazdów na rozmowy kwalifikacyjne,
- koszty przejazdów przy podjęciu pracy za granicą,
- koszty przejazdów cyklicznych w przypadku podjęcia pracy za granicą,

- koszty środków roboczych, jak odzież robocza i urządzenia do pracy,
- inne koszty, np. tłumaczenia, pouczenie/zaświadczenie z urzędu zdrowia.

PRACE LABORATORYJNE W HEPPE MEDICAL CHITOSAN GMBH, HALLE

3. WSPARCIE PRZEZ ZAWODOWE DZIAŁANIA INTEGRACYJNE

Osoby bezrobotne lub te, którym grozi utrata pracy, mogą uzyskać wsparcie w ramach „działań aktywacyjnych i integracji zawodowej”. **Poprzez bon na aktywację i pośrednictwo (AVGS)** pośrednik zaświadcza występowanie warunków udzielenia wsparcia i wspólnie z daną osobą ustala konkretny cel oraz zakres działania. AVGS uprawnia do wyboru **podmiotu, prywatnego pośrednika pracy** lub pracodawcy pasującego **do celów zawodowych**.

Działania integracyjne to na przykład

- szkolenie z zakresu rekrutacji,
- ustalenie kompetencji,
- coaching,
- przekazywanie wiedzy zawodowej wraz z nauką języka w odniesieniu do zawodu
- praca próbna
- Bon na prywatne pośrednictwo pracy.

Decyzję o kolejnych krokach należy uzgodnić z pośrednikiem pracy z uwzględnieniem lokalnej oferty działań.

Warunkiem wsparcia z budżetu na pośrednictwo jest zagrożenie bezrobociem.

Wsparcie nie jest przyznawane osobom, które nie otrzymały wypowiedzenia lub mają status zatrudnienia na czas nieokreślony bądź ze względów osobistych szukają nowego miejsca pracy (np. wyższe zarobki / zmiana miejsca zamieszkania).

Osoby, którym przysługuje zasiłek dla bezrobotnych oraz są bezrobotne od co najmniej 6 tygodni i nie otrzymały jeszcze oferty pracy z pośrednictwa, mają prawo do bonu na pośrednictwo do bezpłatnego skorzystania z prywatnego pośrednika pracy.

Zaangażowanie takiego pośrednika może znacznie zwiększyć możliwości nowego zatrudnienia.

Bon edukacyjny jest świadczeniem fakultatywnym. Nie ma do niego prawa. Bon edukacyjny może zostać przyznany tylko na podstawie osobistego doradztwa. Należy w tym celu uzgodnić termin ze swoim urzędem pracy lub z centrum pracy.

4. DOKSZTAŁCANIE Z WYKORZYSTANIEM BONU EDUKACYJNEGO

Bon edukacyjny umożliwia agencji pracy podwyższenie kwalifikacji zawodowych kandydata, aby zwiększyć szanse na stałe miejsce pracy. Ta możliwość jest uwzględniana, jeśli dana osoba jest już bezrobotna lub jeśli jest zatrudniona i konieczne jest dostosowanie wiedzy oraz umiejętności zawodowych do zmieniających się wymagań w otoczeniu zawodowym, aby na przykład uniknąć grożącego wypowiedzenia bądź uzyskać brakujący dyplom zawodowy.

Bon **edukacyjny** można uzyskać od swojego pośrednika pracy po spełnieniu wymagań wsparcia. Poświadcza on pokrycie kosztów dokształcania (koszty szkolenia, koszty przejazdów, koszty zakwaterowania i utrzymania za granicą, a także koszty opieki nad dziećmi) i ewentualnie ciągłość wypłacania zasiłku dla bezrobotnych w trakcie uczestnictwa w działaniu dokształcania.

Do działań dokształcania zawodowego zaliczają się m.in.:

- kwalifikacje dostosowawcze
- przygotowanie do egzaminu zewnętrznego
- kwalifikacje częściowe
- przekwalifikowanie u podmiotu
- zakładowe przekwalifikowanie pojedyncze lub
- kształcenie zawodowe w niepełnym wymiarze (możliwe w połączeniu z nauką języka odpowiednio do zawodu).

ALTMÄRKER FLEISCH UND WURSTWAREN GMBH, POWIAT STENDAL

CZĘŚĆ 2: REGULACJE I PRZEPISY PRAWA W ŚTOSUNKU PRACY

1. UMOWA O PRACĘ

Pracodawca jest zobowiązany do przekazania umowy o pracę na piśmie najpóźniej 1 miesiąc po rozpoczęciu stosunku pracy. Umowa o pracę zostaje podpisana przez pracodawcę i pracownika.

Umowa o pracę lub pisemny dokument z warunkami umowy musi zawierać poniższe dane:

- nazwisko i adres pracodawcy oraz pracownika
- rozpoczęcie i czas trwania zatrudnienia
- rodzaj pracy i opis zadań
- miejsce pracy
- wysokość wynagrodzenia (najczęściej pensja brutto)
- składniki wynagrodzenia (pensja podstawowa, ewentualnie dodatki, bonusy)
- czas pracy
- urlop
- terminy wypowiedzenia umowy o pracę
- Informacja o stosowanych układach zbiorowych pracy lub umowach zakładowych i służbowych

Informacje o płatności, czasie pracy, urlopie i dokumentach wypowiedzenia mogą zostać zastąpione informacją o obowiązującym **układzie zbiorowym pracy** bądź umowie zakładowej lub służbowej.

Niektórzy pracodawcy z Niemiec rekrutują specjalistów w innych krajach UE, oferując mieszkanie lub bezpłatny kurs języka niemieckiego. Umowy o pracę lub umowy dokształcania zawierają często klauzulę zwrotu środków. Klauzula zwrotu środków zobowiązuje do pracy u danego pracodawcy przez określony czas. W przypadku chęci wypowiedzenia lub zmiany pracodawcy należy zwrócić dodatkowe świadczenia pracodawcy, na przykład koszty kursu językowego lub najmu mieszkania. Jeśli umowa o pracę zawiera klauzulę zwrotu środków, należy uzyskać indywidualną poradę w poradni. W wielu przypadkach takie uzgodnienia nie są skuteczne. Umowy o pracę z klauzulą zwrotu kosztów dotyczą często stanowisk pracy ze słabymi lub nieuczciwymi warunkami pracy.

2. ZAPŁATA WEDŁUG WYNAGRODZENIA MINIMALNEGO

Jako ogólne ustawowe **wynagrodzenie minimalne** określana jest w Niemczech dolna granica wynagrodzenia, poniżej której nie wolno zejść. W Niemczech każdy pracodawca jest zobowiązany zasadniczo do wypłacania obowiązującego ustawowo wynagrodzenia minimalnego. Ta zasada obowiązuje tak samo dla pracowników niemieckich lub zagranicznych. Obowiązuje ona również wtedy, gdy pracodawca nie jest zadowolony z pracy pracownika .

Wynagrodzenie minimalne w Saksonii-Anhalt jest identyczne jak w innych krajach związkowych. W związku z tym nie ma różnic wysokości ustawowego wynagrodzenia minimalnego w poszczególnych landach wschodnich i zachodnich. Istnieją jednak właściwe dla landów minimalne wynagrodzenia branżowe, wynegocjowane w układzie zbiorowym pracy. Może się więc zdarzyć, że ustawowe wynagrodzenie minimalne będzie niezgodne ze zwyczajami, jeśli typowe dla branży wynagrodzenia są wyższe. Również w przypadku otrzymywania wynagrodzenia minimalnego należy zwrócić uwagę, czy mimo to wysokość wynagrodzenia nie narusza **zakazu wynagrodzeń niezgodnych ze zwyczajami** .

Ustawowa płaca minimalna w Niemczech jest regularnie ustalana i dostosowywana przez Komisję ds. Płac Minimalnych. Od 1 stycznia 2024 r. ogólna ustawowa płaca minimalna wynosi 12,41 euro za godzinę. Dalszy wzrost jest planowany na rok 2025, kiedy to płaca minimalna ma wzrosnąć do 12,82 euro za godzinę.

W Niemczech państwowa administracja celna sprawdza, czy pracodawca stosuje zasady wyznaczonego wynagrodzenia minimalnego. Jeśli nie, pracodawca musi dopłacić wynagrodzenie minimalne. Ponadto może zostać na niego nałożona grzywna .

Jeśli wypłacane wynagrodzenie jest niższe od minimalnego, można zadzwonić na **infolinię w sprawie wynagrodzeń minimalnych** (telefon obywatelski BMAS 030 60 28 00 28). W tym miejscu przyjmowane są reklamacje i zgłoszenia naruszeń ustawy o wynagrodzeniu minimalnym.

Więcej informacji na temat wynagrodzenia minimalnego w Niemczech zawiera **strona tematyczna DGB**.

3. CZAS PRACY I PRZEPISY URLOPOWE

W Niemczech czas pracy jest regulowany ustawowo. Czas pracy to czas, w którym pracownicy lub praktykanci zawodu muszą być do dyspozycji pracodawcy. Czas przygotowania do podjęcia pracy jest nazywany **gotowością do pracy** . Również ten „czas oczekiwania” zalicza się do czasu pracy. Wyjątek: dla kierowców samochodów ciężarowych gotowość do pracy nie zalicza się do czasu pracy.

Czas pracy **może wynosić maksymalnie 8 godzin dziennie** . Oprócz kilku wyjątków przerwy na odpoczynek oraz droga do pracy i z powrotem nie zaliczają się do czasu pracy. Czas pracy może **zostać wydłużony maksymalnie do dziesięciu godzin**, jeśli średnio w ciągu sześciu miesięcy nie będzie przekraczany codzienny czas pracy w wymiarze ośmiu godzin. W niedziele i dni świąteczne obowiązuje zakaz pracy. Tylko w niektórych branżach i wykonywanych czynnościach obowiązuje uregulowane ustawowo lub w układach zbiorowych pracy wyjątki od tego przepisu o czasie pracy. Ustawowe wyjątki reguluje ustawa o czasie pracy.

URLOP

Pracownicy w Niemczech mają w każdym roku kalendarzowym prawo do płatnego urlopu wypoczynkowego w wymiarze co najmniej 24 dni roboczych. Są to cztery tygodnie urlopu rocznie, ponieważ soboty również zaliczają się do dni roboczych. Prawo nabywa się dopiero po sześciu miesiącach od rozpoczęcia stosunku pracy. W przypadku okresu stosunku pracy krótszego niż sześć miesięcy urlop przysługuje proporcjonalnie (dwa dni robocze miesięcznie).

Urlop jest uregulowany w umowie o pracę. W przypadku stosunku pracy na podstawie układu zbiorowego pracy okres urlopu jest z reguły dłuższy. Dla małoletnich obowiązują przepisy prawa o urlopie na podstawie ustawy o ochronie pracy młodych. W zależności od wieku w ramach ochrony pracy młodych wyznaczone są maksymalnie 30 dni robocze urlopu.

Wniosek o urlop należy zawsze składać pisemnie u pracodawcy. Z reguły można dowolnie wybrać czas urlopu. Są jednak sytuacje, w których pracodawca ze względu na sytuację w zakładzie może ograniczyć wnioskowany urlop lub go odmówić.

Jeśli pracownik mieszka w gospodarstwie domowym z osobami, które na własną odpowiedzialność wychowuje, dba o nie lub się nimi opiekuje, nie obowiązują przepisy ustawowe o czasie pracy. To nie oznacza, że trzeba być do dyspozycji pracodawcy przez 24 godz. na dobę. W przypadku poczucia wykorzystywania lub złego traktowania przez pracodawcę należy poszukać poradni w pobliżu.

Należy dokumentować swój codzienny czas pracy: należy codziennie zapisywać swoje godziny pracy i przerwy. Notatki należy dać do podpisu szefowi/brygadziście. Jeśli nie ma takiej możliwości, należy poprosić o podpis na przykład współpracownika. W razie sporu stanowi to ważną podstawę poświadczenia swojego rzeczywistego czasu pracy.

W razie choroby należy jak najszybciej poinformować o tym pracodawcę.

Zaświadczenie lekarskie jest potrzebne najpóźniej od

4. dnia

kalendarzowego choroby.

Przykład: w przypadku zachorowania w piątek należy w poniedziałek złożyć pracodawcy zwolnienie lekarskie.

Pracodawca może jednak żądać przedłożenia

zwolnienia lekarskiego już pierwszego dnia choroby.

Należy koniecznie

przestrzegać tych terminów,

ponieważ naruszenie może skutkować wypowiedzeniem.

4. WYNAGRODZENIE BEZ PRACY

Jeśli osoba pracująca w jednym zakładzie dłużej niż cztery tygodnie zachoruje, to ma prawo do wypłacania przez pracodawcę jej regularnego wynagrodzenia za pracę przez okres 6 tygodni.

Ta zasada obowiązuje również w przypadku niezdolności do pracy z powodu wypadku sportowego. Jeśli jednak doszło do świadomej utraty zdrowia, na przykład z powodu prowadzenia pojazdu w stanie nietrzeźwości lub palenia po zawale serca, pracodawca może odmówić ciągłości wypłaty wynagrodzenia.

5. REGULACJE DOTYCZĄCE SPECJALNYCH FORM PRACY

Istnieje wiele specjalnych form pracy dla pracowników z UE w Niemczech. Te specjalne formy wynikają częściowo ze stopnia pracy mobilnej i odpowiedniego czasu trwania stosunku zatrudnienia, obszaru pracy zawodowej, siedziby pracodawcy itd.

Do tych specjalnych form pracy zaliczają się:

- pracownicy delegowani
- pracownicy przygraniczni
- pracownicy sezonowi
- opiekunka do dzieci
- osoby prowadzące własną działalność
- praca marginalna („mini praca”)

Dla tych specjalnych form pracy zastosowanie mają oddzielne przepisy oraz prawa i obowiązki w zakresie prawa pracy, obowiązkowego ubezpieczenia społecznego, zasiłku rodzinnego i emerytury.

Szczegółowe informacje na temat tych specjalnych form pracy można uzyskać na odpowiedniej **stronie tematycznej „Specjalne formy pracy”** w centrum informacji punktu ds. równouprawnienia pracowników w UE.

6. WYPOWIEDZENIE I OCHRONA PRZED WYPOWIEDZENIEM

W Niemczech są dwa rodzaje wypowiedzenia. Wypowiedzenie „zwykłe” i „nadzwyczajne”.

Wypowiedzenie nadzwyczajne jest bezterminowe. To oznacza, że stosunek pracy zostaje zakończony w momencie złożenia wypowiedzenia. Taka sytuacja zdarza się raczej rzadko, ponieważ dla ważności takiego wypowiedzenia muszą być spełnione szczególne warunki.

W przypadku **wypowiedzenia zwykłego** pracodawca musi zachować termin czterech tygodni do 15. dnia lub do końca miesiąca. Im dłużej obowiązuje stosunek pracy, tym dłuższy jest okres wypowiedzenia. Na przykład okres wypowiedzenia po 15 latach pracy w zakładzie wynosi sześć miesięcy do końca miesiąca kalendarzowego.

Ze specjalnej ochrony przed wypowiedzeniem na podstawie ustawy o ochronie przed wypowiedzeniem (KSchG) korzystają następujące osoby:

- ich stosunek pracy w momencie wypowiedzenia jest dłuższy niż sześć miesięcy i
- są zatrudnione w zakładzie z ponad 10 pracownikami.

Ustawa o ochronie przed wypowiedzeniem zawiera zapis, że pracodawca musi uzasadnić wypowiedzenie pod względem socjalnym. Pracodawca musi wskazać specjalne powody, które przemawiają przeciwko dalszemu zatrudnieniu pracownika w jego zakładzie. Te powody mogą wynikać z winy osoby lub postępowania pracownika, ale również być uzasadniane pilnymi potrzebami zakładowymi.

Jeśli ustawy o ochronie przed wypowiedzeniem nie można zastosować, ponieważ stosunek pracy jest za krótki lub zakład pracy jest za mały, pracodawca może zastosować wypowiedzenie bez podawania powodów.

Ta zasada nie obowiązuje jednak w przypadku osób z grupy podlegającej specjalnej ochronie.

Jeśli w zakładzie istnieje rada zakładowa, pracodawca musi wysłuchać rady zakładowej w kwestii wypowiedzenia. Wypowiedzenie bez wysłuchania rady zakładowej jest nieskuteczne.

Wypowiedzenie jest skuteczne tylko wtedy, gdy ma formę pisemną.

Wypowiedzenie ustne, drogą mailową, faksem lub SMS-em jest nieskuteczne.

Wypowiedzenie jest możliwe również w okresie zwolnienia lekarskiego.

W razie wypowiedzenia należy niezwłocznie poinformować radę zakładową. Rada zakładowa może w ciągu tygodnia nie zgodzić się na wypowiedzenie z określonych powodów.

Aby podjąć działania przeciwko wypowiedzeniu, należy w ciągu **3 tygodni od przekazania** pisemnego wypowiedzenia złożyć w sądzie pracy „skargę w ramach ochrony przed wypowiedzeniem”.
Jeśli skarga nie zostanie złożona w terminie, wypowiedzenie jest skuteczne. Tego terminu należy dochować również wtedy, gdy stosunek pracy nie podlega ustawie o ochronie przed wypowiedzeniem.

Więcej informacji podanych jest również w **broszurze BMAS na temat ochrony przed wypowiedzeniem**. Osoby, których dotyczy wypowiedzenie, powinny jak najszybciej uzyskać poradę od zasięgniętej porady adwokata lub poradni.

IPT - PERGANDE, GESELLSCHAFT FÜR INNOVATIVE PARTICLE TECHNOLOGY MBH, ANHALT-BITTERFELD

CZĘŚĆ 3: PRAWA I OBOWIĄZKI PRACOWNIKÓW W RAZIE ÚTRATY PRACY

W przypadku wypowiedzenia lub utraty miejsca pracy są różne możliwości szukania powszechnie dostępnej pomocy prawnej. We własnym interesie należy przestrzegać swoich obowiązków dotyczących terminowego zgłaszania i dokumentowania.

1. SYTUACJA BRAKU WYNAGRODZENIA ZA PRACĘ

Jeśli pracodawca nie wypłaca uzgodnionego wynagrodzenia, należy wezwać go pisemnie do zapłaty nieprzekazanego wynagrodzenia. Należy pamiętać o ustaleniu dla płatności **2-tygodniowego terminu**. W tym piśmie należy podać czas pracy, za jaki żądane jest wynagrodzenie, kwotę wynagrodzenia oraz numer konta.

Jeśli w zakładzie jest rada zakładowa, należy złożyć skargę w radzie zakładowej lub w innym odpowiedzialnym w tym zakresie organie (np. u osoby zaufania) dotyczącą zaległych płatności wynagrodzenia. Można tam również uzyskać wsparcie w kwestii swoich żądań wynagrodzenia. Jeśli mimo to pracodawca nie zareaguje na żądanie płatności w ustalonym terminie, można procedować żądanie wynagrodzenia na drodze sądowej poprzez skargę do sądu pracy. W przypadku osób nieznających języka niemieckiego w stopniu dostatecznym do prowadzenia procesu sąd automatycznie angażuje tłumacza.

UWAGA: przed sądem należy wykazać swoje żądanie wynagrodzenia. Dlatego codziennie należy zapisywać swoje godziny pracy. Swoje notatki należy dać do podpisu szefowi/brygadziście. Jeśli nie ma takiej możliwości, należy poprosić o podpis na przykład współpracownika. Można do tego wykorzystać kalendarz czasu pracy, dostępny do pobrania i wydrukowania. Należy również robić zdjęcia telefonem komórkowym. Im więcej dowodów, tym większe szanse uzyskania pieniędzy. Należy pamiętać o przechowywaniu pisemnych umów o pracę lub innej dokumentacji dotyczącej wysokości wynagrodzenia za pracę, a także otrzymanych rozliczeń wynagrodzenia.

Należy zwrócić uwagę, jaki „**termin zawity**” został zawarty w umowie o pracę. Tylko w terminie zawity można wnosić swoje żądania dotyczące wynagrodzenia wobec pracodawcy. Po upływie terminu żądania dotyczące wynagrodzenia wygasają. Termin zawity może być regulowany również w ramach **układu zbiorowego pracy**. Należy sprawdzić też przepisy układu zbiorowego pracy w tym zakresie.

W przypadku niedochowania terminu skutki będą poważne: wypowiedzenie jest skuteczne po upływie terminu wypowiedzenia i nie można podejmować działań przeciwko temu.

2. WYPOWIEDZENIE

W przypadku wypowiedzenia należy w ciągu **3 tygodni** od jego otrzymania złożyć skargę w sądzie (skarga w ramach ochrony przed wypowiedzeniem). Ten termin obowiązuje przy wszystkich wypowiedzeniach, niezależnie od tego, czy dana osoba podlega ustawie o ochronie przed wypowiedzeniem.

Skargę w ramach ochrony przed wypowiedzeniem można samodzielnie złożyć w **sądzie pracy**, czyli nie trzeba wyznaczać adwokata na pełnomocnika. Zastępstwo prawne jest wymagane dopiero w 2. instancji. Skarga w ramach ochrony przed wypowiedzeniem ma na celu stwierdzenie przez sąd pracy nieskuteczności wypowiedzenia. Jeśli skarga zakończy się powodzeniem, wypowiedzenie będzie nieskuteczne. To oznacza dalsze obowiązywanie stosunku pracy. Pracownik musi dalej chodzić do pracy, a pracodawca wypłacać wynagrodzenie. Skargę w ramach ochrony przed wypowiedzeniem można wnieść również wtedy, gdy stosunek pracy nie będzie kontynuowany i pracownik będzie chciał otrzymać odszkodowanie.

Skargę można złożyć w sądzie pracy, w którego rejonie **pracodawca** ma miejsce zamieszkania lub siedzibę firmy bądź w którym z reguły wykonywana jest lub ostatnio była praca. Należy pamiętać o złożeniu również pisemnych umów o pracę, zaświadczeń o czasie pracy lub innej dokumentacji dotyczącej wysokości wynagrodzenia za pracę, a także otrzymanych rozliczeń wynagrodzenia (kopii).

UWAGA: proces sądowy wiąże się z **kosztami sądowymi**. Ponosi je z reguły strona przegrywająca proces. W przypadku częściowego wygrania procesu koszty są dzielone proporcjonalnie. W pierwszej instancji każda strona musi sama **ponieść koszty adwokata**. Dlatego koszty adwokata ponosi się również w przypadku wygrania sporu prawnego.

Jeśli dana osoba nie jest w stanie pokryć kosztów sporu sądowego, może złożyć wniosek o pomoc w sprawie kosztów procesu. Pomoc w sprawie kosztów procesu jest zapewniana dla wszystkich procesów sądowych lub doradztwa prawnego, nie jest ona ograniczona do procesów w ramach prawa pracy. Więcej na ten temat w często zadawanych pytaniach. Pracownicy, którzy co najmniej przez 3 miesiące są członkiem związku zawodowego, otrzymują od niego bezpłatną poradę i są reprezentowani przed sądem.

Należy jak najszybciej skorzystać ze wsparcia związków zawodowych lub innych poradni bądź zaangażować adwokata, specjalizującego się w prawie pracy.

W przypadku problemów **w korzystaniu ze swoich praw** obywatela UE w niemieckich organach, pomocna może być bezpłatna służba organów krajowych **SOLVIT**, reprezentowana we wszystkich krajach UE oraz na Islandii, w Liechtensteinie i w Norwegii. Warunkiem jest, że w danej sprawie nie złożona została jeszcze skarga przed sądem i występuje odniesienie do prawa UE. Z usług SOLVIT można skorzystać online za pośrednictwem formularza kontaktowego na **stronie głównej SOLVIT**.

3. ZASIŁEK DLA BEZROBOTNYCH I ZAPIECZENIE PODSTAWOWE

Osoby, które straciły pracę, mają prawo do świadczeń dla bezrobotnych, takich jak **zasiłek dla bezrobotnych i zabezpieczenie podstawowe**. W tym celu należy zwrócić się do administracji ds. pracy w kraju miejsca ostatniego zatrudnienia.

W odniesieniu do prawa do świadczeń dla bezrobotnych obowiązują takie same warunki jak dla obywateli kraju miejsca ostatniego zatrudnienia. Okres zatrudnienia i ubezpieczenia trwający w innych krajach jest uwzględniany przy rozpatrywaniu wniosku. W przypadku pracy w kraju innym niż miejsce zamieszkania (np. pracownicy przygraniczni) obowiązują specjalne przepisy.

ZASIŁEK DLA BEZROBOTNYCH

W przypadku ostatniego miejsca zatrudnienia **w Niemczech** w niektórych sytuacjach może przysługiwać zasiłek dla bezrobotnych. Wymogiem jest wcześniejsza praca przez określony czas. Z reguły w ostatnich 30 miesiącach **konieczna jest praca** z obowiązkowym ubezpieczeniem społecznym przez co najmniej 12 miesięcy. W przypadku przeważającego zatrudnienia na krótkie okresy, które od początku nie trwały więcej niż 14 tygodni, może wystarczyć również praca zarobkowa przez 6 miesięcy.

*Najpóźniej **3 miesiące** przed zakończeniem zatrudnienia należy zarejestrować się osobiście we właściwym urzędzie pracy jako osoba szukająca pracy. W przypadku uzyskania informacji o zakończeniu zatrudnienia z wyprzedzeniem krótszym niż 3 miesiące, należy w ciągu **3 dni** osobiście zarejestrować się we właściwym urzędzie pracy. Aby dotrzymać tego terminu, można również zarejestrować się telefonicznie (bezpłatny numer serwisowy: 0800 4 5555 000) lub online jako osoba szukająca pracy. Wizyta osobista może nastąpić później. W przypadku niedochowania terminu grozi okres zakazu, w którym nie będą wypłacane świadczenia na podstawie k.s. III (zasiłek dla bezrobotnych I).*

Aby przenieść swoje świadczenia dla bezrobotnych do innego kraju, należy najpierw zwrócić się do swojej administracji pracy i spełnić określone warunki. W przeciwnym razie może dojść do utraty prawa do świadczeń.

Więcej informacji o zasiłku dla bezrobotnych można uzyskać w **instrukcji** dla bezrobotnych federalnego urzędu pracy.

Swoje prawo do zasiłku dla bezrobotnych można przenieść na 3-6 miesięcy do **innego kraju UE**, aby w tym czasie szukać tam pracy. To znaczy, że można przenieść zasiłek dla bezrobotnych z innego kraju UE na czas poszukiwania pracy w Niemczech. Odwrotnie można też przenieść niemiecki zasiłek dla bezrobotnych do innego kraju UE. Więcej informacji na ten temat można uzyskać w **instrukcji** dotyczącej zasiłku dla bezrobotnych i zatrudnienia za granicą federalnego urzędu pracy.

ZABEZPIECZENIE PODSTAWOWE

Zabezpieczenie podstawowe zapewnia minimalne środki finansowe potrzebne do utrzymania się.

Osoby zdolne do zarabkowania i poszukujące pracy, które nie są uprawnione do zasiłku dla bezrobotnych lub mają zbyt niskie dochody, otrzymują zasiłek obywatelski na podstawie drugiego kodeksu socjalnego (SGB II), znanego wcześniej jako „Hartz IV”.

Osoby, które na przykład z powodu choroby lub wieku emerytalnego **nie są zdolne do pracy zarobkowej** i dlatego nie mogą pracować, otrzymują wsparcie na podstawie księgi dwunastej kodeksu socjalnego (k.s. XII).

UWAGA: dla obywateli UE przy dostępie do tych świadczeń socjalnych obowiązują specjalne zasady:

- świadczenia na podstawie drugiego kodeksu socjalnego (k.s. II) otrzymują osoby, które
- pracują w Niemczech, ale nie zarabiają dostatecznie dużo, aby pokryć swoje utrzymanie lub
 - pracowały w Niemczech ponad rok i nie z własnej woli zostały bezrobotne. Dla osób, które pracowały krócej niż jeden rok świadczenia są ograniczone do 6 miesięcy.

Osoby samotne lub samotni rodzice uprawnieni do świadczeń otrzymują obecnie 563 euro miesięcznie (2024). Pokrywane są również uzasadnione koszty zakwaterowania i ogrzewania. Ich dochód jest przy tym brany pod uwagę.

Jeśli przebywasz w Niemczech wyłącznie w celu poszukiwania pracy i nie pracowałeś tu wcześniej wystarczająco długo, otrzymasz świadczenia zgodnie z SGB II (zasiłek obywatelski) i SGB XII (pomoc społeczna) dopiero po 5 latach legalnego pobytu w Niemczech.

Osoby, które nie mają prawa do pomocy społecznej, ale potrzebują pomocy, mogą do czasu wyjazdu lub maksymalnie przez jeden miesiąc w ciągu dwóch lat otrzymywać świadczenia na podstawie k.s. XII na wyżywienie, pielęgnację ciała i zdrowie oraz zakwaterowanie i utrzymanie (**świadczenia pomostowe**). Te świadczenia w szczególnie trudnych przypadkach (np. brak możliwości podróży) mogą być przyznawane w poszczególnych sytuacjach przez miesiąc.

Wyczerpujące informacje podane są w **Merkblatt Bürgergeld – Grundsicherung für Arbeitsuchende SGB II** federalnego urzędu pracy. Należy korzystać również z katalogu **pytań i odpowiedzi** Federalnego Ministerstwa Pracy i Spraw Społecznych.

Aby pobierać świadczenia pomostowe, nie trzeba wykazywać chęci do wyjazdu! Później nie trzeba też dokumentować chęci do wyjazdu.

Prawo do świadczeń socjalnych w Niemczech obowiązuje również krewnych mieszkających w Niemczech.

FAM MAGDEBURGER FÖRDERANLAGEN UND BAUMASCHINEN GMBH

RAFINERIA TOTAL, POWIAT SAALE

PUNKTY KONTAKTU I DORADZTWO NA MIEJSCU

BemA – Doradztwo dla pracowników migrujących (1)

Doradztwo migracyjne dla dorosłych migrantów (MBE) (2)

Biuro migracji młodzieży (JMD) (3)

Urząd pracy (4) , centrum pracy (5)

MATERIAŁY INFORMACYJNE

Wiedza chroni!
Co należy wiedzieć, aby z powodzeniem pracować w Niemczech. (6)

Praktyczna instrukcja dla pracowników z UE w Niemczech (7)

Wszystko co należy wiedzieć na temat pracy, kształcenia i studiów (8)

Witamy w Niemczech (9)

1

2

3

4

5

6

7

8

9

TRIMET ALUMINIUM AG, POWIAT HARZ

5. UZNANIE KWALIFIKACJI ZAWODOWYCH

1. UZNANIE DYPLOMÓW I KWALIFIKACJI ZAWODOWYCH
2. UZNANIE W ZAWODACH PODLEGAJĄCYCH REGULACJI
3. UZNANIE ZAWODOWE BEZ UZNANYCH KWALIFIKACJI
4. UZNANIE ŚWIADECTW SZKOLNYCH I DYPLOMÓW SZKÓŁ WYŻSZYCH
5. WSPARCIE W UZNANIU ZAWODOWYM

1. UZNANIE DYPLOMÓW I KWALIFIKACJI ZAWODOWYCH

Specjaliści z kwalifikacjami zawodowymi lub akademickimi mają prawo do porównania i oceny własnych kwalifikacji z niemieckim dyplomem. Ponieważ na niemieckim rynku pracy dyplomy i kwalifikacje są kluczowe dla szans na zatrudnienie i odpowiednią zapłatę, uznanie dyplomów i kwalifikacji powinno być głównym elementem starań o dobrze płatną pracę.

2. UZNANIE W ZAWODACH PODLEGAJĄCYCH REGULACJI

W zawodach regulowanych (niezależnie od kraju wykształcenia) uznanie jest niezbędne. Przykłady zawodów regulowanych: zawody medyczne (z wyjątkiem czynności pomocników), adwokat, nauczyciel, wychowawca lub inżynier. Lista wszystkich zawodów regulowanych w Niemczech znajduje się [tutaj](#).

W procedurze uznania sprawdza się, czy kwalifikacje zawodowe są porównywalne z niemieckim zawodem odniesienia. W ten sposób sprawdzana jest równoważność. Właściwa instytucja uwzględnia przy tym dokumentację (np. dyplomy, egzaminy, program kształcenia itd.). Znaczenie ma również doświadczenie zawodowe.

Procedury uznania są przeprowadzane przez różne instytucje w Niemczech, odpowiedzialne za uznawanie kwalifikacji zawodowych. Decydujące znaczenie ma dany zawód. Właściwa instytucja wskazana jest w [wyszukiwarce uznawania](#), dostępnej w wielu językach.

PRZYKŁAD: aby dowiedzieć się, czy i gdzie może zostać uznane wykształcenie w kierunku wychowawcy, należy w wyszukiwarce uznawania podać swój zawód. Tutaj zawarte są najważniejsze informacje o tym, czy dany zawód jest regulowany, czy nie, jakie są wymagania dla zawodu w Niemczech oraz jakie należy uzyskać wykształcenie. Wyszukiwarka uznawania kieruje również do instytucji, w której można złożyć wniosek o stwierdzenie równoważności dla zawodu.

W tym rozdziale można się dowiedzieć, które zawody wymagają uznania, na co zwracać uwagę w procedurze uznania kwalifikacji oraz jakie instytucje wspomagają w uznaniu zawodu.

Na końcu rozdziału podane są jeszcze porady i punkty kontaktowe, do których można się zwracać w Saksonii-Anhalt.

3. UZNANIE ZAWODOWE BEZ UZNANYCH KWALIFIKACJI

Wiele zawodów w Niemczech można wykonywać bez uznanych kwalifikacji, są tak zwane zawody nieregulowane. Do zawodów nieregulowanych zaliczają się w Niemczech wszystkie zawody, w których kształcenie odbywa się w systemie dualnym (szkoła zawodowa i kształcenie w zakładzie). Obecnie jest to około 330 zawodów. Dla zawodów nieregulowanych formalne uznanie nie jest niezbędnym wymogiem do podjęcia pracy. U pracodawcy można zgłosić swoją kandydaturę bezpośrednio jako instalator, mechanik samochodowy lub handlowiec przemysłowy.

4. UZNANIE ŚWIADECTW SZKOLNYCH I DYPLOMÓW SZKÓŁ WYŻSZYCH

O równowartości z niemieckim świadectwem szkolnym do celów zawodowych decydują instytucje uznające świadectwa krajów związkowych, które można sprawdzić w **bazie danych anabin(1)**. Za uznawanie świadectw szkolnych w celu dopuszczenia do szkół wyższych odpowiedzialne są z reguły szkoły wyższe.

W przypadku uzyskania za granicą dyplomu szkoły wyższej można zlecić ocenę świadectwa **centralnej instytucji edukacji zagranicznej (ZAB) (2)** i otrzymać ocenę, z jakim niemieckim dyplomem szkoły wyższej jest on porównywalny. W ten sposób możliwe jest nie tylko znacznie szybsze, lecz również odpowiadające kwalifikacjom rozpoczęcie pracy. Do uznania wyników na studiach i egzaminów z reguły odpowiedzialna jest szkoła wyższa, do której dana osoba chce być przyjęta. Wyjątek stanowią kierunki studiów kończące się egzaminem państwowym i uznawane przez poszczególne urzędy egzaminacyjne w krajach związkowych. Oceniają one, na jakim poziomie mogą być kontynuowane studia w Niemczech.

Pierwszym punktem kontaktu są sekretariaty studentów **szkół wyższych (3)** oraz **Niemiecka Centrala Wymiany Akademickiej (DAAD) (4)**, doradzająca również w kwestiach magisterskich i doktoranckich. Szczegółowe informacje o poszczególnych procedurach uznawania na uniwersytetach i w szkołach podane są **tutaj (5)**.

1

2

3

4

5

5. WSPARCIE W UZNANIU ZAWODOWYM

Obszerne i dostosowane do profilu informacje o różnych zasadach i procedurach uznawania zawodowego w Niemczech zawiera portal „**Uznawanie w Niemczech**”. „Wyszukiwarka uznawania” na tym portalu zapewnia prowadzenie kroku po kroku przez procedurę uznawania. Ponadto znajdują się tutaj obszerne informacje na temat najważniejszych kwestii, takie jak:

- Jak mogę znaleźć swój zawód referencyjny?
- Gdzie dowiem się, czy mój zawód jest regulowany?, czy nie?
- Gdzie mogę znaleźć poradnie?
- Jak przebiega procedura uznania?
- Co zrobić, jeśli nie uzyskam uznania?

Obywatele z UE mają możliwość korzystania z niemieckiego centrum doradztwa na podst. art. 57b dyrektywy w sprawie uznawania kwalifikacji zawodowych UE w kwestii uznawania swoich kwalifikacji zawodowych. Należy zwrócić się w tej sprawie do niemieckiego centrum doradztwa.

PUNKTY KONTAKTU I DORADZTWO NA MIEJSCU

Doradztwo na miejscu: sieć IQ w Saksonii-Anhalt (1) wspomaga przez porady w procedurze uznawania dyplomów zawodowych lub studiów. Wsparcie jest zapewnione również w przypadku uznania częściowego zawodu w Niemczech, na przykład przez porady kwalifikacyjne. Doradztwo migracyjne dla dorosłych migrantów (MBE) (2) Biuro migracji młodzieży (JMD) (3)

1

2

3

4

5

6

7

8

9

MATERIAŁY I PORTALE INFORMACYJNE

Praktyczna instrukcja dla pracowników z UE w Niemczech (4)
Uznanie dyplomu zawodowego – z zagranicy (5)
Uznanie zagranicznych dyplomów zawodowych (6)
Lista kontrolna sieci IQ Saksonii-Anhalt (7)
Wszystko co należy wiedzieć na temat pracy, kształcenia i studiów (8)
Witamy w Niemczech (9)

DOKUMENTACJA: OBYWATELSTWO UNII

STATUS, PRAWA I OBOWIĄZKI DLA OBYWATELI UNII

I. OBYWATELSTWO UNII

Obywatelem Unii (1) na podst. art. 9 **traktatu o Unii Europejskiej (2)** i art. 20 **traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej (3)**, jest osoba posiadająca obywatelstwo państwa członkowskiego Unii. Obywatelstwo Unii uzupełnia obywatelstwo krajowe, ale go nie zastępuje. Obejmuje ono prawa i obowiązki dodatkowo do praw i obowiązków wynikających z obywatelstwa państwa członkowskiego.

II. POJĘCIE OBYWATELSTWA UNII (ART. 20 TRAKTATU O FUNKCJONOWANIU UE)

Status obywatela Unii obejmuje dla każdego obywatela Unii:

- prawo swobodnego poruszania się po terytorium państw członkowskich i **przebywania tam** (art. 21 traktatu o funkcjonowaniu UE),
- **aktywne i pasywne prawo wyborcze** w wyborach do Parlamentu Europejskiego i w **wyborach samorządowych** w państwie członkowskim, w którym ma on miejsce zamieszkania (art. 22 ust. 1 traktatu o funkcjonowaniu UE), przy czym obowiązują go takie same warunki jak obywatela tego państwa,
- prawo **do ochrony dyplomatycznej** przez placówki dyplomatyczne lub konsularne każdego państwa członkowskiego w (nie należącym do UE) państwie trzecim;
- prawo **skierowania petycji** do Parlamentu Europejskiego oraz prawo zwrócenia się do rzecznika praw obywatelskich wyznaczonego przez Parlament Europejski, aby stwierdzić nieprawidłowości administracyjne organów i instytucji unijnych (w oby przypadkach wg art. 24 traktatu o funkcjonowaniu UE),
- prawo **pisemnego zwracania się w jednym z języków państw członkowskich** do każdego organu i każdej instytucji Unii oraz uzyskiwania odpowiedzi w tym języku (art. 24 ust. 4 traktatu o funkcjonowaniu UE),
- prawo **dostępu do dokumentów** Parlamentu Europejskiego, Rady i komisji z zastrzeżeniem określonych warunków (art. 15 ust. 3 traktatu o funkcjonowaniu UE).

1

2

3

III. SWOBODNY PRZEPLYW PRACOWNIKÓW W UNII EUROPEJSKIEJ

Najważniejszym prawem związanym z obywatelstwem Unii jest **swobodny przepływ pracowników**. Należy on do czterech **swobód podstawowych** UE i jest zasadą ustanowioną w art. 45 traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej. Swobodny przepływ umożliwia obywatelom z 27 krajów UE oraz z Islandii, Liechtensteinu, Norwegii i Szwajcarii, do podejmowania w tych krajach **pracy bez zezwolenia**.

Swobodny przepływ pracowników obowiązuje również krewnych obywateli wymienionych krajów, nawet jeśli pochodzą oni z państw trzecich.

W ramach swobodnego przepływu pracowników mogą oni:

- szukać pracy w innym kraju,
- pracować tam bez wymaganego pozwolenia na pracę,
- mieszkać tam w tym celu
- pozostać tam również po zakończeniu stosunku pracy,
- być traktowani tak samo jak obywatele kraju przyjmującego w przypadku dostępu do zatrudnienia, kształcenia i doksztalcenia, związków zawodowych, mieszkań oraz do wszystkich innych przywilejów socjalnych i podatkowych, a także w kwestii warunków pracy.

Ze swobodnego przepływu pracowników mogą korzystać poniższe osoby lub grupy osób:

- osoby szukające pracy, również obywatele UE, którzy w związku z poszukiwaniem pracy przeprowadzają się do innego kraju UE, jeśli spełnione są określone warunki,
- obywatele UE pracujący w innym kraju UE,
- obywatele UE wracający do swojego kraju pochodzenia po pracy za granicą,
- krewni wyżej wymienionych osób.

Dla osób, które chcą prowadzić własną działalność gospodarczą, dla studentów, emerytów i innych osób nie zarobkujących mogą obowiązywać nieznacznie zmienione przepisy.

IV. RÓWNOUPRAWNIENIE PRACOWNIKÓW UE

Obywatele UE mają zasadniczo prawo do równego traktowania w zakresie:

- zatrudnienia,
- warunków pracy,
- wsparcia,
- wynagrodzenia,
- dostępu do kształcenia zawodowego,
- zakładowego świadczenia emerytalnego i
- zwolnienia.

Zasada równouprawnienia obejmuje na podstawie **dyrektywy UE o swobodnym przepływie pracowników** wiele obszarów:

- dostęp do kształcenia, szkół zawodowych i doksztalcenia,
- dostęp do mieszkań, w tym mieszkań socjalnych lub ułatwień w nabywaniu własnych nieruchomości mieszkaniowych,
- przywileje socjalne i podatkowe, w tym świadczenia uzupełniające w zakresie utrzymania, jeśli dochód jest za mały.

Prawo do równouprawnienia oznacza dla osób szukających pracy, że przysługuje im takie samo wsparcie ze strony publicznej administracji pracy, jak dla obywateli kraju przyjmującego. Ograniczenia dotyczą natomiast świadczeń z zakresu utrzymania.

Pracownicy mają od 1. dnia pracy, tak jak obywatele niemieccy, prawo do:

- dostępu do kształcenia, szkół zawodowych i doksztalcenia,
- dostępu do mieszkań, w tym mieszkań socjalnych lub ułatwień w nabywaniu własnych nieruchomości mieszkaniowych,
- przywilejów socjalnych i podatkowych, w tym świadczeń uzupełniających w zakresie utrzymania, jeśli dochód jest za mały.

Również na stanowisku pracy muszą być traktowani tak samo jak ich współpracownicy z obywatelstwem niemieckim.

Dotyczy to w szczególności:

- wynagrodzenia, zwolnienia oraz innych warunków zatrudnienia i pracy,
- zasad BHP na stanowisku pracy,
- prawa do bycia członkiem związku zawodowego, wyboru do jego rady zarządzającej lub bycia wybieranym na stanowisko administracyjne w związku zawodowym.

DOBRE WIEDZIEĆ:
starając się o pracę
pracodawca nie może
dyskryminować kandydata
względem innych z powodu
jego miejsca zamieszkania
w innym państwie
członkowskim.

Zasadniczo pracodawcy mogą wymagać od kandydatów z innych państw członkowskich znajomości języka niemieckiego. Wymogi dotyczące języka muszą być jednak zasadne i niezbędne na danym stanowisku. W szczególności znajomość języka niemieckiego nie może być pretekstem do dyskryminacji obywateli UE w procedurze rekrutacyjnej lub wykluczania ich z niej. W określonych przypadkach i dla określonych stanowisk zasadne może być wymaganie dobrej znajomości języka. Niedozwolone jest jednak żądanie od kandydatów, aby byli tak dobrzy jak „rodzimi użytkownicy języka”.

Przeprowadzka do innego kraju UE w celu zamieszkania lub pracy nie powinna wiązać się z żadnymi niedogodnościami. Dotyczy to również **zabezpieczenia socjalnego**.

Dlatego obowiązują zasady europejskie, chroniące roszczenia ubezpieczenia socjalnego. Zasady obowiązują w 27 krajach UE oraz w Islandii, Liechtensteinie, Norwegii i Szwajcarii.

Podstawą przepisów prawa są 4 zasady:

- Osoba podlega zawsze systemowi ubezpieczenia społecznego jednego kraju. To znaczy, że składki na ubezpieczenie społeczne płaci również tylko w tym kraju.
- Osoba ma takie same prawa i obowiązki jak obywatele tego kraju.
- Okres ubezpieczenia, zatrudnienia i zamieszkania w innych krajach są uwzględniane w roszczeniach dotyczących ubezpieczenia społecznego.
- Osoby, które mogą korzystać ze świadczeń pieniężnych w jednym kraju, otrzymują je również, jeśli nie mieszkają w tym kraju.

Każda osoba rości sobie prawo do przestrzegania tych zasad we własnym stosunku pracy. W związku z tym tych praw można dochodzić **przed sądem**.

V. OCHRONA PRZED DYSKRYMINACJĄ

Praktyka pokazuje, że obywatele Unii, niezależnie od czasu zamieszkania w Niemczech, wielokrotnie spotykają się z dyskryminacją. Na przykład w przypadku stosunku pracy, podczas poszukiwania mieszkania lub składania wniosków o świadczenia i możliwości kształcenia. Dyskryminacja występuje mimo obowiązujących przepisów prawa o prawnym równouprawnieniu obywateli Unii. Tym ważniejsza jest więc znajomość podstaw prawnych zapobiegających dyskryminacji.

Na podstawie definicji naukowej **dyskryminacja** oznacza każdą formę krzywdzenia lub poniżania pojedynczej osoby lub grupy. Dyskryminacja w europejskim prawie wspólnotowym jest przeciwieństwem równouprawnienia.

Art. 14 europejskiej konwencji praw człowieka zawiera zakaz dyskryminacji.

Dyskryminacja może występować w wielu wariantach:

- **bezpośrednia dyskryminacja** występuje wówczas, gdy osoba jest traktowana gorzej niż inna w podobnej sytuacji ze względu na jeden z powyższych powodów. Przykład: osoba nie zostaje zatrudniona lub nie otrzymuje awansów, ponieważ należy do mniejszości etnicznej.
- **Dyskryminacja pośrednia** ma miejsce wówczas, gdy sposób postępowania, polityka lub przepisy obowiązujące wszystkich mają negatywny wpływ na określoną grupę. *Przykład:* przypisy wykonawcze niekorzystne dla osób zatrudnionych w niepełnym wymiarze, mogą pośrednio dyskryminować kobiety, ponieważ to one są w większości zatrudnione w niepełnym wymiarze.
- **Molestowanie** to niechciane sposoby postępowania, mobbing lub inne działania powodujące, że środowisko pracy staje się nieprzyjemne. *Przykład:* przełożony lub pracownik opowiada gejerowi/lesbijce z pracy dowcipy o ich orientacji seksualnej.
- **Nakłanianie do dyskryminacji** występuje wówczas, gdy ktoś wzywa innych do dyskryminowania innej osoby. Na przykład jeśli pracodawca wymaga od agencji pracy tymczasowej szukania tylko pracowników poniżej 40. roku życia.
- **Wiktyimizacja** ma miejsce wówczas, gdy osoby nadzorujące lub pracownicy reagują represjami na skargę dotyczącą dyskryminacji. Na przykład jeśli jakaś osoba zostanie zwolniona lub wstrzymany zostanie jej awans, ponieważ złożyła skargę w sprawie dyskryminacji przeciwko swojemu przełożonemu.

Ustalony prawnie zakaz dyskryminacji w odniesieniu do obywateli Unii zawiera normy prawne, takie jak **zasada równouprawnienia** i oznacza w istocie:

- dyskryminacja z powodu wieku, płci, niepełnosprawności, pochodzenia etnicznego lub rasy, religii bądź światopoglądu czy orientacji seksualnej jest zabroniona w całej UE, a także w sektorze publicznym i prywatnym.
- W związku z tym obywatel UE w zakresie prawa pracy, świadczeń socjalnych i dostępu do publicznych usług pośrednictwa pracy musi być traktowany jak jego współpracownicy będący obywatelami danego kraju.

W przypadku dyskryminacji można zwracać się do wielu instytucji krajowych. Zalicza się do nich krajowy **federalny organ ds. równouprawnienia (1)**. Ponadto można się zwracać też do organizacji takich jak związki zawodowe, organizacje pozarządowe i adwokaci, aby uzyskać pomoc i doradztwo.

Poza tym każdy jest uprawniony do złożenia przez **witrynę Komisji Europejskiej (2)** skargi, w przypadku chęci rozwiązania problemów z organem w związku z prawami UE. Można do tego użyć **formularza skargi (3)** do zgłoszenia naruszenia prawa UE.

1

2

3

PUNKTY KONTAKTU I DORADZTWO NA MIEJSCU

W przypadku dyskryminacji wsparcia udziela **organ antydyskryminacyjny Saksonii-Anhalt**. Jest to centralny i niezależny punkt kontaktu oraz poradnia dla osób, które są krzywdzone w różnych obszarach życia. Organ antydyskryminacyjny zapewnia kwalifikowane porady i wsparcie osobom, które ze względu na

- pochodzenie etniczne
- płeć
- religię lub światopogląd
- niepełnosprawność
- wiek
- identyfikację seksualną

doznają krzywd.

Organ antydyskryminacyjny wysłuchuje i wspólnie z osobą potrzebującą porady szuka możliwych rozwiązań oraz pomaga jej w kolejnych krokach. Porady są bezpłatne i poufne.

Kontakt: <https://demokratie.sachsen-anhalt.de/zusammenhalt-durch-teilhabe/antidiskriminierungsstelle/>

Doradztwo migracyjne dla dorosłych migrantów (MBE) (1)

Biuro migracji młodzieży (JMD) (2)

1

2

MATERIAŁY INFORMACYJNE

Wykluczenie czy uprzywilejowanie?
Informacje o sytuacji z zakresu prawa pobytu i socjalnego obywateli Unii i ich krewnych (3)

DYREKTYWA PARLAMENTU EUROPEJSKIEGO I RADY 2014/54/UE z dnia 16 kwietnia 2014 r. w sprawie środków ułatwiających korzystanie z praw przyznanych pracownikom w kontekście swobodnego przepływu pracowników (4)

3

4

K+S AG, ZIELITZ

6.

KSZTAŁCENIE ZAWODOWE – SZKOŁA – STUDIA

1. FORMY KSZTAŁCENIA
2. DUALNE KSZTAŁCENIE ZAWODOWE
3. SZKOLNE KSZTAŁCENIE ZAWODOWE
4. KSZTAŁCENIE ABSOLWENTÓW
5. DOKSZTAŁCANIE ZAWODOWE
6. KSZTAŁCENIE SZKOLNE W NIEMIECKIM SYSTEMIE SZKOLNYM
7. STUDIA W SZKOŁACH WYŻSZYCH I NA UNIWERSYTETACH

1. FORMY KSZTAŁCENIA

W Saksonii-Anhalt, tak jak na całym terenie państwa, wyróżnia się

- **dualne kształcenie zawodowe** (w zakładach i w szkole zawodowej)
- **szkolne kształcenie zawodowe** (w szkołach specjalistycznych, specjalistycznych szkołach zawodowych lub w koledżach zawodowych),
- **kształcenie absolwentów lub kształcenie specjalne gospodarcze,**
- **studia i studia dualne,**
- **dokształcanie zawodowe.**

Kształcenia zawodowego nie wolno mylić z **dokształcaniem zawodowym**, które jest oferowane dodatkowo do zwołu na akademiach (zawodowych). Celem jest tutaj dostosowanie wiedzy i umiejętności do zmienionych wymagań zawodowych.

2. DUALNE KSZTAŁCENIE ZAWODOWE

Około 70% wszystkich ukończonych kształceń zawodowych w Niemczech odbywa się w formie **dualnej** (kształcenie zawodowe). „Dualne” oznacza formę dwutorową kształcenia w dwóch różnych miejscach kształcenia: w szkole zawodowej praktykant zawodu (uczeń) nabywa wiedzę specjalistyczną, a w zakładzie wiedzę i umiejętności praktyczne. **Kombinacja kształcenia w zakładzie i edukacji w szkole zawodowej** gwarantuje połączenie teorii z praktyką. Właśnie ze względu na połączenie teorii z praktyką ta forma kształcenia uważana jest za nietypową w niemieckim systemie edukacji i znajduje uznanie również za granicą.

Większość **uznawanych przez państwo zawodów wymagających kształcenia** – obecnie około 350 – ma strukturę zgodną z systemem dualnym. Kształcenie w systemie dualnym dotyczy przede wszystkim zawodów rzemieślniczych, handlowych, przemysłowych, usługowych czy rolniczych. Nauka w szkole zawodowej odbywa się z reguły 1 do 2 dni w tygodniu oprócz pracy w zakładzie. W przypadku niektórych rodzajów kształcenia nauka szkolna ma formę blokową: w tym przypadku praktykant zawodu jest na zmianę przez kilka tygodni z kolei w szkole, a następnie ponownie w zakładzie kształcącym. W trakcie kształcenia zakładowego otrzymuje od swojego zakładu wynagrodzenie.

Z tego rozdziału można się dowiedzieć, z jakich form kształcenia dla dokształcania zawodowego i rozpoczęcia pracy zawodowej można skorzystać, jaką strukturę ma niemiecki system edukacji, na co trzeba zwrócić uwagę na początku studiów i kto wspiera w kwalifikacjach zawodowych.

Na końcu rozdziału podane są jeszcze poradnie i punkty kontaktowe, do których można się zwracać w Saksonii-Anhalt.

Z kształceniem zawodowym pozwalają zapoznać się krótkie filmy Federalnego Instytutu Kształcenia Zawodowego (BiBB) w języku niemieckim i angielskim.

3. SZKOLNE KSZTAŁCENIE ZAWODOWE

Oprócz dualnego kształcenia zawodowego w Niemczech jest jeszcze szkolne kształcenie zawodowe. W Niemczech do wyboru jest około 400 zawodów wymagających kształcenia. Na przykład w segmencie zdrowia i spraw społecznych (pielęgniarka/pielęgniarka opieki zdrowotnej i pielęgniarka/pielęgniarka, asystent farmaceutyczno-techniczny, opiekun osób starszych, asystent socjalny, wychowawca itd.), w segmencie języków obcych oraz w segmencie techniki i IT (asystent technologii informacyjnej) bądź projektowania (asystent techniczny projektowania). Kształcenie szkolne jest realizowane w specjalistycznych szkołach zawodowych lub w akademiach zawodowych państwowych bądź prywatnych w pełnym wymiarze czasu i trwa od 1 roku do 3 lat. Prywatne specjalistyczne szkoły zawodowe mogą pobierać czesne.

Z reguły w trakcie kształcenia szkolnego **nie otrzymuje się wynagrodzenia**. Uczniowie szkół zawodowych mogą natomiast korzystać ze wsparcia finansowego na podstawie federalnej ustawy stypendialnej, – znanej lepiej jako **BAföG uczniowie**.

W wielu zawodach wymagana jest znajomość języka obcego. Należy się dowiedzieć, w jakich zawodach język pochodzenia jest już specjalną kwalifikacją zawodową na rynku kandydatów.

4. KSZTAŁCENIE ABSOLWENTÓW

Kształcenie absolwentów to jeszcze wciąż nowy program kształcenia w Niemczech. Gospodarka (przede wszystkim przedsiębiorstwa przemysłowe i handlowe, ubezpieczenia) oferuje kierunki kształcenia przystosowane specjalnie dla absolwentów, określane jako „kształcenie specjalne gospodarcze” lub „kształcenie absolwentów”.

Te oferty kształcenia charakteryzują się stosowaniem rozwiązań praktycznych, bliskim powiązaniem z potrzebami gospodarki oraz wysokimi wymaganiami teoretycznymi. W szkole zawodowej w specjalnych klasach specjalistycznych przekazywana jest wiedza z zakresu rachunkowości, księgowości, marketingu, informatyki lub języków obcych.

Specjalne kształcenie absolwentów istnieje dla poniższych grup kształcenia zawodowego:

- technolog przemysłowy – kierunek technika danych
- asystent informatyki
- informatyk
- informatyk gospodarczy
- kontroler lotu

UNIWERSYTET IM. MARTINA LUTRA HALLE-WITTENBERGA

W okresie kształcenia otrzymuje się wynagrodzenie od zakładu kształcącego.

W Saksonii-Anhalt absolwenci z celem kształcenia mają możliwość precyzyjnego znalezienia wolnego stanowiska zgodnie ze swoimi kwalifikacjami, zainteresowaniami i wyborem na **portalu kształcenia Saksonii-Anhalt**.

5. DOKSZTAŁCANIE ZAWODOWE

W doksztalceniu zawodowy rozróżnia się:

- **kształcenie ustawiczne** (dostosowanie wiedzy w wyuczonym zawodzie),
- **przekwalifikowanie** (ponowna orientacja zawodowa),
- **zawodowe doksztalcenie z celem podwyższenia kwalifikacji** lub kwalifikacje dodatkowe,

Doksztalcenie zawodowe jest zasadniczo możliwe również **w trakcie wykonywania zawodu**, czyli oprócz pracy.

Kształcenie ustawiczne ma na celu utrzymanie wszelkich kwalifikacji, które zostały już uzyskane w zawodzie wymagającym kształcenia. Powinny być one pogłębiane, dostosowywane do rozwoju technicznego lub rozbudowane w taki sposób, aby umożliwić awans zawodowy. Kwalifikacje nabyte w ramach kształcenia zawodowego są poświadczane najczęściej egzaminami, przeprowadzanymi przez właściwe placówki (z reguły **izby rzemieślnicze** lub **izby przemysłowe i handlowe**).

Jako **zawodowe doksztalcenie z celem podwyższenia kwalifikacji** określa się na przykład kursy, w których uczestniczyli pracownicy specjalistyczny, z celem złożenia egzaminu mistrzowskiego, kursy przygotowawcze do egzaminów kwalifikujących na specjalistę lub programy nauki przygotowujące do egzaminu na nauczyciela zawodu zgodnie z rozporządzeniem o warunkach dopuszczenia do pełnienia funkcji nauczyciela zawodu (AEVO).

Jako **przekwalifikowanie** rozumie się kształcenie lub doksztalcenie w zakresie działalności zawodowej innej niż wcześniej wykonywana lub wyuczona. Wiedza i doświadczenia z poprzedniej działalności zawodowej pozwalają często na skrócenie kształcenia w nowym zawodzie w porównaniu do osoby początkującej. W niektórych sytuacjach w przekwalifikowaniu mogą brać również osoby bez wcześniejszego kształcenia zawodowego, jest to jednak wówczas kształcenie.

Przekwalifikowanie jest możliwością uzyskania kwalifikacji do nowej pracy zawodowej, jeśli nie można już wykonywać starego zawodu, na przykład z powodów zdrowotnych. Ze względu na ciągłe zmiany strukturalne na rynku pracy może też zmieniać się zapotrzebowanie na specjalistów, co wiąże się też z innymi wymaganiami dotyczącymi kształcenia pracowników (na przykład w związku z cyfryzacją).

Dzięki wykorzystaniu działań przekwalifikujących można zapoznać się z nowym zawodem i się go wyuczyć. Przekwalifikowanie kończy się egzaminem przed właściwą izbą (izbą przemysłową, handlową, rzemieślniczą itd.). Kończy się ono na przykład uznanym dyplomem zawodowym IHK lub świadectwem czeladniczym. Czas trwania przekwalifikowania wynika z właściwego okresu szkolenia w danym zawodzie. Najczęściej kształcenie handlowe trwa 3 lata (czas przekwalifikowania od 21 miesięcy), a w przypadku zawodów technicznych 3,5 roku (czas przekwalifikowania do 28 miesięcy).

W Niemczech przekwalifikowanie jest często finansowane przez sektor publiczny, z reguły przez regionalne centra pracy i federalny urząd pracy, czasami też przez armię lub jako świadczenie rehabilitacyjne (ustawowe zabezpieczenie wypadkowe, niemieckie ubezpieczenie emerytalno-rentowe, ubezpieczenia itd.).

6. KSZTAŁCENIE SZKOLNE W NIEMIECKIM SYSTEMIE SZKOLNYM

STRUKTURA NIEMIECKIEGO SYSTEMU SZKOLNEGO

Niemiecki system szkolny ma strukturę podobną we wszystkich krajach związkowych.

SZKOŁA PODSTAWOWA (STOPIEŃ PODSTAWOWY)

Od 6. roku życia zasadniczo występuje obowiązek szkolny i dzieci idą do szkoły podstawowej. Szkoła podstawowa obejmuje klasy od 1 do 4 (w Berlinie i Brandenburgii od 1 do 6) i jest jedyną placówką oświatową, do której wspólnie chodzą prawie wszyscy uczniowie. Obowiązuje zasada miejsca zamieszkania: to znaczy, że dzieci chodzą z reguły do szkoły podstawowej w pobliżu swojego miejsca zamieszkania. W niektórych krajach związkowych rodzice mogą też sami wybrać szkołę podstawową dla swoich dzieci.

PRZEJŚCIE ZE SZKOŁY PODSTAWOWEJ (STOPIEŃ PODSTAWOWY) NA STOPIEŃ ŚREDNI I

W ostatnich klasach szkoły podstawowej podejmowane są decyzje, do jakiej dalszej szkoły (stopień średni I) uczęszczać będą dzieci po szkole podstawowej. Na podstawie ocen szkolnych (i ewentualnie innych kryteriów, jak podejście do nauki i pracy) nauczyciele wydają zalecenie dla przebiegu edukacji na stopniu średnim. To zalecenie dla przebiegu edukacji jest omawiane z rodzicami podczas wspólnej rozmowy doradczej. Na tej podstawie podejmowana jest decyzja o dalszym programie kształcenia dziecka. W większości krajów związkowych zalecenie nie jest wiążące, co znaczy, że rodzice mogą zadecydować, do jakiej dalszej szkoły ich dziecko będzie uczęszczać po szkole podstawowej. Przy wyborze niezalecanej formy edukacji uczniowie muszą w zależności od kraju związkowego zdać egzamin wstępny i/lub zaliczyć okres próbny w wybranej szkole.

SZKOŁY PONADPODSTAWOWE (STOPIEŃ ŚREDNI I ORAZ STOPIEŃ ŚREDNI II)

Po szkole podstawowej system szkolny dzieli się na różne rodzaje szkół z różnymi programami nauczania i świadectwami.

Oferty poszczególnych szkół na stopniu średnim I oraz II znacznie się od siebie różnią.

Są poniższe rodzaje szkół na **stopniu średnim I** :

- **szkoły główne** (do 9. lub 10. klasy)
- **szkoły realne** (do 10. klasy)
- **szkoły z wieloma programami kształcenia** (tutaj można uzyskać świadectwo szkoły głównej lub realnej)
- **licea** (do 9. klasy)
- **szkoły ogólnokształcące** (tutaj można uzyskać wszystkie świadectwa)

Stopień średni II obejmuje poniższe szkoły:

- **szkoła średnia wyższa** (liceum lub szkoła ogólnokształcąca od 10. klasy do 12. lub 13. klasy)
- **szkoły kształcenia zawodowego**
- **szkoły dokształcające dla dorosłych** (szkoły wieczorowe i koledże)

We wszystkich formach edukacji można uzyskać **świadectwo ogólnego wykształcenia**. Uprawnia ono, – w zależności od ukończonej szkoły, – do uczęszczania do różnych placówek edukacyjnych dalszego kształcenia (na przykład uniwersytet, politechnika, kształcenie zawodowe).

W szkołach, których celem jest **uzyskanie określonego świadectwa ukończenia**, cała nauka ukierunkowana jest na to określone świadectwo.

Są to na przykład:

- szkoła główna (świadectwo: świadectwo ukończenia szkoły głównej),
- szkoła realna (świadectwo: świadectwo ukończenia szkoły realnej / wykształcenie średnie / świadectwo ukończenia szkoły średnie),
- liceum (świadectwo: matura).

Są również szkoły, w których można **uzyskać różne świadectwa** (szkoły ogólnokształcące). Dopiero w trakcie nauki szkolnej okazuje się, jakie świadectwo uzyska dziecko.

W **integracyjnych szkołach ogólnokształcących** z kolei uczniowie nie realizują określonego programu kształcenia. Można zamiast tego wybrać w poszczególnych przedmiotach różne wymagające kursy, – tak zwane kursy wyrównawcze, kursy podstawowe i kursy uzupełniające.

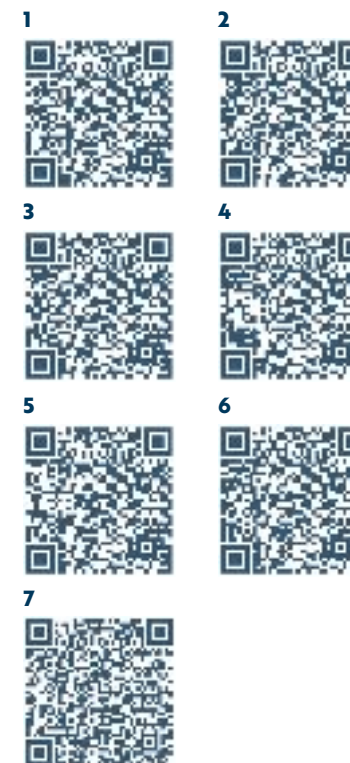
W okresie nauki szkolnej zasadniczo możliwa jest **zmiana** z jednego rodzaju szkoły na inny, jeśli realizowane są wymagane zadania.

W Niemczech świadectwo szkolne nie stanowi warunku podjęcia kształcenia zawodowego, jednak mało jest zakładów kształcących, które przyjmują młodzież do kształcenia zawodowego bez ukończonej szkoły. Również dla dorosłych są jeszcze możliwości uzyskania świadectwa szkolnego.

SZKOŁY OGÓLNOKSZTAŁCĄCE W SAKSONII-ANHALT

W Saksonii-Anhalt dostępna jest szeroka oferta szkół ogólnokształcących do edukacji szkolnej. Tutaj obowiązują specjalne przepisy w odniesieniu do wymagań dodatkowych i świadectwa szkolnego.

- **szkoła podstawowa (1)**
- **szkoła ponadpodstawowa (2)**
- **szkoła ogólnokształcąca (3)**
- **zespół szkół (4)**
- **liceum (5)**
- **szkoły specjalne (6)**
- **szkoły drugiej ścieżki edukacyjnej (7)**

Kiedy najwcześniej dziecko może lub musi uczęszczać do szkoły, zależy od kraju związkowego. W organie szkolnym gminy lub miasta oraz w poradni migracyjnej należy zapoznać się z regulacjami w danym kraju związkowym.

OBOWIĄZEK SZKOLNY

Wszystkie dzieci mieszkające w Niemczech muszą uczęszczać do szkoły, czyli istnieje obowiązek szkolny. Ogólny obowiązek szkolny rozpoczyna się z reguły po ukończeniu 6. roku życia. Jeśli dziecko kończy 6 lat dopiero po rozpoczęciu nowego roku szkolnego (na przykład w październiku), idzie do szkoły najczęściej w kolejnym roku. Zależy to od tego, kiedy dany kraj związkowy, w którym dziecko idzie do szkoły, ustalił „termin wiążący” (może się odmieścić między 30 czerwca a 30 września). Jeśli dziecko ma 6. urodziny przed terminem wiążącym, podlega obowiązkowi szkolnemu już w tym roku. We wszystkich krajach związkowych nowy rok szkolny rozpoczyna się w sierpniu lub we wrześniu. Obowiązek szkolny obowiązuje również dzieci z niepełnosprawnością i młodzież.

Konkretne przepisy dotyczące obowiązku szkolnego różnią się w poszczególnych krajach związkowych. Dzieci i młodzież w zależności od kraju związkowego muszą chodzić do szkoły co najmniej 9 lub 10 lat (**szkoła podstawowa i stopień średni I**). Następnie w niektórych krajach związkowych obowiązkowe jest uczęszczenie do szkoły ponadpodstawowej **w stopniu średnim II** (liceum lub szkoła zawodowa).

Uczęszczenie do szkół państwowych jest bezpłatne. Ponadto w Niemczech istnieją również szkoły prywatne, za które z reguły trzeba płacić czesne.

W Niemczech ze edukacją odpowiedzialne są kraje związkowe, dlatego w każdym z nich są specjalne zasady, a przede wszystkim mogą się różnić określenia rodzajów szkół ponadpodstawowych.

OBJĘCIE NAUKĄ I WSPARCIE W ZAKRESIE JĘZYKA DLA DZIECI I MŁODZIEŻY Z IMIGRACJI

Ze względu na coraz większą migrację i internacjonalizację szkoły stają przed nowymi wymaganiami, aby dostosować się do warunków związanych z wieloma dziećmi i młodzieżą z imigracji oraz zapewnić dobrą edukację.

W Saksonii-Anhalt urząd szkolnictwa landu organizuje w całym landzie wraz ze swoimi nauczycielami i szkołami przyjmowanie i naukę dla tych dzieci oraz młodzieży.

W procesie objęcia nauką dzieci i młodzieży po imigracji można korzystać z porad.

Urząd szkolnictwa landu Saksonia-Anhalt poprzez liczne informacje wielojęzyczne przekazuje obszerne wiadomości dla rodziców i rodzin imigrujących.

Poniższe **dokumenty** są dostępne jako przetłumaczone pisma i formularze m.in. **w wielu europejskich językach urzędowych**:

- uzupełnienie planu nauczania „Niemiecki jako język obcy” jako podstawa pracy pedagogicznej w szkołach.
- pośrednictwo językowe / tłumaczenie jako wsparcie dla rozmów z rodzicami, którzy w niewielkim stopniu mówią po niemiecku lub w ogóle nie znają tego języka
- instrukcja „Wskazówki do przeprowadzenia egzaminu ustalającego z języka” jako ważne wsparcie przy ocenie językowej

Urząd szkolnictwa landu udostępnia ponadto często wykorzystywane i ważne formularze, pisma, instrukcje oraz informacje jako **pisma rodziców w przetłumaczonych wersjach**.

DOBRE WIEDZIEĆ: jeśli uczeń z doświadczeniem imigracji interesuje się zaangażowaniem w sprawy społeczne, może skorzystać z programu fundacji Start. Zaangażowana i otwarta młodzież przez trzy lata otrzymuje wsparcie od fundacji Start w swoim programie kształcenia i drodze życiowej.

Więcej o wsparciu można dowiedzieć się **tutaj**.

7. STUDIA W SZKOŁACH WYŻSZYCH I NA UNIWERSYTETACH

Saksonia-Anhalt jako miejsce o dobrym podejściu do nauki jest atrakcyjna dla szkół wyższych. Szkoły wyższe landu pokrywają szerokie spektrum różnych rodzajów. Są następujące szkoły wyższe, w tym uniwersytety:

- **Uniwersytet im. Martina Lutra** Halle-Wittenberga (1)
- **Uniwersytet im. Otto von Guericke** w Magdeburgu (2)
- **szkoła wyższa Anhalt** (3)
- **szkoła wyższa Merseburg** (4)
- **szkoła wyższa Magdeburg-Stendal** (5)
- **szkoła wyższa Harz** (6)
- **Burg Giebichenstein** akademia sztuk pięknych Halle (7)

Warunkiem studiowania w zależności od typu szkoły wyższej jest matura lub wykształcenie kierunkowe, tak zwane uprawnienie do dostępu do szkoły wyższej. Zasadniczo jest to ogólne wykształcenie średnie – **matura** lub wykształcenie kierunkowe. Są jednak jeszcze inne sposoby uzyskania uprawnień do studiowania.

W przypadku świadectw zagranicznych organy dopuszczające szkół wyższych decydują, czy spełnione są wymagania do studiowania. W jakim zakresie przedmioty studiów ukończone już w innym kraju zostaną zaliczone na studiach w Niemczech, decydują same szkoły wyższe. W celu płaatnego wstępnego sprawdzenia w różnych szkołach wyższych można zwrócić się do punktu „**uni-assist**”.

STUDIOWANIE BEZ MATURY

- Matura kierunkowa, obowiązuje tylko na kierunkach studiów wymienionych na świadectwie ukończenia szkoły
- Kwalifikacje zawodowe uprawniające do studiowania w szkole wyższej w Saksonii-Anhalt. Na przykład dyplomy licencjackie oraz dyplomy szkół dokształcania zawodowego z celem podwyższania kwalifikacji

Szczegółowe zasady uprawnienia do studiów określone są w **rozporządzeniu o kwalifikacjach do szkół wyższych landu Saksonia-Anhalt (HSQ-VO) (1)** w połączeniu z § 27 **ustawy o szkołach wyższych landu Saksonia-Anhalt (2)**.

OSOBY PRACUJĄCE BEZ UPRAWNIENIA DO DOSTĘPU DO SZKOŁY WYŻSZEJ

W niektórych sytuacjach osoby pracujące bez uprawnienia do dostępu do szkoły wyższej mogą podjąć studia w szkołach wyższych w Saksonii-Anhalt. Zdolność do studiowania musi zostać w takim przypadku wykazana w tak zwanym egzaminie stwierdzającym.

UMIĘJĘTNOŚCI ARTYSTYCZNE

Na kierunkach studiów artystycznych lub projektowych należy wykazać szczególne umiejętności artystyczne. Mogą to być np. teczki z rysunkami, akwarele, zdjęcia itp., prace próbne lub specjalne egzaminy kwalifikacyjne.

FINANSOWANIE I OPŁATY ZA STUDIA

Są różne możliwości finansowania kształcenia lub studiów. Oprócz BAföG oferowane są różne stypendia i programy kredytowe na edukację od rządu federalnego. Informacje o możliwościach finansowania studiów przez Bafög pod stypendia niemieckie znajdują się na **stronach internetowych Ministerstwa Nauki Saksonii-Anhalt**.

 Poniższe bazy danych stypendiów pomagają w poszukiwaniu odpowiedniego finansowania studiów:

www.mystipendium.de (1)

www.stipendiumplus.de/startseite.html (2)

www.e-fellows.net/Studium/Stipendien/Stipendien-Datenbank/Stipendium-suchen-finden (3)

Studenci mogą się również starać o „stypendia krajowe” z Unii Europejskiej.

PUNKTY KONTAKTU I DORADZTWO NA MIEJSCU

Urząd szkolnictwa landu Saksonia-Anhalt (1)

Oddział KAUSA Saksonia-Anhalt „ZuSA” – lokalizacja Magdeburg, ABV (2)

Doradztwo migracyjne dla dorosłych migrantów (MBE) (3)

Biuro migracji młodzieży (JMD) (4)

sieć IQ Saksonii-Anhalt (5)

MATERIAŁY I PORTALE INFORMACYJNE

Wszystko co należy wiedzieć na temat pracy, kształcenia i studiów (6)

Witamy w Niemczech (7)

Portal informacyjny DAAD (8)

1

2

3

4

5

6

7

8

7. ZDROWIE I PREWENCJA

1. UBEZPIECZENIE CHOROBY PRZY POBYCIE CZASOWYM W NIEMCZECH
2. UBEZPIECZENIE CHOROBY PRZY DŁUŻSZYM POBYCIE W NIEMCZECH
3. UBEZPIECZENIE CHOROBY W PRZYPADKU MIEJSCA ZAMIESZKANIA W NIEMCZECH
4. ŚWIADCZENIA DLA OSÓB Z UBEZPIECZENIEM CHOROBY W NIEMCZECH: OPIEKA ZDROWOTNA
5. UBEZPIECZENIE WYPADKOWE
6. PEŁNOMOCNICTWO NA WYPADEK NIEZDOLNOŚCI DO CZYNNOŚCI PRAWNYCH

Z tego rozdziału można się dowiedzieć, z jakich świadczeń ubezpieczenia chorobowego można korzystać odpowiednio do swojego statusu pobytu w Niemczech, jak wygląda ubezpieczenie od wypadków, w jaki sposób można zapewnić ochronę dla siebie i krewnych w razie choroby lub w starszym wieku.

Na końcu rozdziału podane są jeszcze poradnie i punkty kontaktowe, do których można się zwracać w Saksonii-Anhalt.

1. UBEZPIECZENIE CHOROBY PRZY POBYCIE CZASOWYM W NIEMCZECH

Osoby przebywające w Niemczech tylko tymczasowo, np. jako turyści, pracownicy delegowani lub pracownicy sezonowi zatrudnieni głównie w kraju pochodzenia, są chronieni przez ubezpieczenie chorobowe w kraju pochodzenia. Do leczenia u lekarza lub w szpitalu potrzebna jest **Europejska Karta Ubezpieczenia Zdrowotnego (EHIC - European Health Insurance Card)** oraz zaświadczenie tożsamości (dowód osobisty lub paszport). EKUZ jest wystawiana bezpłatnie przez kasę chorych w kraju pochodzenia. Osoby, które nie mają EKUZ, np. ponieważ jej wystawienie trwałoby za długo przed wyjazdem lub te osoby są już w drodze, mogą wystąpić w kasie chorych również o **tymczasowe zaświadczenie zastępcze (TZZ)**. Może zostać ono przesłane również faksem lub drogą elektroniczną.

Mając EKUZ lub TZZ można w Niemczech leczyć się u lekarza, jeśli będzie to konieczne w trakcie pobytu, czyli nie będzie trzeba czekać do powrotu do kraju pochodzenia. Objęte są tym również świadczenia rzeczowe w związku z chorobami przewlekłymi lub już istniejącymi oraz ciążą i porodem. Do świadczeń rzeczowych zalicza się leczenie u lekarza, leczenie szpitalne oraz podawanie leków. Zasada świadczenia rzeczowego zapewnia otrzymanie świadczeń medycznych bez konieczności własnych wcześniejszych świadczeń finansowych. Powstające koszty leczenia są refundowane przez kasę chorych w kraju pochodzenia. Transport powrotny do kraju pochodzenia **nie** jest jednak objęty przez EKUZ/TZZ!

EKUZ/TZZ są uznawane tylko przez lekarzy i szpitale włączone w system ustawowych kas chorych (np. informacja „lekarz kasy” lub „wszystkie kasy” w gabinetach lekarskich). Prywatna opieka zdrowotna nie jest uwzględniona. Są to na przykład gabinety lekarskie określone jako „praktyka prywatna”.

W gabinecie lekarskim lub w szpitalu należy wypełnić formularz „Oświadczenie pacjenta w sprawie europejskiego ubezpieczenia chorobowego”.

Jest on wręczany w gabinecie lub w szpitalu w preferowanej wersji językowej. Na formularz należy również podać dowolną niemiecką kasę chorych, np. kasę chorych w miejscu przebywania. Za pośrednictwem niemieckiej kasy chorych odbywa się rozliczenie kosztów leczenia.

INFORMACJA: instrukcja „Z EKUZ w Niemczech” zawiera najważniejsze informacje. Oprócz niemieckiego jest dostępna w pięciu innych językach .

Więcej informacji o dostępie do systemu opieki zdrowotnej dla obywateli Unii, państw EWG i Szwajcarii znajduje się w [broszurze](#) o takiej samej nazwie.

2. UBEZPIECZENIE CHOROBY PRZY DŁUŻSZYM POBYCIE W NIEMCZECH

Jeśli pobyt jest dłuższy niż krótki czas, należy zapewnić swoje świadczenie na formularzu S1.

Jest on wystawiany przez ubezpieczenie zdrowotne w kraju pochodzenia. Oprócz niezbędnego leczenia medycznego możliwe są również planowane zabiegi i rutynowe badania. Więcej informacji na temat formularza S1 znajduje się tutaj: dotyczy to na przykład pracowników delegowanych, pracowników przygranicznych oraz ich krewnych bądź emerytów, którzy przebywają w Niemczech dłużej.

W przypadku przyjazdu do Niemiec tylko w celu leczenia medycznego, – czyli przejścia planowanego leczenia, – potrzebne jest wystawione przez ubezpieczenie chorobowe w kraju pochodzenia zaświadczenie roszczenia („Dokument przenośny S2”).

Lista kontrolna pozwala zapoznać się z tym, na co należy zwracać uwagę podczas planowanego leczenia.

3. UBEZPIECZENIE CHOROBY W PRZYPADKU MIEJSCA ZAMIESZKANIA W NIEMCZECH

Jeśli miejsce zamieszkania, a tym samym zwykłe miejsce przebywania zostało zmienione na Niemcy, z reguły również tutaj musi zostać zawarte zabezpieczenie na wypadek choroby. Dotyczy to również krewnych, jeśli tu mieszkają. W Niemczech istnieje ogólny obowiązek ubezpieczenia chorobowego!

W Niemczech ubezpieczenie chorobowe jest możliwe w dwóch różnych systemach:

- **ustawowe ubezpieczenie chorobowe (GKV)** i
- **prywatne ubezpieczenie chorobowe (PKV).**

Członkowie GKV mają również automatycznie **ubezpieczenie opiekuńcze**.

Jakie świadczenia otrzymują osoby wymagające opieki z ubezpieczenia, zależy od czasu wymaganej opieki, stopnia opieki i rodzaju opieki. Nie jest to pełne ubezpieczenie. W celu uzyskania pełnego ubezpieczenia należy zawrzeć dodatkowe ubezpieczenie opiekuńcze. Osoby z prywatnym ubezpieczeniem chorobowym muszą po zakończeniu umowy o ubezpieczenie chorobowe jednocześnie zawrzeć również prywatne ubezpieczenie opiekuńcze.

Aktualne zestawienie najtańszych kas chorych w Saksonii-Anhalt znajduje się [tutaj](#).

Jeśli pracownik **jest zatrudniony w stopniu marginalnym** (czytaj „mini job”), nie zarabia średnio więcej niż 538 euro miesięcznie i nie prowadzi własnej działalności jako głównego zawodu. Wówczas nie podlega obowiązkowemu ubezpieczeniu jako pracownik. Mimo to musi zadbać o ubezpieczenie chorobowe!

W **przypadku osób szukających pracy** zasada jest następująca: dopóki centrum życia jest w kraju pochodzenia, tzn. miejsce zamieszkania nie zostało jeszcze przeniesione do Niemiec, są one nadal chronione ubezpieczeniem chorobowym w kraju pochodzenia. Składki na ubezpieczenie chorobowe w kraju pochodzenia muszą być nadal opłacane. Ustalenie zmiany miejsca zamieszkania na Niemcy może być czasami trudne. Decydującymi kryteriami są: czas trwania i ciągłość pobytu w Niemczech, relacje rodzinne i sytuacja mieszkaniowa – moment zameldowania w organie meldunkowym nie musi mieć decydującego znaczenia.

Jeśli emeryt otrzymuje emeryturę z państwa członkowskiego UE – swojego kraju pochodzenia – , ale zmieni miejsce zamieszkania na Niemcy, pozostaje ubezpieczony od choroby w kraju pochodzenia!

DOBRE WIEDZIEĆ: obywatele UE zatrudnieni w Niemczech jako pracownicy powinni odpowiednio wcześniej przed rozpoczęciem pracy zadbać o przynależność do kasy chorych. Należy zwrócić się do kasy chorych i zarejestrować członkostwo. Lista ustawowych kas chorych znajduje się [tutaj](#).

Osoba przebywająca w Niemczech przez ponad trzy miesiące podlega zawsze obowiązkowi meldunku we właściwym lokalnym organie meldunkowym. Informacje dotyczące prawa pobytu podane są tutaj.

Jeśli osoba szukająca pracy przeniosła już swoje miejsce zamieszkania do Niemiec, musi zawrzeć tutaj ubezpieczenie chorobowe. Istnieje występujący automatycznie **obowiązek ubezpieczenia** („obowiązek ubezpieczenia podstawowego” wg § 5 ust. 1 nr 13 k.s. V)!

Można ubezpieczyć się ustawowo w wybranej przez siebie kasie chorych. Kto był ubezpieczony prywatnie w kraju pochodzenia, musi poszukać również w Niemczech prywatnego ubezpieczenia chorobowego.

INFORMACJA: osoby niepracujące zarobkowo mają możliwość po upływie ochrony ubezpieczenia chorobowego w kraju pochodzenia dobrowolnego ubezpieczenia ustawowego w Niemczech (§ 9 k.s. V). W ciągu trzech miesięcy należy okazać na piśmie w kasie chorych dobrowolne ubezpieczenie. W ochronie ubezpieczeniowej nie powstają braki, ponieważ ubezpieczenie chorobowe w Niemczech łączy się bezpośrednio. Należy uzyskać w kasie chorych potwierdzenie własnej deklaracji pisemnej!

Osoby prowadzące **własną działalność** lub które ją prowadziły muszą mieć ubezpieczenie chorobowe w Niemczech. **Nie mogą one zrezygnować z ochrony ubezpieczeniowej!** Z reguły muszą się one ubezpieczyć w prywatnym ubezpieczeniu chorobowym. Często różnią się one znacznie składkami i świadczeniami. Należy uzyskać dokładne informacje i zawsze porównać kilka ofert. Mogą w tym pomóc **poradnie**.

W razie **bezrobocia** – po wcześniejszej pracy w Niemczech – uzyskuje się automatycznie dalsze ubezpieczenie chorobowe. Najczęściej ubezpieczenie chorobowe występuje w poprzedniej kasie chorych. Oczywiście należy poinformować kasę chorych o bezrobociu. Składki są płacone przez urząd pracy (zasiłek dla bezrobotnych I) lub przez centrum pracy (zasiłek dla bezrobotnych II/„Hartz IV”).

Nawet w przypadku pobierania **pomocy społecznej** na podstawie k.s. XII nadal z reguły obowiązuje ubezpieczenie GKV. Składki na GKV są pokrywane wg § 32 ust. 1 k.s. XII przez podmiot pomocy społecznej (gminny urząd spraw socjalnych). Jeśli w momencie wystąpienia potrzeby pomocy dana osoba była ubezpieczona w PKV, odpowiednie składki na ubezpieczenie są płacone przez podmiot pomocy społecznej (§ 32 ust. 5 k.s. XII).

Dalsze informacje dla obywateli UE – i ich krewnych na temat dostępu do systemu opieki zdrowotnej podane są w broszurze „Dostęp do systemu opieki zdrowotnej dla obywateli Unii, państw EOG i Szwajcarii” Federalnej Wspólnoty Roboczej Niezależnej Pomocy Społecznej i punktu ds. równouprawnienia w UE.

Osoby potrzebujące pomocy, ale **niemające ochrony ubezpieczeniowej**, ponieważ na przykład ich ubezpieczenie chorobowe już nie obowiązuje w kraju pochodzenia bądź nie mogą zawrzeć ubezpieczenia chorobowego w Niemczech, mogą korzystać w zależności od sytuacji prawnej związanej z pobytem z pomocy w zakresie zdrowia na podstawie k.s. XII (§ 23 SGB XII). Jeśli ze względu na sytuację związaną z prawem pobytu, np. jako osoba szukająca pracy, nie przysługuje prawo do tych świadczeń, możliwe są tylko świadczenia zdrowotne na leczenie nagłych chorób i stanów bólowych oraz w razie ciąży i porodu przez maksymalnie miesiąc w ciągu dwóch lat; w niektórych przypadkach również dłużej.

W razie trudności z zostaniem członkiem ubezpieczenia chorobowego należy zwrócić się do poradni. **Zdecydowanie należy unikać braku ubezpieczenia!** Powoduje to problemy.

INFORMACJA: w poradniach znajdują się tak zwane punkty objaśniające, które mogą sprawdzić, czy i w jakim zakresie przysługuje prawo do świadczeń w niemieckim systemie opieki zdrowotnej. Punkty objaśniające mogą również pomóc w zawarciu ubezpieczenia chorobowego.

4. ŚWIADCZENIA DLA OSÓB Z UBEZPIECZENIEM CHOROBYM W NIEMCZACH: OPIEKA ZDROWOTNA

Członkowie GKV w Niemczech otrzymują automatycznie **kartę ubezpieczenia chorobowego**. Kartę ubezpieczenia chorobowego należy przedłożyć przy każdej wizycie u lekarza. Koszty leczenia u lekarza są rozliczane bezpośrednio z ubezpieczeniem chorobowym. Nie trzeba nic płacić.

Osoba pracująca w Niemczech, ale mieszkająca w innym kraju (miejsce zamieszkania poza krajem ubezpieczenia), może leczyć się u lekarza również we własnym kraju zamieszkania. Oczywiście należy zarejestrować się w swoim ubezpieczeniu chorobowym we własnym kraju zamieszkania. Do zameldowania się w swoim kraju zamieszkania potrzebny jest formularz SI. Formularz można uzyskać w swojej kasie chorych w Niemczech.

Czasami lekarz zaleca leczenie, które nie jest objęte opieką podstawową ubezpieczenia chorobowego (IGeL – indywidualne świadczenia zdrowotne). Można zdecydować, czy korzystać z nich za dodatkową opłatą. Lekarz musi przekazać informacje o zaletach i wadach takiego leczenia oraz jego kosztach.

Ogólne informacje
o świadczeniach
niemieckiego ubezpieczenia
społecznego w razie choroby,
wypadku przy pracy i
choroby zawodowej są
podane na stronach
internetowych centralnego
związku GKV i niemieckiego
ustawowego ubezpieczenia
wypadkowego.

5. UBEZPIECZENIE WYPADKOWE

Wszyscy pracownicy w Niemczech mają obowiązkowe ustawowe **ubezpieczenie wypadkowe**. Specjalna rejestracja nie jest wymagana w tym przypadku. Ubezpieczenie nie wymaga płacenia składek przez pracownika, pokrywa je tylko pracodawca.

Ubezpieczenie wypadkowe służy do zapobiegania oraz ochrony przed skutkami wypadków przy pracy i chorób zawodowych. Świadczenia są w szczególności następujące:

- leczenie i świadczenia związane z rehabilitacją medyczną,
- świadczenia związane z uczestnictwem w życiu zawodowym (rehabilitacja zawodowa),
- świadczenia związane z uczestnictwem w życiu społecznym (rehabilitacja socjalna),
- wynagrodzenie w trakcie niezdolności do pracy i
- renty dla osób rannych i bliskich zmarłej osoby.

W razie **wypadku przy pracy** pracodawca zgłasza wypadek, jeśli jednak przypuszcza się chorobę zawodową, sygnalizuje to lekarz. Ubezpieczenie wypadkowe sprawdza wówczas automatycznie roszczenia. Wniosek lub zgłoszenie przez daną osobę nie są wymagane.

6. PEŁNOMOCNICTWO NA WYPADEK NIEZDOLNOŚCI DO CZYNNOŚCI PRAWNYCH

W czasach swobodnego przepływu pracowników i coraz większej migracji zarobkowej coraz więcej osób żyje w ponadnarodowych związkach rodzinnych. Rodzi to wiele problemów prawnych. Jednym z przykładów są tak zwane **pełnomocnictwa na wypadek niezdolności do czynności prawnych**, w których starsze osoby udzielają krewnym pełnomocnictwa do określonych dyspozycji prawnych.

Jednak może dochodzić do problemów z uznaniem międzynarodowym tych pełnomocnictw. Krajowe systemy prawne stawiają bardzo różne wymagania co do formy i treści pełnomocnictw na wypadek niezdolności do czynności prawnych. Należy wziąć pod uwagę, jakich wymagań prawnych trzeba przestrzegać, jeśli pełnomocnictwo na wypadek niezdolności do czynności prawnych będzie wykorzystywane w różnych krajach.

W Niemczech pełnomocnictwem na wypadek niezdolności do czynności prawnych można przyznać innej osobie prawo do działania w jej imieniu. Pełnomocnictwo na wypadek niezdolności do czynności prawnych może odnosić się do reprezentowania niektórych pojedynczych lub też wszystkich spraw. Można uzgodnić, że z pełnomocnictwa na wypadek niezdolności do czynności prawnych wolno skorzystać dopiero wtedy, gdy osoba udzielająca go nie jest już w stanie sama podejmować decyzji o swoich sprawach.

W broszurze „**Prawo opieki**” (napisanej przystępnym językiem) w rozdziale „Pełnomocnictwo na wypadek niezdolności do czynności prawnych” można uzyskać bliższe informacje na ten temat.

Formularz **Pełnomocnictwo na wypadek niezdolności do czynności prawnych** (wydany przez Ministerstwo Sprawiedliwości i Równouprawnienia Saksonii-Anhalt) daje możliwość uzyskania formularza wzorcowego pełnomocnictwa na wypadek niezdolności do czynności prawnych z dostosowaniem do osobistych potrzeb.

PUNKTY KONTAKTU I DORADZTWO NA MIEJSCU

Doradztwo migracyjne dla dorosłych migrantów (MBE) (1)

Biuro migracji młodzieży (JMD) (2)

MATERIAŁY I PORTALE INFORMACYJNE

Opieka zdrowotna dla obywateli UE (3)

Witamy w Niemczech (4)

Wiedza chroni! Co należy wiedzieć, aby z powodzeniem pracować w Niemczech (5)

Poradnik dotyczący ubezpieczenia chorobowego (6)

Opieka i prewencja – to dotyczy każdego! (7)

Wykluczenie czy uprzywilejowanie? Informacje o sytuacji z zakresu prawa pobytu i socjalnego obywateli Unii i ich krewnych (8)

PARK NARODOWY HARZ

8. ŻYCIE SPOŁECZNE I RODZINA

1. ŚWIADCZENIA W PRZYPADKU CIĄŻY
2. ZASIŁEK RODZINNY
3. DODATEK NA DZIECI
4. URLÓP RODZICIELSKI I ZASIŁEK RODZICIELSKI
5. OPIEKA NAD DZIEĆMI
6. PAKIET KSZTAŁCENIA I UCZESTNICTWA

Z tego rozdziału można się dowiedzieć, jakie prawa mają w Niemczech kobiety w ciąży w ramach ustawy o ochronie macierzyństwa, jakie obowiązują wymagania dla korzystania z zasiłku rodzinnego oraz z wykorzystaniem jakich instrumentów wsparcia rodzice mogą dbać o swoje dzieci w Niemczech.

Na końcu rozdziału podane są jeszcze poradnie i punkty kontaktowe, do których można się zwracać w Saksonii-Anhalt.

1. ŚWIADCZENIA W PRZYPADKU CIĄŻY

Matki (kobiety w ciąży) pracujące w Niemczech obowiązuje **ustawa o ochronie macierzyństwa (MuSchG)**. Ta ustawa chroni przed niebezpieczeństwami na stanowisku pracy i zapewnia specjalną ochronę przed wypowiedzeniem. Kobiety w ciąży w ostatnich **6 tygodniach przed porodem** mogą pracować tylko za własną zgodą, a do upływu **8 tygodni po porodzie** nie mogą w ogóle pracować.

W przypadku porodu przedwczesnego i mnogiego matkom nie wolno pracować do 12 tygodni po porodzie. W przypadku medycznych porodów przedwczesnych oraz innego wcześniactwa okres ochrony macierzyńskiej po porodzie wydłuża się o dni, z których nie można było skorzystać przed porodem.

Ponadto ustawa zakazuje niektórych prac (na przykład pracy w systemie akordowym, przy taśmie, w nadgodzinach, w niedziele lub w nocy).

Jeśli lekarz poświadczy indywidualny zakaz zatrudnienia, również obowiązuje.

Aby w tym czasie chronić kobietę przed stratami finansowymi, ustawa o ochronie macierzyństwa określa różne świadczenia macierzyńskie:

- **zasiłek macierzyński**,
- dodatek pracodawcy do zasiłku macierzyńskiego w okresach ochrony macierzyńskiej,
- wynagrodzenie w przypadku zakazów zatrudnienia poza okresami ochrony macierzyńskiej (wynagrodzenie macierzyńskie).

W Saksonii-Anhalt do powiadomienia o ciąży można skorzystać z **urzędowego formularza** „Powiadomienie o zatrudnieniu kobiet w ciąży na podst. § 5 ust. 1 i informacje na podst. § 19 ust. 1 ustawy o ochronie macierzyństwa”.

2. ZASIŁEK RODZINNY

W Niemczech z zasiłku rodzinnego dla dzieci mogą korzystać

- **obywatele** państwa członkowskiego UE, Islandii, Liechtensteinu, Norwegii (państw EOG) lub Szwajcarii,
- osoby zamieszkałe w Niemczech lub mające tu swoje zwykłe miejsce pobytu, które w związku z tym **podlegają nieograniczonemu obowiązkowemu opodatkowaniu podatkiem dochodowym**. Osoby **nie** mieszkające w Niemczech lub nie mające tutaj zwykłego miejsca pobytu, ale które uzyskują co najmniej 90% swojego dochodu w Niemczech, mogą po złożeniu wniosku w urzędzie skarbowym być traktowane jako podlegające nieograniczonemu obowiązkowemu opodatkowaniu podatkiem dochodowym.

Korzystanie jest możliwe również dla osób, które **podlegają ograniczonemu obowiązkowemu opodatkowaniu podatkiem dochodowym**, ponieważ nie mieszkają w Niemczech lub nie mają tutaj zwykłego miejsca pobytu, ale są tutaj **zatrudnione z obowiązkiem ubezpieczenia społecznego**.

- Aby korzystać z zasiłku rodzinnego, trzeba mieć prawo do swobodnego przemieszczania się. Prawo do swobodnego przemieszczania się przysługuje osobom, które na przykład wykonują pracę (niesamodzielną lub samodzielną) bądź są krewnym obywatelem państwa UE (§ 2 ust. 2 nr 1 lub § 2 nr 2-7 FreizügG/UE). Osoby niepracujące zarobkowo muszą mieć dostateczną ochronę ubezpieczenia chorobowego i dostateczne środki do życia. W przeciwnym razie nie mają prawa do swobodnego przemieszczania się. Dotyczy to również krewnych niepracujących zarobkowo.

UWAGA: jeśli prawo do swobodnego przemieszczania się wynika wyłącznie z celu szukania pracy (§ 2 ust. 2 nr 1a FreizügG/EU), nie można korzystać z zasiłku rodzinnego. Ta zasada nie obowiązuje tylko wtedy, gdy osoba przed rozpoczęciem szukania pracy przebywała już w Niemczech na mocy innego prawa do swobodnego przemieszczania się, np. ponieważ już wcześniej pracowała. W takiej sytuacji osoby szukające pracy również mogą korzystać z zasiłku rodzinnego.

Zasiłek rodzinny otrzymuje się z reguły dla dzieci do 18. urodzin.

Zaliczają się do tego:

- dzieci własne i adoptowane,
- pasierbowie,
- dzieci pod opieką,
- wnuki.

W pierwszych trzech miesiącach po zmianie miejsca zamieszkania lub ustaleniu zwykłego miejsca pobytu w Niemczech nie przysługuje prawo do zasiłku rodzinnego, jeśli nie ma w tym czasie dochodów krajowych. Zalicza się do tego dochód z pracy (niesamodzielną lub samodzielną) bądź dochody z działalności gospodarczej (§ 2 ust. 1 nr 1 do 4 ust. o podatku dochodowym).

Jeśli dziecko jest starsze niż 18 lat, można uzyskać zasiłek rodzinny tylko w określonych sytuacjach. Więcej na ten temat w **często zadawanych pytaniach**.

Wniosek o zasiłek rodzinny składa w kasie rodzinnej rodzic, u którego mieszka dziecko. Zasiłek rodzinny wynosi na pierwsze i drugie dziecko zawsze **250 euro** miesięcznie, na trzecie dziecko **250 euro** oraz na każde kolejne dziecko po **250 euro**.

UWAGA: od 1 stycznia 2018 roku obowiązują krótsze terminy dla wniosków wstecznych o zasiłek rodzinny. Od złożenia wniosku kasa rodzinna wypłaca zasiłek rodzinny wstecznie tylko za 6 ostatnich miesięcy.

Więcej informacji w wielu językach na temat zasiłku rodzinnego i składania wniosków (np. formularze kasy rodzinnej) znajduje się na **stronie internetowej kasy rodzinnej (1)**.

W KINDERDOMBAUHÜTTE PRZY KATEDRZE W NAUMBURGU

*Jeśli rodzina mieszka w innym kraju UE, należy najpierw wyjaśnić, który kraj jest właściwy dla wypłaty zasiłku rodzinnego. Może się zdarzyć, że świadczenia częściowe będą uzyskiwane w różnych krajach UE. Zależy to od sytuacji rodzinnej. Więcej informacji dotyczących przypadków związanych z różnymi krajami znajduje się **tutaj (2)**.*

1

2

3. DODATEK NA DZIECI

ŚWIADCZENIE PRORODZINNE / NATYCHMIASTOWY DODATEK NA DZIECKO

Jednorazowy dodatek na dziecko w wysokości 100 euro i miesięczny natychmiastowy dodatek na dziecko w wysokości 20 euro były środkami tymczasowymi na 2022 r. i nie mają już zastosowania w 2024 r.

DODATEK NA DZIECI

Rodziny z niskim dochodem w gospodarstwie domowym są wspierane również przez podwyższenie dodatku na dzieci. Dodatek na dzieci to dodatkowe wsparcie finansowe dla rodziców pracujących zarobkowo, którzy zarabiają dostatecznie dużo dla siebie, ale którym nie wystarcza lub z ledwością wystarcza na pokrycie również wszystkich potrzeb rodziny.

Maksymalna kwota dodatku na dziecko została z dniem 1 stycznia 2024 r. zwiększona do 292 euro miesięcznie na każde dziecko.

Obowiązująca dotychczas stała granica dochodu maksymalnego zostaje zniesiona od 1 stycznia 2020 roku!

4. URLOP RODZICIELSKI I ZASIŁEK RODZICIELSKI

Urlop rodzicielski to prawo pracowników wobec pracodawcy, którzy wykonują swoją pracę z reguły w Niemczech oraz pracowników pracujących za granicą, jeśli stosunek pracy podlega prawu niemieckiemu. Urlop rodzicielski pozwala na przerwanie pracy zarobkowej lub skrócenie czasu pracy w związku z opieką nad dzieckiem. Korzystanie z urlopu rodzicielskiego oznacza czas wolny od pracy.

Nie jest wypłacane wynagrodzenie za pracę. Jednak w tym czasie zgodnie z wymienionymi wyżej wymaganiami można otrzymywać zasiłek rodzicielski.

Warunki dla urlopu rodzicielskiego: Trzeba

- mieszkać z dzieckiem w jednym gospodarstwie domowym,
- opiekować się lub wychowywać dziecko głównie samemu,
- pracować w czasie urlopu rodzicielskiego nie więcej niż 30 godzin w tygodniu.

Zasiłek rodzicielski to finansowe wsparcie dla rodzin po narodzinach dziecka. Zasiłek rodzicielski wyrównuje część brakującego dochodu u osób, które po narodzeniu dziecka chcą być przy nim i dlatego przerywają lub ograniczają pracę zawodową. Prawo do zasiłku rodzicielskiego przysługuje, jeśli dziecko ma miejsce zamieszkania w Niemczech lub jedno z rodziców jest bądź było zatrudnione w Niemczech.

Zasiłek rodzicielski może być pobierany przez osoby, które

- po narodzinach same opiekują się dzieckiem i je wychowują,
- mieszkają z dzieckiem w jednym gospodarstwie domowym,
- nie pracują zarobkowo lub nie są zatrudnione w wymiarze ponad 30 godzin tygodniowo,
- mieszkają w Niemczech.

Wniosek o zasiłek rodzicielski można składać w lokalnym punkcie zasiłków rodzicielskich. Właściwy dla siebie punkt zasiłków rodzicielskich można znaleźć [tutaj](#).

Podstawowy zasiłek rodzicielski wynosi od 65% do 100% w zależności od dochodu netto przed narodzinami. Im niższy dochód, tym większa stawka procentowa. Wynosi on co najmniej 300 euro i maksymalnie 1800 euro miesięcznie. Ojcowie i matki mogą otrzymywać go łącznie przez maksymalnie 14 miesięcy i dowolnie dzielić między siebie okres.

W okresie urlopu rodzicielskiego nie można otrzymać wypowiedzenia. Stosunek pracy zostaje jedynie wstrzymany i pracownik może wrócić na swoje stanowisko pracy.

Jedno z rodziców może przy tym wykorzystać dla siebie co najmniej 2 i maksymalnie 12 miesięcy. Pełne 14 miesięcy jest możliwe wówczas, gdy obydwójce rodzice opiekują się dzieckiem i z tego powodu tracą dochód z pracy. Osoby wychowujące samotnie mogą ze względu na brak partnera korzystać przez pełne 14 miesięcy z zasiłku rodzicielskiego w celu wyrównania brakującego dochodu z pracy. Jest również wiele innych form zasiłku rodzicielskiego, na przykład dla rodziców, którzy w okresie pobierania zasiłku rodzicielskiego chcą pracować w niepełnym wymiarze (zasiłek rodzicielski Plus). Więcej na ten temat w **często zadawanych pytaniach**.

i W przypadku wszystkich świadczeń rodzinnych dla pracowników w UE obowiązuje zasada: dla płatności świadczeń rodzinnych właściwy jest przede wszystkim kraj, w którym pracują rodzice. Również w czasie urlopu rodzicielskiego są uznawani za zatrudnionych, ponieważ ich stosunek pracy w tym okresie nadal istnieje. Jeśli rodzice pracują w różnych krajach UE, głównie właściwy jest kraj, w którym mieszka dziecko. Może się zdarzyć, że inne (mniej istotne) państwo musi dopłacić różnicę w kwocie, jeśli świadczenie tam byłoby wyższe niż w głównym państwie właściwym.

5. OPIEKA NAD DZIEĆMI

Dzieci od ukończonego 1. roku życia mają **prawo** do miejsca opieki w placówce opieki (nazywanej również przedszkolem lub „placówką dziennej opieki nad dzieckiem”) bądź w ramach opieki dziennej na dzieckiem (u „opiekunki” lub „opiekuna”). To prawo do opieki nad dzieckiem obowiązuje od jego 1. urodzin do rozpoczęcia nauki szkolnej.

W niektórych warunkach miejsce opieki może zostać przyznane również dziecku w wieku poniżej jednego roku (np. jeśli rodzice pracują, szukają pracy lub kształcą się).

Rodzice mogą wybrać, czy dziecko otrzyma opiekę w placówce opieki lub u opiekunki/opiekuna.

Aby otrzymać opiekę, należy złożyć wniosek we **właściwym urzędzie ds. dzieci i młodzieży**.

Wiele urzędów ds. dzieci i młodzieży w Niemczech udostępnia w Internecie odpowiednie formularze i informacje oraz zestawienie kosztów opieki. Urzędy ds. dzieci i młodzieży oferują również osobiste

porady dla rodziców i wspomagają ich w poszukiwaniu odpowiedniego miejsca opieki.

Opieka w placówce opieki jest bardzo korzystna w szczególności dla znajomości języka przez dziecko. Dla dzieci i młodzieży wychowujących się z innym językiem ojczystym niż niemiecki w przedszkolach i szkołach są specjalne **oferty nauki języka niemieckiego**.

We wszystkich krajach związkowych już w placówkach opieki (najpóźniej przed pójściem do szkoły) odbywają się testy językowe stwierdzające, czy dziecko potrzebuje jeszcze dalszej nauki języka niemieckiego. W ten sposób zapewnia się możliwość nauki dla dziecka.

Dla powodzenia dziecka w szkole ważne jest, aby mówiło dobrze po niemiecku. **Dlatego należy korzystać z ofert nauki języka!**

W niektórych krajach związkowych udział w nauce języka niemieckiego jest obowiązkowy dla dzieci, u których stwierdzono niedostateczną znajomość niemieckiego. Informacje o ofertach nauki języka niemieckiego można uzyskać bezpośrednio w przedszkolu lub w szkole dziecka oraz w **poradni migracyjnej i biurze migracji młodzieży**.

6. PAKIET KSZTAŁCENIA I UCZESTNICTWA

Od stycznia 2011 roku dzieci, młodzież i młodzi dorośli do ukończenia 25. roku życia mogą korzystać z dodatkowych świadczeń na kształcenie i uczestnictwo. Podstawowym wymogiem jest życie w rodzinach, które pobierają świadczenia na podst. k.s. II, k.s. XII, dodatek mieszkaniowy i/lub dodatek na dzieci. Wnioski o te świadczenia należy z reguły wносить oddzielnie w centrum pracy lub w gminie.

Poradnie gminne, np. wydział spraw obywatelskich lub urząd spraw społecznych, poinformują po zapytaniu o urzędzie właściwym dla danego miejsca zamieszkania. Świadczenia obejmują:

- dopłaty na wycieczki i wyjazdy w ramach działania placówki opieki dziennej nad dzieckiem i szkoły,
- wyposażenie potrzebne do szkoły w formie zryczałtowanej 156 euro na rok szkolny (zestaw materiałów szkolnych),
- dopłaty do przejazdów dziecka,

Aby przekazać dziecko do opieki, należy się

odpowiednio wcześniej zarejestrować. Miejsca opieki szybko się kończą, najczęściej ze względu na dużą liczbę zainteresowanych rodziców.

*Wiele osób czeka **ponad 6 miesięcy** na miejsce opieki.*

O wolne miejsce należy dowiadywać się jak najwcześniej.

- dopłaty do pozaszkolnego wsparcia w nauce (korepetycje) w celu uzyskania celu szkolnego lub świadectwa szkolnego,
- dopłaty do obiadów zbiorowych w szkole, w placówce dziennej opieki na dzieckiem lub w świetlicy
- oraz budżet na uczestnictwo w życiu społecznym i kulturalnym we wspólnocie w wysokości do 15 euro miesięcznie.

Świadczenia są realizowane z reguły w postaci bonów lub bezpośrednich płatności na rzecz dostawcy. O szczegółach informuje właściwy podmiot świadczący na miejscu.

PUNKTY KONTAKTU I DORADZTWO NA MIEJSCU

Doradztwo migracyjne dla dorosłych migrantów (MBE) (1)

Biuro migracji młodzieży (JMD) (2)

Urzędy ds. dzieci i młodzieży w Saksonii-Anhalt (3)

Kasy rodzinne w Saksonii-Anhalt (4)

Poradnie dla kobiet w ciąży w Saksonii-Anhalt:
Schwangerschaftsberatungsstellen in Sachsen-Anhalt (5)

MATERIAŁY I PORTALE INFORMACYJNE

Wielojęzyczne porady dla kobiet w ciąży Federalnego Ministerstwa Rodziny, Seniorów, Kobiet i Młodzieży
Mehrsprachige Schwangerschaftsberatung des Bundesministeriums für Familie, Senioren, Frauen und Jugend (6)

Witamy w Niemczech (7)

Instrukcja w sprawie ochrony macierzyństwa (8)

Zasiłek rodzicielski i urlop rodzicielski (9)

Instrukcja zasiłku rodzinnego (10)

Instrukcja dodatku na dzieci (11)

Wykluczenie czy uprzywilejowanie? Informacje o sytuacji z zakresu prawa pobytu i socjalnego obywateli Unii i ich krewnych (12)

Spis placówek dziennej opieki nad dzieckiem w Saksonii-Anhalt (13)

9.

ZABEZPIECZENIE, UBEZPIECZENIA I PODATKI

1. PAŃSTWOWE UBEZPIECZENIE SPOŁECZNE
2. USTAWOWE UBEZPIECZENIE EMERYTALNO-RENTOWE
3. WNIOSEK O EMERYTURĘ
4. PRYWATNE UBEZPIECZENIA MIENIA I OSOBOWE
5. OBOWIĄZEK PODATKOWY
6. DEKLARACJA PODATKU DOCHODOWEGO

Z tego rozdziału można się dowiedzieć, jakie ubezpieczenia są obowiązkowe w Niemczech w przypadku pobytu ciągłego lub tymczasowego, kiedy są zalecane prywatne rodzaje ubezpieczeń w przypadku dłuższego pobytu oraz kto może pomóc w zgłoszeniu sytuacji dochodowej.

Na końcu rozdziału podane są jeszcze poradnie i punkty kontaktowe, do których można się zwracać w Saksonii-Anhalt.

1. PAŃSTWOWE UBEZPIECZENIE SPOŁECZNE

System bezpieczeństwa społecznego w Niemczech obejmuje zabezpieczenie przed największymi ryzykami. Osoby pracujące w Niemczech z obowiązkiem ubezpieczenia społecznego są z reguły członkami poniższych ubezpieczeń ustawowych:

- **ustawowe ubezpieczenie chorobowe (1)** pokrywa koszty wizyt u lekarza oraz wielu leków i terapii.
- **Ustawowe ubezpieczenie opiekuńcze (2)** zapewnia zabezpieczenie podstawowe w przypadku trwałej wymaganej opieki z powodu choroby.
- **Ustawowe ubezpieczenie wypadkowe (3)** pokrywa koszty leczenia medycznego i reintegracji do życia zawodowego po wypadku w pracy lub chorobach zawodowych. Wypłaca ono wynagrodzenie z powodu niezdolności do pracy oraz rentę w przypadku trwałego uszczerbku zdrowia, a także rentę rodzinną.
- **Ustawowe ubezpieczenie emerytalno-rentowe (4)** przejmuje świadczenia związane z rehabilitacją oraz wypłatami emerytur w związku z wiekiem, ograniczeniem zdolności zarobkowania bądź w razie śmierci.
- **Ustawowe ubezpieczenie bezrobotnych (5)** wypłaca w niektórych warunkach dochód w trakcie szukania pracy i wspomaga w szukaniu pracy poprzez oferty porad i pośrednictwa.

1

2

3

4

5

Od tej zasady istnieją wyjątki dla niektórych form pracy. Na przykład niektóre osoby delegowane, pracownicy przygraniczni i osoby pracujące w kilku krajach UE.

Pracodawca musi przekazać kopię zgłoszonych danych. W przypadku naruszenia obowiązku zgłoszenia na pracodawcę i pracownika mogą zostać nałożone kary.

DOBRE WIEDZIEĆ:

po zgłoszeniu do ubezpieczenia społecznego przyznawany jest numer ubezpieczenia społecznego na całe życie. Z pomocą numeru ubezpieczenia społecznego gromadzone i udostępniane są dane potrzebne do ustalenia emerytury. Dlatego należy dobrze przechowywać ten numer.

Członkostwo w ubezpieczeniach społecznych wiąże się z kosztem określonej stawki procentowej od dochodu. Część kosztów ponosi pracownik, a pozostałą część pracodawca. Koszty są potrącane bezpośrednio z wynagrodzenia za pracę.

Osoby zatrudnione w Niemczech podlegają z reguły obowiązkowemu ubezpieczeniu w ramach niemieckiego ubezpieczenia społecznego.

Pracodawca musi dokonać zgłoszenia **zgodnie z prawem o ubezpieczeniu społecznym**.

To znaczy, że pracodawca musi przekazać właściwej kasie chorych poniższe informacje:

- nazwisko,
- adres,
- numer ubezpieczenia,
- obywatelstwo,
- wynagrodzenie i informacje o pracy zawodowej

Takie zgłoszenie zapewnia, że pracodawca będzie odprowadzał składki na ubezpieczenie społeczne. Aby pracodawca mógł wywiązać się ze swoich zobowiązań, należy przekazać mu wszystkie potrzebne dane i informacje. Pracownik podlega więc **obowiązkowi współdziałania**.

W niektórych branżach pracodawca musi dokonać zgłoszenia już przed podjęciem zatrudnienia:

- w budownictwie,
- w zakładzie gastronomicznym lub hotelu,
- w spedycji,
- w branży transportu i powiązanej z nią logistyce,
- w branży sprzątania budynków i
- w segmencie mięsny.

To oznacza, że również pracownik musi jeszcze przed podjęciem zatrudnienia przekazać wymagane dane w ramach obowiązku współdziałania oraz zawsze mieć dowód na wypadek kontroli.

2. USTAWOWE UBEZPIECZENIE EMERYTALNO-RENTOWE

Pracownicy są zasadniczo obowiązkowo ubezpieczeni w ramach ustawowego ubezpieczenia emerytalno-rentowego. Ubezpieczenie emerytalno-rentowe obejmuje różne świadczenia:

- Emerytura **służy do zabezpieczenia finansowego w starszym wieku**, kiedy taka osoba nie będzie już uzyskiwać dochodu z pracy. Dla emerytury należy osiągnąć określony wiek oraz przepracować określony czas uprawniający do emerytury.
- Ubezpieczenie emerytalno-rentowe wspomaga również wtedy, gdy pracownik w okresie pracy zawodowej **będzie miał ograniczone możliwości zarobkowania**, czyli nie będzie mógł pracować lub będzie mógł pracować tylko w częściowym wymiarze ze względu na chorobę lub niepełnosprawność. Wówczas otrzymuje on świadczenia rehabilitacyjne w celu przywrócenia możliwości zarobkowania lub rentę z powodu ograniczenia możliwości zarobkowania, jeśli ze względu na swój stan zdrowia w najbliższej przyszłości nie będzie mógł pracować lub będzie pracować tylko w sposób ograniczony.
- Ponadto ubezpieczenie emerytalno-rentowe zapewnia szeroką ochronę **bliskim zmarłej osoby**. Wypłaca ono rentę wdowom, wdowcom i sierotom po zmarłej osobie ubezpieczonej.

Dla pobierania regularnej emerytury do roku urodzenia 1946 miarodajny jest **65. rok** życia. W przypadku kolejnych roczników granica regularnej emerytury jest podnoszona stopniowo do **67. roku** życia. Od roku 2029 ta granica wieku będzie obowiązywać wszystkich urodzonych od 1964 roku. Oczywiście w ramach ustawowego ubezpieczenia emerytalno-rentowego funkcjonują inne emerytury, które w szczególnej sytuacji osobistej, na przykład w razie niepełnosprawności i/lub wieloletniego płacenia składek na ustawowe ubezpieczenie emerytalno-rentowe, umożliwiają wcześniejsze przejście na emeryturę.

Dokładne informacje dostępne są na stronie [www.deutsche-
rentenversicherung-mitteldeutschland.de](http://www.deutsche-rentenversicherung-mitteldeutschland.de). Tam można również pobrać z Internetu najważniejsze formularze i informacje.

Więcej informacji można uzyskać na stronach internetowych Federalnego Ministerstwa Pracy i Spraw Społecznych na stronie: www.bmas.bund.de.

Zadania ustawowego ubezpieczenia emerytalno-rentowego są realizowane przez podmioty federalne i regionalne.

W Saksonii-Anhalt jest to
Niemieckie Ubezpieczenie Emerytalno-Rentowe

oraz
Niemieckie Ubezpieczenie Emerytalno-Rentowe Knappschaft-Bahn-See

i
Niemieckie Ubezpieczenie Emerytalno-Rentowe Mitteldeutschland.

OKRESY UBEZPIECZENIA W INNYCH KRAJACH

Dla osób pracujących w jednym lub kilku krajach UE, Islandii, Liechtensteinie, Norwegii lub Szwajcarii obowiązuje zasada: każdy kraj, w którym przepracowano ponad rok z ubezpieczeniem, wypłaca specjalną emeryturę po uzyskaniu wieku przejścia na emeryturę w danym kraju.

Wysokość emerytury wynika z przepracowanego tam czasu z ubezpieczeniem. Dla spełnienia wymagań świadczenia emerytalnego uwzględniany jest cały czas przepracowany z ubezpieczeniem w poszczególnych krajach. O decyzji poszczególnych krajów przekazywana jest informacja podsumowująca (dokument P1). To powiadomienie opracowuje podmiot emerytalno-rentowy, w którym złożono wniosek o emeryturę.

Należy pamiętać, że emerytura ustawowa jest niższa niż dochód w czasie pracy zawodowej. Aby zachować standard życia w starszym wieku, należy uzupełnić ustawowe ubezpieczenie emerytalno-rentowe przez zabezpieczenie zakładowe i/lub prywatne.

3. WNIOSEK O EMERYTURĘ

Wniosek o emeryturę składa się w kraju zamieszkania, chyba że dana osoba nigdy w nim nie pracowała. W takiej sytuacji wniosek należy złożyć w kraju ostatniego ubezpieczenia. Po złożeniu wniosku o emeryturę w jednym kraju, obowiązuje on dla wszystkich krajów, w których dana osoba pracowała z ubezpieczeniem. Emerytura jest wypłacana niezależnie od tego, gdzie w wymienionych krajach dana osoba przebywa.

O emeryturę trzeba wnioskować pisemnie lub online. Należy przestać całkowicie wypelniony wniosek o emeryturę bezpośrednio do podmiotu ubezpieczeń emerytalno-rentowych. Można również zlecić tam przyjęcie wniosku i uzyskać jednocześnie poradę oraz pomoc w zakresie emerytury.

Wszystkie ważne informacje na temat **wniosku emerytalnego w Saksonii-Anhalt** znajdują się na portalu obywateli i przedsiębiorców Saksonii-Anhalt.

Więcej informacji na temat emerytury specjalnie dla obywateli UE można uzyskać za pośrednictwem **Niemieckiego Ubezpieczenia Emerytalno-Rentowego**. Broszura „**Życie i praca w Europie**” Niemieckiego Ubezpieczenia Emerytalno-Rentowego zawiera obszernie informacje na temat rent i emerytur.

4. PRYWATNE UBEZPIECZENIA MIENIA I OSOBOWE

Oprócz ubezpieczeń ustawowych jest wiele ubezpieczeń prywatnych. Ochrona ubezpieczeniowa w ramach tych ubezpieczeń ma chronić przede wszystkim przed ryzykami, które w razie szkody mogą zagrozić własnej egzystencji.

Do najważniejszych ubezpieczeń prywatnych w Niemczech należą:

- **Ubezpieczenie od odpowiedzialności cywilnej:** Z Twojej winy doszło do uszkodzenia czegoś u innej osoby? Może to drogo kosztować, a w skrajnym przypadku zagrozić nawet egzystencji. W takich sytuacjach wykorzystuje się ubezpieczenie od odpowiedzialności cywilnej. Ubezpieczenie od odpowiedzialności cywilnej jest uznawane powszechnie jako najbardziej przydatne i najważniejsze wśród ubezpieczeń dobrowolnych. Z reguły ubezpieczeni są również krewni. Ubezpieczenia od odpowiedzialności cywilnej można zawrzeć już za kwotę poniżej 100 euro rocznie.

- Ubezpieczenie **od niezdolności do wykonywania pracy zawodowej**: w przypadku trwałego braku możliwości pracy z powodu poważnej choroby i braku dochodu grozi w najgorszym przypadku finansowa ruina. Ubezpieczenie państwowe jest wyliczane według renty z tytułu częściowej niezdolności do pracy w bardzo małej wysokości, a poza tym nie zawsze znajduje zastosowanie. Dlatego każda osoba pracująca zawodowa powinna się zastanowić nad zabezpieczeniem poprzez ubezpieczenie od niezdolności do wykonywania pracy zawodowej przed utratą możliwości pracy własnej. Oprócz prywatnego ubezpieczenia od odpowiedzialności cywilnej należy ono do najważniejszych ubezpieczeń dobrowolnych w ogóle.
- Ubezpieczenie **gospodarstwa domowego**: Ubezpieczenie gospodarstwa domowego jest wypłacane w przypadku uszkodzenia mienia w mieszkaniu, na przykład po pożarze, włamaniu lub szkodach spowodowanych wodą. Koszty ubezpieczenia gospodarstwa domowego określane są między innymi według metrażu mieszkania. Ubezpieczenie gospodarstwa domowego opłaca się przede wszystkim w przypadku przechowywania w mieszkaniu wartościowych przedmiotów.
- Ubezpieczenie **pojazdu od odpowiedzialności cywilnej**: posiadając samochód lub motocykl, potrzebne jest ubezpieczenie pojazdu od odpowiedzialności cywilnej. Bez ubezpieczenia pojazdu od odpowiedzialności cywilnej nie da się nawet zarejestrować pojazdu. W przypadku spowodowania wypadku z udziałem samochodu lub doprowadzenia do obrażeń ciała innej osoby koszty powstałych szkód pokrywa ubezpieczenie.

5. OBOWIĄZEK PODATKOWY

Dochody uzyskiwane w Niemczech muszą opodatkować osoby

- zamieszkałe w Niemczech lub
- przebywające normalnie, czyli ponad sześć miesięcy (183 dni) w roku kalendarzowym, w Niemczech.

Obowiązek podatkowy dotyczy **całego dochodu**. Oznacza to dochód różnego rodzaju (np. wynagrodzenie za pracę, emerytury i dochody z najmu). Oznacza to również dochody uzyskiwane w Niemczech i poza nimi (dochody ze świata).

W przypadku pracowników dochodem jest przede wszystkim wynagrodzenie za pracę. Z wynagrodzenia za pracę **podatek dochodowy** potrącany jest automatycznie (tzw. podatek od wynagrodzenia). Dodatkowo potrącany jest dodatek solidarnościowy i – podatek kościelny u – członków wspólnoty religijnej pobierającej podatki. Pracodawca przelewa te składki bezpośrednio do właściwego urzędu skarbowego. Ponadto pracodawca odprowadza też składki na **ustawowe ubezpieczenia społeczne** (ubezpieczenie bezrobotnych, chorobowe, opiekuńcze, emerytalno-rentowe i wypadkowe). Miesięcznie potrącana kwota z wynagrodzenia za pracę podana jest na **rozliczeniu wynagrodzenia** otrzymywanego od pracodawcy.

6. DEKLARACJA PODATKU DOCHODOWEGO

Deklaracja podatku dochodowego stanowi pisemne oświadczenie podatnika dotyczące jego dochodów. Służy ono jako podstawa ustalenia nakładanego podatku dochodowego. Jest on przekazywany przez podatnika lub jego pełnomocnika (najczęściej doradcę podatkowego lub stowarzyszenie pomocy w rozliczaniu podatku dochodowego) do urzędu skarbowego. Po upływie roku kalendarzowego można złożyć deklarację podatku dochodowego, aby urząd skarbowy sprawdził, czy zapłacono za dużo, czy za mało podatków.

Pracownikom opłaca się często złożenie deklaracji podatkowej. Mogą oni również ewentualnie stosować odliczenia.

Więcej na ten temat w **wczęsto zadawanych pytaniach**.

UWAGA: W niektórych przypadkach jesteś zobowiązany do złożenia zeznania podatkowego, na przykład, jeśli oprócz wynagrodzenia miałeś inny dochód przekraczający 410 euro, otrzymywałeś zasiłek dla bezrobotnych, zasiłek chorobowy lub dodatek za skrócony czas pracy, miałeś kilka stosunków pracy lub w przypadku niektórych kombinacji klas podatkowych. Ponadto zeznanie podatkowe należy złożyć do 31 lipca następnego roku kalendarzowego. Termin złożenia zeznania podatkowego za 2023 r. upływa 2 września 2024 r. Może się okazać, że jest konieczne zapłacenie zaległego podatku.

Kto nie ma obowiązku złożenia deklaracji podatkowej, ma 4 lata na zrobienie tego dobrowolnie.

Deklaracje podatkowe można składać online przez **portal internetowy Elster**. Do korzystania z Elster konieczna jest rejestracja. Deklarację podatkową można również wypełnić na formularzu lub zlecić opracowanie w biurze podatkowym.

Po zawarciu ubezpieczeń prywatnych, na przykład chorobowego, trzeba samodzielnie płacić na nie składki.

Jeśli potrzebne jest wsparcie przy wypełnianiu deklaracji podatkowej, można zwrócić się do doradcy podatkowego lub prawnika. Wiąże się to z kosztami.

Formularze do wypełnienia deklaracji podatkowej można uzyskać bezpośrednio w jednym z 14 urzędów skarbowych, które doradzają obywatelom w kwestiach związanych z deklaracją podatkową.

Swój najbliższy urząd skarbowy w Saksonii-Anhalt można znaleźć na portalu Lohnsteuer kompakt.

PUNKTY KONTAKTU I DORADZTWO NA MIEJSCU

Doradztwo migracyjne dla dorosłych migrantów (MBE) (1)

Biuro migracji młodzieży (JMD) (2)

Niemieckie ubezpieczenie emerytalno-rentowe (3)

Centrala konsumentów w Saksonii-Anhalt (4)

MATERIAŁY I PORTALE INFORMACYJNE

Życie i praca w Europie (5)

Witamy w Niemczech (6)

Wiedza chroni! Co należy wiedzieć, aby z powodzeniem pracować w Niemczech (7)

Zabezpieczenie socjalne w skrócie (8)

Poradnik dotyczący rent i emerytur (9)

Dodatkowa emerytura (10)

Renta z tytułu częściowej niezdolności do pracy (11)

1

2

3

4

5

6

7

8

9

10

11

WIZYTA W TERMACH BODETAL THERME THALE W HARZU

10.

POMOC DLA OSÓB Z NIEPEŁNOSPRAWNOŚCIĄ

1. SPECJALNE ŚWIADCZENIA DLA OSÓB Z NIEPEŁNOSPRAWNOŚCIĄ
2. USTAWA O RÓWNOUPRAWNIENIU OSÓB Z NIEPEŁNOSPRAWNOŚCIĄ W SAKSONII-ANHALT

1. SPECJALNE ŚWIADCZENIA DLA OSÓB Z NIEPEŁNOSPRAWNOŚCIĄ

Osoby z niepełnosprawnością otrzymują w Niemczech oprócz ogólnych świadczeń socjalnych również świadczenia specjalne. Te świadczenia specjalne mają umożliwić osobom z niepełnosprawnością pełne uczestnictwo w życiu społecznym. Powinny one kształtować swoje życie według własnych upodobań i umiejętności. Ich zainteresowania i życzenia są ważne przy ustalaniu pomocy.

W Niemczech oferta pomocy osobom z niepełnosprawnością jest bardzo obszerna i dotyczy różnych obszarów życia. Świadczenia dzielą się w następujący sposób:

- świadczenia na rehabilitację medyczną,
- świadczenia związane z uczestnictwem w życiu zawodowym,
- świadczenia zapewniające utrzymanie i uzupełniające,
- świadczenia związane z uczestnictwem w kształceniu oraz
- świadczenia związane z uczestnictwem w życiu społecznym.

Dodatkowo osoby o wysokim stopniu niepełnosprawności, czyli osoby z wpisanym stopniem niepełnosprawności, otrzymują specjalną pomoc.

OGÓLNA ZASADA:

normalne oznaki starości nie mogą być uznane jako niepełnosprawność. To samo dotyczy chorób, których skutki nie utrzymują się dłużej niż 6 miesięcy.

Więcej informacji na temat różnych świadczeń dla osób z niepełnosprawnością zawarte są na [portalu internetowym „po prostu uczestnicz”](#) Federalnego Ministerstwa Pracy i Spraw Społecznych oraz w wydanym przez BMAS [„poradniku dla osób z niepełnosprawnością”](#).

DOBRE WIEDZIEĆ: osoby, które imigrowały do Niemiec i są niepełnosprawne same lub mają krewnych z niepełnosprawnością, powinny uzyskać porady osobiste. Bezpłatne oferty porad specjalnie dla osób z niepełnosprawnością i ich krewnych dotyczące wszystkich kwestii związanych z rehabilitacją oraz uczestnictwem podane są na portalu centrum doradztwa w sprawach uczestniczenia (EUTB). Tutaj można ustalić w formularzu wyszukiwania również poszczególne [punkty kontaktu dla ofert w Saksonii-Anhalt](#).

Z tego rozdziału można się dowiedzieć, pod jakimi warunkami można uzyskać wsparcie w przypadku niepełnosprawności swojej lub niepełnosprawnego krewnego.

Na końcu rozdziału podane są jeszcze poradnie i punkty kontaktowe, do których można się zwracać w Saksonii-Anhalt.

2. USTAWA O RÓWNOUPRAWNIENIU OSÓB Z NIEPEŁNOSPRAWNOŚCIĄ W SAKSONII-ANHALT

W 2001 roku Saksonia-Anhalt jako pierwszy wschodnio-niemiecki kraj związkowy uchwaliła **ustawę o równouprawnieniu osób z niepełnosprawnością**. Intencją ustawy było potwierdzenie i skonkretyzowanie w prawie landu zakazu dyskryminacji i krzywdzenia osób z niepełnosprawnością. Po raz pierwszy w Niemczech ugruntowano integrację, jak również zobowiązanie do zapewnienia odpowiednich środków dla osób z niepełnosprawnością. Mogą to być np. budynki przystosowane dla osób niepełnosprawnych bądź sygnaty akustyczne na sygnalizacji świetlnej.

Wcześniej w dużym zakresie zabroniona była jedynie dyskryminacja, natomiast teraz dotyczy to już krzywdzenia. Aby obszernie uwzględnić interesy i potrzeby osób z niepełnosprawnością, projekt ustawy o równouprawnieniu został opracowany przez samą grupę docelową. W przyszłości osoby z niepełnosprawnością będą mogły łatwiej uzyskać na takim samym poziomie edukację, pracować, uczestniczyć w życiu społecznym bez barier i żyć w rodzinach na takich samych zasadach.

W Saksonii-Anhalt wsparcie dla osób z niepełnosprawnością zgodnie z **portalem informacyjnym Ministerstwa Spraw Społecznych** obejmuje następujące świadczenia:

- środki wyrównujące niekorzystne położenie (od stopnia niepełnosprawności 25)
- kwota zryczałtowana (np. za nadzwyczajne koszty choroby)
- budżet osobisty (na uczestniczenie w życiu społecznym)
- zasiłek dla niewidomych landu (zasiłek dla niewidomych i niesłyszących)

Zgodnie z przepisami prawa o poważnej niepełnosprawności upośledzenie zdrowotne i jego skutki są stwierdzane na wniosek. W zależności od podjętych ustaleń w sprawie niepełnosprawności i ewentualnie wystawionego zaświadczenia może wynikać prawo do środków wyrównujących niekorzystne położenie. Pytania i odpowiedzi dotyczące procedury ustalającej znajdują się na **portalu informacyjnym administracji landu Saksonii-Anhalt**.

PUNKTY KONTAKTU I DORADZTWO NA MIEJSCU

Centrum doradztwa w sprawach uczestniczenia (EUTB) (1)

Doradztwo migracyjne dla dorosłych migrantów (MBE) (2)

Biuro migracji młodzieży (JMD) (3)

Inspektor ds. niepełnosprawnych stolicy landu Magdeburga (4)

MATERIAŁY I PORTALE INFORMACYJNE

Poradnik dla osób z niepełnosprawnością
Rehabilitacja i uczestnictwo osób z niepełnosprawnością (5)

Ustawa o równouprawnieniu osób z niepełnosprawnością (6)

Einfach Teilhaben (7)

1

2

3

4

5

6

7

11.

RELACJE I UCZESTNICTWO W ŻYCIU SPOŁECZNYM

1. ORGANIZACJE I STOWARZYSZENIA EUROPEJSKIE W SAKSONII-ANHALT
2. FORA WYMIANY SPOŁECZNOŚCI EUROPEJSKICH
3. UCZESTNICTWO W WYBORACH SAMORZĄDOWYCH
4. ZAANGAŻOWANIE W RADZIE OBCOKRAJOWCÓW
5. CZŁONKOSTWO W KLUBIE SPORTOWYM
6. WOLONTARYJNA DZIAŁALNOŚĆ JAKO POŚREDNIK JĘZYKOWY

1. ORGANIZACJE I STOWARZYSZENIA EUROPEJSKIE W SAKSONII-ANHALT

Obywatele Unii mają często dobre powiązania społeczne i cyfrowe w swojej społeczności. Wymiana informacji odbywa się wielokrotnie przez różne sieci społeczne. Niektórzy migranci są ponadto zorganizowani w organizacjach migrantów.

Stowarzyszenia i organizacje obywateli UE w Saksonii-Anhalt są obecnie nie tylko w regionach metropolitalnych Magdeburga i Halle, jednak tutaj wykazują dużą aktywność. Za pośrednictwem stowarzyszeń będących miejscami spotkań społecznych i animatorami organizacyjnymi oferowane są wydarzenia i wsparcie, na przykład w nauce języka. Stowarzyszenia migrantów z Europy są w szczególności wartościowymi punktami kontaktu dla nowo przybyłych Europejczyków.

Do największych przedstawicielstw interesów migrantów również z Europy należy w Saksonii-Anhalt działające w całym landzie stowarzyszenia **AGSA e.V.** i **LAMSA e.V.**

Obydwa stowarzyszenia mają największą liczbę członków będących imigrantami i poprzez swoje organizacje członkowskie przygotowują różnorodne oferty. Wiele organizacji członkowskich jest kierowanych przez rodaków z Europy.

Towarzystwo Zagraniczne Saksonii Anhalt: Auslandsgesellschaft Sachsen-Anhalt e. V. (AGSA) jest związkiem zrzeszającym **46 organizacji członkowskich**, które angażują się we współzycie demokratyczne oraz uczestnictwo w życiu społecznym na zasadach równości niezależnie od pochodzenia, religii, języka i innych cech. Reprezentowane w AGSA działające głównie dobrowolnie stowarzyszenia i organizacje migrantów zapewniają migrantom socjalne punkty kontaktu. *einewelt haus* w Magdeburgu jest miejscem zaangażowania międzykulturowego i nawiązywania kontaktów. Ze względu na wydarzenia takie jak kawiarnia językowa różnorodne oferty kulturalne stowarzyszeń AGSA uchodzi za otwarty dom dla zainteresowanych ze wszystkich krajów oraz umożliwia otwarte poznanie się różnych kultur.

Z tego rozdziału można dowiedzieć się, w jaki sposób znaleźć i nawiązać kontakty społeczne ze swoimi rodakami, jakie są możliwości zaangażowania dobrowolnego oraz jak różnorodnie angażować się w stowarzyszeniach – od „kulturalnych” do „sportowych”.

Na końcu rozdziału podane są jeszcze poradnie i punkty kontaktowe, do których można się zwracać w Saksonii-Anhalt.

Sieć organizacji migrantów landu Saksonia-Anhalt: Landesnetzwerk Migrantenorganisationen Sachsen-Anhalt e.V. (LAMSA) reprezentuje od 2008 roku na poziomie landu interesy polityczne, ekonomiczne oraz społeczne i kulturalne osób będących imigrantami. Swoją rolę określa jako ich orędownik i jest dostępna jako punkt kontaktu w innych krajach związkowych dla rządów landów, wszystkich stowarzyszeń związanych z migracją polityczną, instytucji oraz innych organizacji migrantów. W marcu 2014 roku założono LAMSA jako stowarzyszenie użyteczności publicznej. Obecnie w LAMSA reprezentowanych jest **ponad 100 organizacji i pojedynczych osób** różnego pochodzenia, tożsamości kulturowej oraz przynależności religijnej.

Obydwa stowarzyszenia wraz ze swoimi organizacjami migrantów oferują różnorodne oferty dla nowo przybyłych osób z Europy i świata.

Zaliczają się do tego:

- usługi doradców językowych
- doradztwo w języku ojczystym
- wydarzenia takie jak kawiarnie językowe, kursy szycia, kursy językowe, doksztalcanie
- oferty z obszaru kształcenia, jak pomoc w zadaniach domowych
- oferty kształcenia rodziców
- oferty integracji społecznej i zaangażowania dobrowolnego

Stowarzyszenia członkowskie zorganizowane w AGSA i LAMSA reprezentują międzynarodową różnorodność interesów i punktów widzenia, kultur oraz aktywności. Wiele z nich stanowi punkt kontaktowy i kontakt dla migrantów z całej Europy. Tutaj Europejczycy organizują się w wymianę dwustronną, pielęgnację języka i kultury oraz wsparcie przy przyjeździe i aklimatyzacji w Saksonii-Anhalt:

- **Bund der Polen in Magdeburg e.V. (1)**
- **Centro Italiano di Cultura Sachsen-Anhalt e.V. (CIMA e.V.) (2)**
- **Deutsch-Bulgarische soziokulturelle Vereinigung e.V. (3)**
- **Deutsch-Finnische Gesellschaft e.V. stowarzyszenie landu Saksonia-Anhalt (4)**
- **Deutsch-Französische Gesellschaft Magdeburg e.V. (5)**

- **Deutsch-Italienische Gesellschaft e.V. (1)**
- **Deutsch-Polnische Gesellschaft Sachsen-Anhalt e.V. (2)**
- **Harmonia e.V. – międzynarodowe centrum kultury, edukacji i spraw społecznych w Saksonii-Anhalt (3)**
- **Landsmannschaft der Deutschen aus Russland e.V. (4)**
- **MERIDIAN e.V. – stowarzyszenie wsparcia i porozumienia między osobami różnych narodowości (5)**

- **Ungarn mitten in Sachsen-Anhalt e.V. (6)**
- **Weltunion Magdeburger Juden e.V. (WMJ) (7)**
- **Sozialer Integrations Verein EU Bürger in Deutschland e.V. (8)**

Te organizacje angażują się w propagowanie aktywnego życia i pracy w Unii Europejskiej:

- **Europa Unia Niemcy stowarzyszenie landu Saksonia-Anhalt (9)**
- **JEF – Junge Europäische Föderalisten Sachsen-Anhalt e.V. (10)**
- **Offener Kanal Magdeburg e.V. (11)**
- **Europäische Bewegung Sachsen-Anhalt e.V. (12)**

DOBRE WIEDZIEĆ:

osoby zainteresowane zaangażowaniem się lub chcące pozyskiwać wolontariuszy jako stowarzyszenie, mogą skorzystać z **portalu zaangażowania w Halle (11)**. Tutaj spotykają się osoby z wielu kultur, które chcą coś zrobić na miejscu.

2. FORA WYMIANY SPOŁECZNOŚCI EUROPEJSKICH

Migracja obywateli z Unii Europejskiej do Saksonii-Anhalt zwiększa się stale od lat. Mieszka tutaj stosunkowo dużo osób będących imigrantami, w tym wiele z dyplomem szkoły wyższej lub żyjące tutaj już od dłuższego czasu. Rzeczywiście na historię migracji w Saksonii-Anhalt istotnie wpływa dynamika w Europie – a obywatele Unii są ilościowo największą grupą migrantów.

Duża część komunikacji w społecznościach odbywa się przez różne kanały mediów społecznościowych. Tutaj znajdują się właściwe dla społeczności fora wymiany i grupy zainteresowań, na czatach wymieniane są odpowiedzi i porady na temat często diskutowanych przykładów z życia, regulacji problemów.

W projekcie EUmigra prowadzonym przez Auslandsgesellschaft Sachsen-Anhalt e.V. przedstawiciele sieci publikują w wielu językach europejskich informacje w sieci społecznościowej Facebook. Tutaj znajduje się niemiecka „strona główna” wydziału migracji UE dla Saksonii-Anhalt oraz dotychczas osiem stron zależnych:

- **EUmigra Fach und Servicestelle EU Migration Sachsen-Anhalt**
- EUmigra-България
- EUmigra Česká republika
- EUmigra España
- EUmigra Hrvatska
- EUmigra Italia
- EUmigra Polska
- EUmigra România
- EUmigra Węgry/Magyar

Inicjatywy, jakie oferują np. kawiarnie spotkań i kawiarnie językowe w Magdeburgu:

- **platz*machen e.V. (1)**
- **kawiarnia językowa Magdeburg – „Czas dla Ciebie i Twoich języków” (2)**
- **Blickwechsel e.V. (3)**
- **ZACZNIJMY BLISKO (4)**

3. UCZESTNICTWO W WYBORACH SAMORZĄDOWYCH

Obywatele UE mieszkający w Niemczech mają aktywne i pasywne prawo wyborcze w wyborach samorządowych. Nie jest konieczne wcześniejsze wykazanie zamiaru uczestnictwa w wyborach i wpisanie się do spisu wyborców. W Niemczech umieszczenie w spisie wyborców w wyborach samorządowych następuje automatycznie.

Obywatele UE **wybierają** lub **kandydują** na tych samych warunkach co obywatele kraju miejsca zamieszkania. Jeśli obywatele muszą przez jakiś czas mieszkać w kraju lub gminie, aby uzyskać prawo do wybierania lub kandydowania, dotyczy to każdego.

EINEWELT HAUS W MAGDEBURGU, SIEDZIBA AUSLANDSGESELLSCHAFT SACHSEN-ANHALT E.V.

4. ZAANGAŻOWANIE W RADZIE OBCOKRAJOWCÓW

Rady obcokrajowców to z reguły wybierane przez migrantów gminne gremia polityczne do reprezentowania interesów wszystkich osób będących imigrantami. Angażują się one w sprawy równouprawnienia i uczestnictwo migrantów w życiu na równych zasadach oraz wspomagają na różne sposoby działania niezbędne dla procesów integracji między organami, instytucjami, podmiotami oraz innymi grupami interesów.

W Saksonii-Anhalt **rady obcokrajowców w Magdeburgu i Halle** koordynują liczne inicjatywy wsparcia dla wszystkich migrantów. Za pośrednictwem rad obcokrajowców i odpowiednich stron serwisowych osoby zainteresowane mogą również uzyskać kontakty do ważnych sieci pracy integracyjnej w landzie.

5. CZŁONKOSTWO W KLUBIE SPORTOWYM

Inną dobrą możliwością kontaktów społecznych i uczestnictwa jest działalność i ewentualnie członkostwo w klubie sportowym. W Saksonii-Anhalt jest bardzo wiele różnych klubów sportowych, ponieważ rodzina sportowa LSB Saksonii-Anhalt liczy sobie obecnie ponad 3100 z nich.

Są one otwarte dla wszystkich obywateli landu między Starą Marchią a powiatem Burgenland i oferują dyscypliny sportowe uprawiane na zewnątrz oraz w hali indywidualnie i w drużynie.

Za pomocą **formularza wyszukiwania Związku Sportowego Landu Saksonia-Anhalt** można dokładnie szukać klubów w pobliżu swojego miejsca zamieszkania lub w okolicy, – w zależności od ulubionej dyscypliny.

6. WOŁONTARYJNA DZIAŁALNOŚĆ JAKO POŚREDNIK JĘZYKOWY

Dbanie o własny język pochodzenia jest główną sprawą wszystkich obywateli UE w Niemczech. Jest to ważny cel polityki edukacyjnej, ukierunkowanej na obszerną integrację.

Praca wolontariacka jako doradca językowy jest dobrą okazją dla osób wielojęzycznych do wykorzystania swojej znajomości języków, na przykład w stowarzyszeniu migrantów lub związku zrzeszającym, w którym uczestniczy wiele społeczności. W Saksonii-Anhalt są to np. LAMSA e.V. w całej Saksonii-Anhalt oraz AGSA e.V. w Magdeburgu.

Jak to funkcjonuje? Osoby mówiące po niemiecku i w innym języku mogą na przykład towarzyszyć komuś w urzędzie lub w poradni oraz tłumaczyć tam rozmowę. Doradztwo językowe jest możliwe również telefonicznie lub przez wideokonferencję. Ponadto można pomagać w tłumaczeniach pisemnych lub np. krótkich zawiadomieniach dla rodziców bądź informacjach o wydarzeniach. Jest wiele możliwości wsparcia przy przyjeździe i integracji osób, które mówią w swoim pierwszym języku.

Doradcy językowi ochotnicy są zawsze poszukiwani w Saksonii-Anhalt. Na przykład przez LAMSA e.V., gdzie stworzono serwis doradców językowych dla całej Saksonii-Anhalt i koordynowana jest ich praca. Projekt nosi nazwę „SiSA – Doradztwo językowe w Saksonii-Anhalt”. Zarejestrowani ochotnicy przechodzą podstawowe szkolenie z zakresu doradztwa językowego. Ponadto w ramach projektu zapewnione jest doksztalcanie i spotkania dyskusyjne.

Działalność jako doradca językowy jest możliwa we współpracy ze stowarzyszeniem dla ochotników i dodatkowo do głównej pracy zawodowej. Za to może zostać wypłacony ryczałt za pracę dobrowolną. Wynosi on maksymalnie 840,00 euro rocznie (stan: 2022). Tej kwoty nie trzeba opodatkowywać i za działalność o charakterze pożytku publicznego nie trzeba wystawiać faktury.

Poprzez doradztwo językowe można pomóc swojej społeczności lokalnej w często skomplikowanych sytuacjach komunikacyjnych.

Więcej informacji znajduje się na stronie sprachmittler@lamsa.de.
Jako doradca językowy ochotnik można zarejestrować się, pisząc e-mail.

KONTAKT:

LAMSA e.V.
Bernburger Str. 4
06108 Halle (Saale)

E-mail: sprachmittler@lamsa.de

PUNKTY KONTAKTU I DORADZTWO NA MIEJSCU

Landesnetzwerks Migrantenorganisationen Sachsen-Anhalt e.V. (LAMSA) (1)

Auslandsgesellschaft Sachsen-Anhalt e. V. (AGSA) (2)

Beirat für Integration und Migration der Landeshauptstadt Magdeburg (3)

MATERIAŁY I PORTALE INFORMACYJNE

Kluby sportowe i stowarzyszenia specjalistyczne w Saksonii-Anhalt (4)

Rady obcokrajowców w Saksonii-Anhalt (5)

Poszukiwanie klubu sportu masowego w Saksonii-Anhalt (6)

1

2

3

4

5

6

12.

PORADNIE I PUNKTY KONTAKTOWE W SAKSONII-ANHALT

1. DORADZTWO MIGRACYJNE W SAKSONII-ANHALT DLA MŁODZIEŻY I DOROSŁYCH
2. INNE PORADNIE
3. PUNKTY KONTAKTOWE I NARZĘDZIA DO ORIENTACJI I DORADZTWA W ZAKRESIE SKIEROWAŃ
4. ZAPYTANIE W PUNKCIE DS. RÓWNOUPRAWNIENIA PRACOWNIKÓW W UE

1. DORADZTWO MIGRACYJNE W SAKSONII-ANHALT DLA MŁODZIEŻY I DOROSŁYCH

Właściwe punkty kontaktu do doradztwa dla obywateli Unii to **doradztwo migracyjne dla dorosłych migrantów (MBE)** i **biuro migracji młodzieży (JMD)**.

Obydwie służby są reprezentowane w całej Saksonii-Anhalt. Tutaj doradzamy zasadniczo stowarzyszeniom niezależnej pomocy społecznej.

Poradnie migracyjne dla dorosłych (MBE) pomagają migrantom w ich pierwszych krokach w Niemczech:

- nauka języka niemieckiego
- poznawanie nowego środowiska życia
- uczęszczanie do szkoły, kształcenie i praca zawodowa w niedługim czasie

poprzez:

- indywidualne zarządzanie sprawami
- ustalanie indywidualnego potrzebnego wsparcia
- planowanie rozwoju

Aktualne zestawienie poradni migracyjnych **dla dorosłych migrantów (MBE)** w całym landzie Saksonia-Anhalt znajduje się na **portalu integracji landu**. W uzupełnieniu można ustalić poradnie migracyjne w Niemczech przez formularz wyszukiwania BAMF (formularz wyszukiwania wg kodu pocztowego / miejsca zamieszkania).

Również **biuro migracji młodzieży (JMD)** oferuje europejskim migrantom w wieku od 12 do 27 lat szczególne możliwości wsparcia. Obejmują one głównie doradztwo w zakresie integracji językowej, szkolnej, zawodowej, osobistej oraz uczestnictwa w życiu społecznym.

Właściwe informacje i wskazówki młodzi ludzie będący imigrantami otrzymują na **portalu JMD**, na którym reprezentowanych jest ponad 450 biur migracji młodzieży różnych podmiotów. Na stronie startowej portalu JMD poprzez funkcję wyszukiwania można znaleźć również **lokalne biuro migracji młodzieży**.

Z tego rozdziału można się dowiedzieć, jakie poradnie są dostępne dla obywateli UE do szukania i nawiązywania kontaktów z rodakami na miejscu, jakie są możliwości zaangażowania społecznego oraz kto wspiera poradami w sprawach osobistych.

Na końcu rozdziału podane są jeszcze poradnie i punkty kontaktowe, do których można się zwracać w Saksonii-Anhalt.

SPECJALNE DORADZTWO I OPIEKA (gBB) PUNKTY MIGRACYJNE W SAKSONII-ANHALT DLA MŁODZIEŻY I DOROSŁYCH

Z poradni specjalnego doradztwa i opieki w Saksonii-Anhalt (gBB) mogą korzystać również obywatele Unii Europejskiej. Poradnie te pomagają na przykład w szybkiej integracji ze środowiskiem kulturalnym i społecznym w Niemczech, przy szukaniu mieszkania oraz pracy, towarzyszą w sytuacjach kryzysowych oraz doradzają w kwestiach nauki języka, doksztalcania, prawa i integracji.

Poradnie specjalnego doradztwa i opieki znajdują się lokalnie w całym landzie. Dane kontaktowe najbliższej poradni specjalnego doradztwa i opieki podane są w **zestawieniu w tabeli portalu integracji**.

2. INNE PORADNIE

PORADNIE PSYCHOSPOŁECZNE

Obywatele UE mają dostęp do różnorodnych poradni psychospołecznych, które zapewniają zasadniczo stowarzyszenia niezależnej pomocy społecznej.

Oferty porad obejmują:

- ogólne porady społeczne,
- porady w przypadku ciąży i dla kobiet rozważających aborcję,
- porady małżeńskie, rodzinne, życiowe i wychowawcze,
- porady dla dłużników i w razie niewypłacalności,
- porady w uzależnieniach.

Oferty poradni są bezpłatne, poufne i na życzenie anonimowe. Ewentualnie porady mogą być udzielane ze wsparciem tłumacza / doradcy językowego.

PLACÓWKI POMOCY OFIAROM

W całej Saksonii-Anhalt są placówki, które pomagają i wspierają osoby dotknięte przestępstwem lub te, które chcą się dla nich angażować. Placówki pomocy ofiarom w Saksonii-Anhalt obejmują między innymi

- **Związek Ochrony Dzieci stowarzyszenia landu Saksonia-Anhalt (1)**
- **poradnie dla ofiar przemocy seksualnej (2)**
- **LIKO – interwencje i koordynacja w przypadku przemocy domowej i stalkingu w landzie (3)**
- **placówka Vera chroniąca dziewczęta i kobiety (4)**
- **centrala konsumentów – porady dla dłużników (5)**
- **inne placówki pomocy ofiarom w Saksonii-Anhalt (6)**
- **sieć życia bez przemocy (7)**

Oferty placówek są bezpłatne, anonimowe i poufne. Ewentualnie porady mogą być udzielane ze wsparciem tłumacza / doradcy języka ojczystego.

3. ORIENTACJA W PORADNIACH SAKSONII-ANHALT

PUNKTY KOORDYNACJI INTEGRACJI I MIGRACJI

Dalsze wyjaśnienia dotyczące poradni dla obywateli Unii Europejskiej można znaleźć za pośrednictwem partnerów do kontaktu na miejscu w poszczególnych powiatach i gminach Saksonii-Anhalt, **punktach koordynacji integracji/migracji**.

Punkty integracji nie udzielają porad jednostkowych. Oferują one profesjonalne skierowania do osób i poradni na miejscu, które pomogą w danej sprawie. Osoby do kontaktu w punktach koordynacji miast i gmin Saksonii-Anhalt wymienione są w tym **zestawieniu portalu integracji**.

1

2

3

4

5

6

7

CYFROWA MAPA „KOMPAS SAKSONII-ANHALT”

Strukturalny przegląd usług dla migrantów w całym landzie zawiera cyfrowa mapa „**Kompas Saksonii-Anhalt**”. Na platformie oprócz projektów i szkoleń wymieniono również obszernie ponad 100 poradni. Opcje wyszukiwania ułatwiają dostęp, ponadto poprzez odpowiednie oznaczenia na interaktywnej mapie można szybko znaleźć lokalizacje poradni w żądanym regionie bądź miejscu.

4. ZAPYTANIE W PUNKCIE DS. RÓWNOUPRAWNIENIA PRACOWNIKÓW W UE

Aby uzyskać porady lub informacje dla siebie bądź krewnych, istnieje możliwość zapytania w ponadregionalnym punkcie ds. równouprawnienia pracowników w UE za pośrednictwem formularza.

Do zapytania o poradę należy skorzystać z powiązanego formularza **punktu ds. równouprawnienia**.

PUNKTY KONTAKTU I DORADZTWO NA MIEJSCU

Doradztwo migracyjne dla dorosłych migrantów (MBE) (1)

Biuro migracji młodzieży (JMD) (2)

Auslandsgesellschaft Sachsen-Anhalt e.V. (AGSA) (3)

Landesnetzwerk Migrantenorganisationen Sachsen-Anhalt e.V. (LAMSA) (4)

MATERIAŁY I PORTALE INFORMACYJNE

Cyfrowa mapa „Kompas Saksonii-Anhalt” (5)

Portal integracji Saksonii-Anhalt:
Migrationsberatungsstellen Sachsen-Anhalt (6)

1

2

3

4

5

6

SPIS HASEŁ

Urząd pracy (AfA)	31, 33, 34, 49, 67, 80
ogólne porady społeczne	120
zaświadczenie roszczenia („dokument przenośny S2”)	78
organ antydyskryminacyjny	61
karta pobytu	19
prawo pobytu	18, 19
Wykształcenie	51, 68, 72
Auslandsgesellschaft Sachsen-Anhalt e. V. (AGSA)	109, 112, 117, 123
podstawowy zasiłek rodzicielski	89
ustawa o równouprawnieniu osób z niepełnosprawnością	104, 106, 107
poradnie	9, 15, 23, 29, 33, 51, 53, 63, 77, 80, 81, 85, 91, 93, 95, 105, 109, 118, 119, 120, 121
szkoły zawodowe	64
prawo opieki	83
umowa zakładowa lub służbowa	37
pakiet kształcenia i uczestnictwa	8, 84, 91
punkty objaśniające	81
niemiecki jako język obcy	30, 71
niemieckie ubezpieczenie emerytalno-rentowe	67, 98, 103
niemieckie ubezpieczenie emerytalno-rentowe Mitteldeutschland	98
znajomość języka niemieckiego	30, 58
dyskryminacja	7, 59, 60, 106
deklaracja podatku dochodowego	94, 101
urząd meldunkowy	23
zasiłek rodzicielski	8, 13, 84, 89, 90, 93
pisma rodziców w przetłumaczonych wersjach	71
urlop rodzicielski	84, 89, 93
osoby delegowane	96
Centrum doradztwa w sprawach uczestniczenia (EUTB)	105, 107
prawo do swobodnego przemieszczania się	15, 21, 86
ustawowe ubezpieczenie bezrobotnych	95
ustawowe ubezpieczenie chorobowe	79, 95
ustawowe ubezpieczenie opiekuńcze	95
ustawowe ubezpieczenie emerytalno-rentowe	94, 95, 97, 98
ustawowe ubezpieczenie wypadkowe	82, 95
związek zawodowy	36, 65, 66
punkt ds. równouprawnienia	4, 114, 118, 122
pracownicy przygraniczni	40, 45, 96
portal internetowy Elster	101

Biuro migracji młodzieży (JMD)	21, 27, 31, 49, 53, 61, 75, 83, 93, 103, 107, 119, 123
centrum pracy	31, 36, 49, 80, 91
Zasiłek rodzinny	84, 86, 87
Dodatek na dzieci	84, 88, 91
Landesnetzwerk Migrantenorganisationen Sachsen-Anhalt e.V. (LAMSA)	110, 123, 132
doradztwo migracyjne dla dorosłych (MBE)	21, 27, 31, 49, 53, 61, 75, 83, 93, 103, 107, 119, 123
wynagrodzenie minimalne	11, 38
zasiłek macierzyński	85
ustawa o ochronie macierzyństwa	85
placówki pomocy ofiarom	121
porady kwalifikacyjne	53
klauzula zwrotu kosztów	37
porady dla dłużników i w razie niewypłacalności	120
porady dla kobiet rozważających aborcję	129
doradcy językowi	115
wymiana językowa	30
stypendia	77
porady w uzależnieniach	64, 73
układ zbiorowy pracy	37, 38, 39, 43
budżet na pośrednictwo	32, 34, 35
bon na pośrednictwo	35
pełnomocnictwo na wypadek niezdolności do czynności prawnych	76, 82, 83
dalsze kształcenie	36, 37, 57, 65, 66, 110, 115
zaświadczenie o uprawnieniu do mieszkania	23
mieszkania	12, 22, 23, 24, 25, 26, 27, 55, 56, 57, 59, 79, 91

WAŻNE PUNKTY KONTAKTOWE I KONTAKTY W SAKSONII-ANHALT

1

POBYT

Doradztwo migracyjne w Saksonii-Anhalt

www.integriert-in-sachsen-anhalt.de/netzwerke/beratungsstellen/migrationsberatung-fuer-erwachsene-mbe (1)

2

Porady i wsparcie samoorganizacji w kwestii prawa do pobytu

Flüchtlingsrat Sachsen-Anhalt e. V. | Magdeburg

www.fluechtlingsrat-lsa.de (2)

Telefon: +49 391 50549613 (Magdeburg)

Telefon: +49 345 44502521 (Halle/Saale)

3

Informacje o procedurach Caritasu dla osób ubiegających się o azyl w Saksonii-Anhalt (poradnia procedur azylowych) Halberstadt

www.caritas.de (3)

Telefon: +49 3941 597728

4

Biuro Niemieckiego Czerwonego Krzyża ds. poszukiwań rodzin rozdzielonych przez konflikt

Niemiecki Czerwony Krzyż – stowarzyszenie landu Saksonia-Anhalt

www.sachsen-anhalt.drk.de (4)

Telefon: +49 391 6106890 (MD)

5

Dobrowolny powrót

Centrum powrotów Saksonii-Anhalt. Poradnia dobrowolnego powrotu obywateli państw trzecich

www.magdeburgerstadtmission.de/arbeitsgebiete/kompetenzzentrum-m-rueckkehr (5)

Telefon: +49 391 53249 -29/ -23

PRACA I KSZTAŁCENIE

BemA – Doradztwo dla specjalistów migrujących

ARBEIT UND LEBEN Sachsen-Anhalt gGmbH

Stresemannstraße 18/19 | 39104 Magdeburg

Telefon: +49 391 623495

bema@aul-lsa.de | www.bema.arbeitundleben.org (1)

W centrum uwagi: migrantki – wydział migracji ds. integracji na rynku pracy kobiet migrujących w Saksonii-Anhalt

Międzykulturowe centrum porad i spotkań Caritas

Karl-Schmidt-Straße 5c | 39104 Magdeburg

kontakt@blickpunkt-migrantinnen.de

www.blickpunkt-migrantinnen.de (2)

Telefon: +49 391 40 80 526 / 527 / 520 lub +49 151 46152310

ePlan consult GmbH

Mittagstraße 16p | 39124 Magdeburg

Telefon: +49 391 28898958

info@eplan-consult.de | www.eplan-consult.de (3)

Specjalista w centrum zainteresowania (FiF)

Pomoc powitalna zagranicznych specjalistów w sprawie pracy

www.fachkraft-im-fokus.de (4)

Telefon: 49 152 537 729 43 (HAL), +49 391 6054-506 (MD)

Uczciwa integracja

ARBEIT UND LEBEN Sachsen-Anhalt gGmbH

Stresemannstraße 18/19 | 39104 Magdeburg

zabih.hashemi@aul-lsa.de

www.sachsen-anhalt.netzwerk-iq.de/fuer-eingewanderte/rechte-von-beschaeftigten (5)

Izba rzemieślnicza w Magdeburgu

Gareisstraße 10 | 39106 Magdeburg

Telefon: +49 391 6268151

info@hwk-magdeburg.de | www.hwk-magdeburg.de (6)

1

2

3

4

5

6

1

Izba przemysłowa i handlowa w Magdeburgu
Alter Markt 8 | 39104 Magdeburg
Telefon: +49 391 56930
kammer@magdeburg.ihk.de | www.magdeburg.ihk.de (1)

2

Institut für Berufspädagogik e.V.
Schellingstraße 3 – 4 | 39104 Magdeburg
Telefon: +49 391 5371232 (Pani Elke Orłowski)
orłowski@ibp-bildung.de | www.ibp-bildung.de (2)

3

Sieć IQ Saksonii-Anhalt – porady w zakresie uznawania i kwalifikacji
Caritasverband für das Bistum Magdeburg e.V.
Langer Weg 65 – 66 | 39112 Magdeburg
Telefon: +49 391 6053249 / Halle: +49 345 686948-23/-15/-21
Halberstadt: +49 175 8132604
kontakt@iqsachsenanhalt.de | www.sachsen-anhalt.netzwerk-iq.de (3)

4

Wydział KAUSA Saksonii-Anhalt Północ
c/o Ausbildungsverbund der Wirtschaftsregion BS/MD e.V.
Schwiesastrasse 11 | 39124 Magdeburg
Telefon: +49 391 1861342
info@abv-magdeburg.de
www.abv-magdeburg.de/bewerber/projekte/kausa-servicestelle (4)

5

ZDROWIE I OCHRONA

Poradnie dla kobiet w ciąży w Saksonii-Anhalt
www.ms.sachsen-anhalt.de/schwangerschaftsberatungsstellen (5)

6

MediNetz Magdeburg e.V.
Schellingstraße 3– 4 | 39104 Magdeburg
Telefon: +49 176 66530854
kontakt@medinetz-magdeburg.de | www.medinetz-magdeburg.de (6)

Centrum psychospołeczne dla migrantów w Saksonii-Anhalt
St. Johannis GmbH | Agnetenstraße 14 | 39106 Magdeburg
Telefon: +49 391 79293380
kontakt@psz-sachsen-anhalt.de | www.psz-sachsen-anhalt.de

Centrum problemów z uzależnieniami landu Saksonia-Anhalt
Halberstädter Straße 98 | 39112 Magdeburg
Telefon: +49 391 543 38 18
<https://www.ls-suchtfragen-lsa.de/>

Poradnik pomocy w kwestii uzależnień centrum problemów z uzależnieniami landu Saksonia-Anhalt:
<https://www.ls-suchtfragen-lsa.de/suchthilfewegweiser/>

WSPARCIE I POMOC DLA DZIEWCZĄT ORAZ KOBIECI

Frauen gegen Gewalt e.V.
Telefon: +49 30 322 99 500
www.frauen-gegen-gewalt.de (1)

Telefon pomocy „Przemoc wobec kobiet” (BEZPŁATNY)
Telefon: +49 8000 116016
www.hilfetelefon.de (2)

Wielojęzyczne porady dla kobiet w ciąży Federalnego Ministerstwa Rodziny, Seniorów, Kobiet i Młodzieży z telefonem pomocy „Kobieta w ciąży z problemami”
www.schwanger-und-viele-fragen.de (3)

Vera – centrum przeciwko handlowi kobiet i przymusowemu małżeństwu
Telefon: +49 391 99977850
www.awo-sachsenanhalt.de (4)

Burg: www.skz-burg.bplaced.net/maedchen-und-frauenzentrum-tea-treff (5)

Magdeburg: www.courageimvolksbad.de (6)

1

2

3

4

5

6

1 Dessau: www.frauenzentrum-dessau.de (1)

2 Halberstadt: www.ufv-halberstadt.de (2)

3 Wernigerode: www.frauenzentrumWR.de (3)

4 Wolfen: www.Frauenzentrum-Wolfen.de (4)

5 Halle: www.dornrosa.de (5)

POMOC W PRZYPADKU PRZEMOCY SEKSUALNEJ

Wildwasser Magdeburg e.V.
Ritterstraße 1 | 39124 Magdeburg
Telefon: +49 391 2515417
info@wildwasser-magdeburg.de | www.wildwasser-magdeburg.de

POMOC W PRZYPADKU ATAKÓW KSENOFOBICZNYCH

Organ antydyskryminacyjny Saksonii-Anhalt
Hallesche Jugendwerkstatt gGmbH
antidiskreminierungsstelle@jw-frohe-zukunft.de
Tel. kom.: +49 176 20 44 69 29 | Telefon: +49 391 79 29 33 74

Entknoten – poradnia przeciwko powszechnemu rasizmowi i dyskryminacji
Sieć organizacji migrantów landu Saksonia-Anhalt (LAMSA)
Telefon: +49 391 99 07 88 87 | WhatsApp: +49 152 56 03 47 47
entknoten@lamsa.de | www.lamsa.de

Mobile Beratung für Opfer rechter Gewalt / miteinander e.V.
Halle / Magdeburg / Salzwedel
Telefon: +49 345 2 26 71 00 (HAL) / +49 391 6 20 77 52 (MD) / +49 3901 30 64 31 (SAW)
www.mobile-opferberatung.de

PORADY DLA KOBIET W KWESTII IDENTYFIKACJI SEKSUALNEJ I ZDROWIA

Stowarzyszenie Lesbijek i Gejów Saksonii-Anhalt (LSVD)
Magdeburg
Telefon: +49 391 5 43 25 69 lub +49 179 9 32 96 14
www.sachsen-anhalt.lsvd.de

AIDS-Hilfe (Halle / Sachsen-Anhalt Süd e. V., Sachsen-Anhalt Nord e. V.)
Halle / Magdeburg
Telefon: +49 345 5 82 12 71 (HAL) / +49 391 5 35 76 90 (MD)
www.halle.aidshilfe.de | www.aidshilfesachsenanhaltsud.de

SIECI I WSPARCIE W CODZIENNYM ŻYCIU

Biura doradcze i sieci wspierające uchodźców / przyjezdnych
www.integriert-in-sachsen-anhalt.de/netzwerke/

Integrationshilfe Sachsen-Anhalt e.V.
Schellingstraße 3 – 4 | 39104 Magdeburg
Telefon: +49 175 8886386
info@integrationshilfe-lsa.org | www.integrationshilfe-lsa.org

Inicjatywy powitalne Saksonii-Anhalt
www.integriert-in-sachsen-anhalt.de/willkommen/willkommens-initiativen/

WelcomeCenter Saksonii-Anhalt
Inicjatywa landu Specjalista w centrum zainteresowania
FörderService GmbH banku Investitionsbank Saksonii-Anhalt
Leipziger Straße 49a | 39112 Magdeburg
Telefon: +49 391 6054-506
beratung@welcomecenter-sachsen-anhalt.de
www.welcomecenter-sachsen-anhalt.de

Welcome-Treff der Freiwilligenagentur Halle-Saalkreis e. V.
www.freiwilligen-agentur.de/themen-und-projekte/engagiert-fuer-fluechtlinge

Landesnetzwerk Migrantenorganisationen Sachsen-Anhalt (LAMSA) e.V. Halle
 Telefon: +49 345 17 16 48 90
www.lamsa.de

Poradnik migracyjny „Witamy w Halle” i „Witamy w Magdeburgu”
www.willkommen-in-halle.de | www.willkommen-in-magdeburg.de

Biuro Neustadt w Weißenfels
 Poradnia i centrum spotkań
 Neumarkt 6 | 06667 Weißenfels
 Tel.: +49 3443 820 9720
 stadtteilbuero@weissenfels.de | <https://www.weissenfels.de>

WSPARCIE W NIETYPOWYCH SYTUACJACH ŻYCIOWYCH

Beratungsstelle für Hörbehinderte e.V.
 Halberstadt / Magdeburg / Stendal
 Telefon: +49 3941 61 25 45 (HBS), +49 391 6 27 29 16 (MD),
 +49 3931 712736 (ST)

Blinden- und Sehbehinderten-Verband Sachsen-Anhalt e.V.
 Oddział landu w Magdeburgu
 Telefon: +49 391 2 89 62 39
www.bsv-sachsen-anhalt.de

Inspektor ds. niepełnosprawnych stolicy landu Magdeburga
 Pani Tanja Pasewald
 Alter Markt 6 | 39090 Magdeburg
 Telefon: +49 391 540-2342 / +49 391 540-2491
 Tanja.Pasewald@stadt.magdeburg.de

WEISSER RING e.V.
 oddział zewnętrzny Magdeburg
 Telefon: +49 391 7271045
 weisser-ring-magdeburg@web.de | www.weisser-ring.de

miasto Weißenfels
Urząd Równouprawnienia i Integracji
 Markt 1 | 06667 Weißenfels
 Tel.: +49 3443 370 466
 integration@weissenfels.de | www.weissenfels.de

WSPARCIE DLA MŁODYCH LUDZI

Outlaw gGmbH Magdeburg
 Schwiesaustraße 11 | 39124 Magdeburg
 WZMACNIANIE MŁODZIEŻY W DZIELNICY
 Telefon: +49 391 6627 8063
 jsiq.magdeburg@outlaw-ggmbh.de

J4B – MŁODZIEŻ DLA KSZTAŁCENIA, ZAWODU, PORAD I POMOCY
 Telefon: +49 391 59818383
 j4b.magdeburg@outlaw-ggmbh.de

ZAWODOWY COACHING SAMOAKTYWACJI
 Telefon: +49391 99017640
 sac.magdeburg@outlaw-ggmbh.de
www.outlaw-ggmbh.de

Jugendhilfeverbund Magdeburg GmbH
 Robert-Koch-Straße 4 | 39108 Magdeburg
 Telefon: +49 391 40045264
 jhv@stejh.de | www.stejh.de

WSPARCIE W PRZYPADKU BARIER JĘZYKOWYCH

SiSA – Doradztwo językowe w Saksonii-Anhalt
 LAMSA e.V.
 Bernburger Straße 25a | 06108 Halle (Saale)
 Telefon: +49 345 21389399
 sprachmittler@lamsa.de | www.lamsa.de

Landesarbeitsgemeinschaft für Gebärdendolmetscher (LAG)
 Sachsen-Anhalt e.V. Halle
 Telefon: +49 345 6 89 00 10
 E-mail: ldz.leps@gmx.de lub lbst.traut@gmx.de

STOPKA

Wydawca: Fach- und Servicestelle EU-Migration Sachsen-Anhalt (Eumigra) der Auslandsgesellschaft Sachsen-Anhalt e.V.
Adres: Schellingstraße 3 – 4 / 39104 Magdeburg
Internet: www.eumigra.de | www.agsa.de
V. i. S. d. P.: Krzysztof Blau, prezes AGSA e.V.
Tekst i redakcja: dr Ernst Stöckmann
Projekt i układ graficzny: Matthias Ramme / 300GRAMM

Treści w niniejszej publikacji są chronione prawem autorskim. Przedruk fragmentów tekstu, ilustracji lub piktogramów bądź ich wykorzystywanie w systemach elektronicznych tylko po uprzednim zezwoleniu pisemnym wydawcy.

Bezpłatną broszurę można zamówić tutaj: anmeldung@eumigra.de

© Wszelkie prawa zastrzeżone 2024

Niniejsza publikacja została opracowana w ramach projektu Fach- und Servicestelle EU-Migration Sachsen-Anhalt (Eumigra) der Auslandsgesellschaft Sachsen-Anhalt e.V. Projekt jest finansowany przez Ministerstwo Pracy, Spraw Społecznych, Zdrowia i Równouprawnienia Saksonii-Anhalt. Dziękujemy za udostępnienie informacji punktowi ds. uprawnień pracowników w UE.

#moderndenken

Autorzy zdjęć:

AEM Dessau GmbH/Bilddatenbank Sachsen-Anhalt, p. 32
Altmärker Fleisch und Wurstwaren GmbH/Bilddatenbank Sachsen-Anhalt, p. 36
Auslandsgesellschaft Sachsen-Anhalt e.V., p. 3, 113
Dennis Butewitz, p. 4
DELL Halle GmbH/Bilddatenbank Sachsen-Anhalt, p. 54
Falko Matte/Bilddatenbank Sachsen-Anhalt, p. 87
Foto Lindenberg/Bilddatenbank Sachsen-Anhalt, p. 84
Freepik.com, p. 94, 114
Harald Krieg/Bilddatenbank Sachsen-Anhalt, p. 35, 105
Horst Fechner/Bilddatenbank Sachsen-Anhalt, p. 11
iStock, pS. 14, 19, 22, 28, 102, 108
K+S AG/Bilddatenbank Sachsen-Anhalt, p. 62
Kathrain Graubaum/Bilddatenbank Sachsen-Anhalt, p. 42
Martin-Luther-Universität Halle-Wittenberg/Bilddatenbank Sachsen-Anhalt, p. 12, 65
Matthias Kuch/Bilddatenbank Sachsen-Anhalt, p. 48
Ministerium für Arbeit, Soziales, Gesundheit und Gleichstellung des Landes Sachsen-Anhalt, p. 2
Pexels.com, p. 12, 25, 92
Pixabay.com, p. 10, 12, 74, 76
Ton/Bilddatenbank Sachsen-Anhalt, p. 47
TRIMET ALUMINIUM AG/ Bilddatenbank Sachsen-Anhalt, p. 50

Dziękujemy spółce inwestycji i marketingu Saksonii-Anhalt za udostępnienie zdjęć z uprzejmości!

Tę broszurę znajdą Państwo również w wersji cyfrowej jako plik PDF
pod adresem:

<https://www.eumigra.de/eu-wegweiser-2.html>

oraz jako aplikację internetową:
<https://www.eumigra-wegweiser.de/willkommen.html>

